

Sydstjernen

I diamanternes land

JULES VERNE

Bibliotek 1800

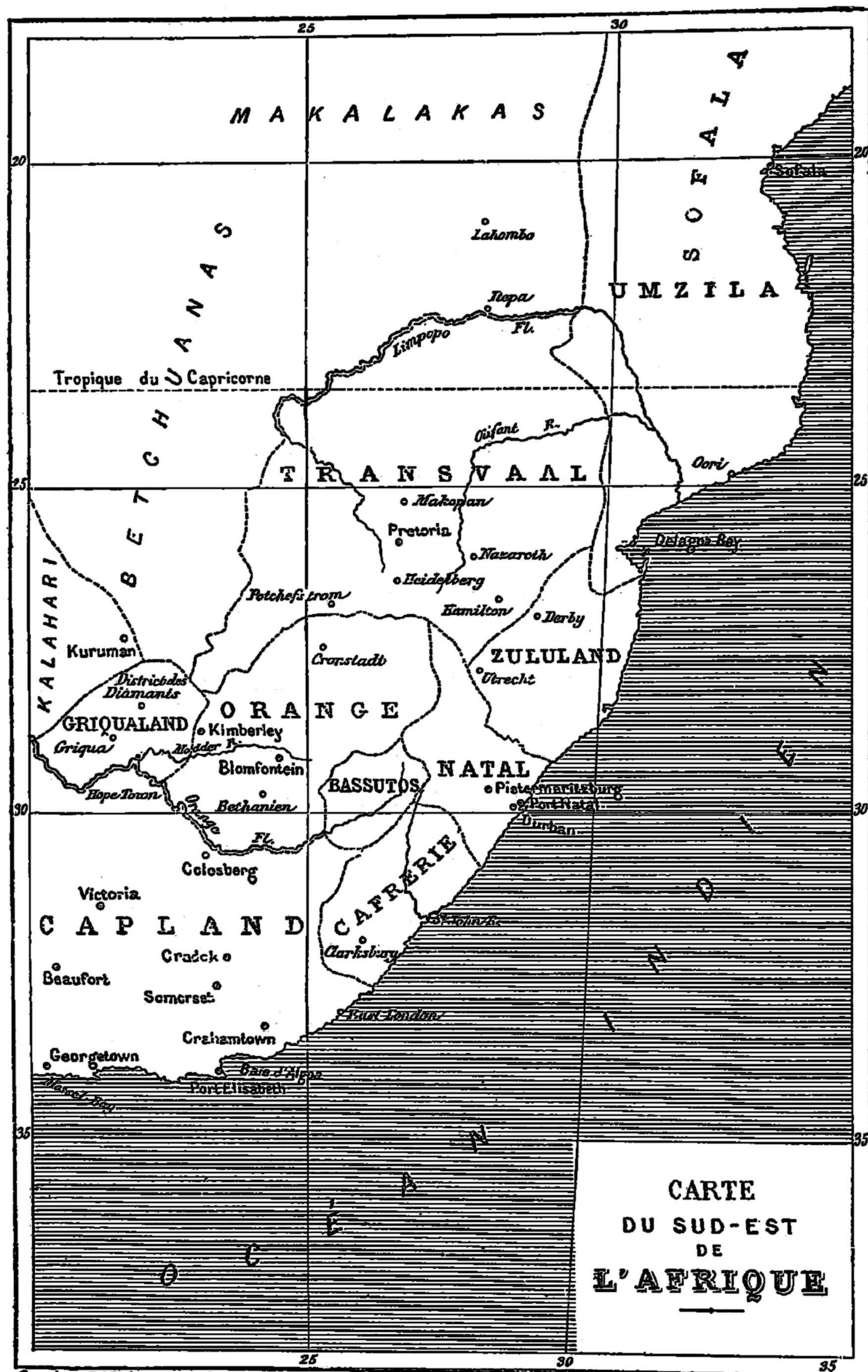
Jules Verne

Sydstjernen

I diamanternes land

eBibliotek 1800

2025

MAKALAKAS
SOFALA
Sofala
Lahomba
Itepa
UMZILA
Limpopo
Fl.
BETCHUANAS
Tropique du Capricorne
Oiifant R.
Oori
TRANSVAAL
Makopan
Pretoria
Nazareth
Delagoa Bay
Heidelberg
Potchefstrom
Hamilton
Derby
KALAHARI
Kuruman
Cronstadt
ZULULAND
Utrecht
Districts des Diamants
ORANGE
GRIQUALAND
Kimberley
Griqua
Modder R.
Blomfontein
BASSUTOS
NATAL
Pietermaritzburg
Port Natal
Durban
Hope Town
Orange Fl.
Bethanien
Colesberg
CAFRERIE
Victoria
CAPLAND
St John R.
Clarksbury
Cradock
Beaufort
Somerset
East London
Crahamtown
Georgetown
Baie d'Algoa
Port Elisabeth
Mossel Bay
OCÉAN INDIEN
CARTE
DU SUD-EST
DE
L'AFRIQUE
Gravé par E. Morieu 45 r. Vavin.

1. Frieriet

"Hvad ønsker De?"

"Jeg tillader mig at anholde om Deres datters hånd."

"Mener De Alice?"

"Ja, men jeg indser ikke, hvorfor De er så forbavset over mit andragende. Jeg er seks og tyve år gammel. Mit navn er Cyprien Méré. Jeg er civilingeniør og forlod den polytekniske skole som nummer to. Min familie er hæderlig og anset, om ikke rig; hvis De ønsker det, kan jeg få det attesteret af den franske konsul i Kapstaden, og min ven Pharamond Barthès, den dristige jæger, som er Dem og alle andre i Griqualand vel bekendt, kan også bevidne det. Videnskabernes Selskab og den franske regering har sendt mig hertil i et videnskabeligt øjemed. I fjor fik jeg den af Instituttet udsatte prisbelønning før min afhandling om Auvergnes vulkaner. Min indberetning om diamantlejerne i Transvaal vil sikkert blive vel modtaget af den lærde verden. Når jeg vender tilbage fra min sendelse hertil, bliver jeg ansat som docent ved den polytekniske skole; jeg har allerede lejet mig en lejlighed i Universitetsgaden nr. 104, 3. sal, og fra førstkommende første januar er min gage 4400 francs. Det er ingen guldgrube, det ved jeg nok; men ved privat arbejde for videnskabelige tidsskrifter og ved prisbelønninger kan jeg tjene næsten lige så meget til. Jeg er desuden beskeden i mine fordringer og mener, at man kan være tilfreds med lidt. Jeg tillader mig derfor at anholde om Deres datters hånd."

Den faste og bestemte tone, hvori Cyprien Méré talte, viste med al tydelighed, at han var oprigtig og ikke plejede at bruge

omveje.

Udtrykket i hans ansigt svarede også til hans sprog. Man så tydeligt, at han var vant til at beskæftige sig med de vanskeligste videnskabelige problemer og til kun at ofre hverdagslivets anliggender den mindst mulige tid.

Det lysebrune kortklippede hår, det tæt ragede blonde skæg, hans grå lærreds rejsedragt og den billige stråhat, som han høfligt tog af, da han trådte ind – selv om mr. Watkins, der var en type på den hos den anglosaksiske race så almindelige ligegyldighed for formen, ufortrødent beholdt sin på – alt tydede på, at Cyprien Méré var en alvorlig ung mand, hvis karakter var lige så bestemt og klar som blikket fra hans øjne. – Dertil kom, at han talte engelsk som en indfødt englænder.

Mr. Watkins lyttede, alt imedens han røg sin pibe og lænede sig tilbage i sin træstol. Hans venstre fod hvilede på en rørstol, og han støttede sin albue på et plumpt bord, hvorpå der stod en kande med gin og et glas, der var halvt fyldt med denne berusende drik.

Mr. Watkins var iført hvide benklæder, en trøje af groft, blåt lærred og en fløjlsskjorte, som faldt lidt i det gule, men han bar hverken vest eller halstørklæde. En uhyre filthat, som syntes fastvokset til hans hoved, beskyggede et rødt og opsvulmet ansigt, der så ud, som om det var hældt over med ribsgelé. Ud af dette lidet tiltalende ansigt, hvor der hist og her sås spor af et kort, rødligt skæg, lyste et par små, grå øjne, som ikke ligefrem havde et synderlig velvilligt udtryk.

Til undskyldning for mr. Watkins iler vi med at tilføje, at han led i høj grad af gigt og måtte holde sin venstre fod godt tilpakket, og gigt er – i det sydlige Afrika som i alle andre lande

– ikke skikket til at blidgøre dens ulykkelige ofres karakter. Den ovenfor beskrevne scene foregik i stueetagen i mr. Watkins' avlsgård, som ligger omtrent midt i den del af det engelsk-hollandske Sydafrika, der på de gamle kort ansættes som Griqualand, men som i den sidste halve snes år med rette er blevet omdøbt til "Diamantlandet". Dagligstuen, hvor den omtalte diplomatiske forhandling fandt sted, udmærkede sig lige så meget ved enkelte af møblernes luksuriøse og lidet hensigtssvarende udstyrelse som ved de for øvrigt yderst tarvelige omgivelser. Gulvet bestod f. eks. kun af stampet ler, men var til gengæld hist og her belagt med tykke tæpper og kostbare skind. På væggene, der aldrig havde kendt til tapet, hang et prægtigt taffelur af ciseleret bronze, desuden forskellige kostbare våben og illuminerede engelske kobberstik. En fløjlsbetrukken sofa prangede ved siden af et umalet bord, som i det højeste fortjente plads i et køkken. Lænestole, indforskrevet direkte fra Europa, rakte forgæves deres bløde arme ud mod mr. Watkins; han foretrak en gammel træstol, som han selv en gang havde tømret sammen. De mange sammenhobede kostbare genstande og navnlig de smukke skind af pantere, leoparder og giraffer, som lå spredt rundt på og under møblerne, gav dog værelset udseende af en vis barbarisk velstand.

Huset, som kun havde en etage, var opført af planker og ler og tækket med riflede zinkplader, der hvilede på det lette bjælkeværk.

Man blev også snart opmærksom på, at boligen var opført for nylig. Blot ved at række sig lidt ud af vinduet så man til begge sider flere forladte våningshuse, alle i samme smag, men af

forskellig alder og mere eller mindre forfaldne. Det var de huse, som mr. Watkins gennem tiden havde opført, beboet og derpå forladt, alt eftersom hans formue voksede, og hvert af dem betegnede på en måde et trin på lykkens stige.

Det fjernestliggende var opført af græstørv og fortjente næppe en gang navn af hytte. Nummer to var af ler, nummer tre af planker, og det fjerde og sidste af ler og zink, og de afgav således den bedste målestok for det held, mr. Watkins havde drevet sine industrielle foretagender med.

Alle disse mere eller mindre forfaldne bygninger var opført på en lille bakke tæt ved sammenløbet af Vaal og Modder, som i denne del af Sydafrika er de to betydeligste bifloder til Oranjefloden. Mod sydvest og nord så langt øjet rakte, var hele omegnen en øde slette, hvor den rødlige, tørre og ufrugtbare jordbund kun frembragte en sparsom græsvækst og enkelte klynger af tornebuske. Egnens særkende er en fuldstændig mangel på træer. Som følge heraf og fordi stenkul heller ikke findes her, og forbindelsen med kysten er langsom og besværlig, er manglen på brændsel følelig, og til husholdningsbrug må hjordenes gødning, som omhyggeligt indsamles, erstatte kul og brænde.

Gennem dette ensformige, næsten øde landskab rinder de to floder mellem så lave bredder, at man må undres over, at hele egnen ikke forvandles til en sø.

Kun mod øst begrænses horisonten af to bjerge, Platberg og Paardeberg, ved hvis fod man kunne skimte nogle støvskyer og små hvide punkter; det var hytter eller telte, og rundt om disse myldrede det med levende væsener.

Her findes også de betydeligste diamantgruber, og den rigeste af disse var måske Vandergaart-kopje. Alle disse gruber, som er åbne og næsten lige med jorden og i almindelighed kaldes "tørre miner", har siden 1870 leveret diamanter og ædle stene til en værdi af henved fire hundrede millioner francs. De findes alle inden for en omkreds, som i gennemsnit kun måler to eller tre kilometer. Ved hjælp af en kikkert kunne man tydeligt se dem fra vinduerne i Watkins' avlsgård, som kun lå fire engelske mil eller seks-syv kilometer derfra.

Gården fortjente imidlertid næppe navn af avlsgård, for rundt omkring den fandtes intet spor af avlsbrug. Søm alle såkaldte landmænd i denne del af Sydafrika var mr. Watkins egentlig kun overhyrde, det vil sig ejer af store hjorde af okser, geder og får, men ingenlunde bestyrer af et virkeligt avlsbrug.

Mr. Watkins havde imidlertid endnu ikke besvaret Cyprien Mérés høflige, men bestemte spørgsmål. Først efter en længere betænkning besluttede han sig til at tage piben ud af munden og fremkomme med følgende udtalelse, som øjensynligt kun stod i meget fjern forbindelse med spørgsmålet:

"Jeg tror, vi får forandring i vejret. Gigten plager mig i dag værre end nogen sinde."

Den unge ingeniør rynkede panden og vendte sig bort for at skjule sin misfornøjelse.

"Måske gjorde De bedre i ikke at drikke gin, mr. Watkins!" svarede han temmelig tørt og pegede på stendunken, som ved mr. Watkins' flittige brug næsten var blevet tømt.

"Ikke drikke gin! Jovist!" udbrød Watkins. "Har gin måske nogen sinde skadet noget menneske? ... Ja, jeg ved godt, hvad De mener ... De vil anbefale mig at følge det råd, som doktor, –

Abernethy hed han nok – gav lord-mayoren, der led af gigt: "Vil De være rask," sagde han til ham, "så spis hver dag kun for en shilling og tjen den selv." – Alt det er overmåde godt. Men, Guds død! hvis man for at være rask kun måtte spise for en shilling om dagen, hvad glæde har man da af at være rig? ... Det er alt sammen kun snak, som et fornuftigt menneske som De, hr. Méré, ikke burde komme frem med! ... Lad os derfor ikke tale mere om den sag. – Jeg for mit vedkommende ville da lige så gerne lægge mig til at dø straks ... Jeg har ingen andre glæder i denne verden end at spise godt, drikke godt og ryge en god pibe tobak, så ofte jeg har lyst, og det forlanger de, at jeg skal give afkald på?"

"Nej, det er mig aldeles ligegyldigt, om De gør det eller ikke," svarede Cyprien aldeles uforbeholdent. "Jeg ville blot minde Dem om en sundhedsregel, som jeg anser for nyttig. Men hvis De tillader, vil vi forlade dette emne og komme tilbage til den egentlige hensigt med mit besøg."

Mr. Watkins, som lige havde været så snaksom, forstummede pludselig og udsendte i tavshed små røgskyer.

I det samme åbnedes døren af en ung pige, som bragte en bakke, hvorpå der stod et glas. Den smukke unge dame var iført en tarvelig lærredskjole og det store hovedtøj, som bæres af kvinderne dér på egnen. Hun var omtrent tyve år, havde smukt blondt hår, en fin hudfarve og store blå øjne. Udtrykket i hendes ansigt var blidt og livligt, og hun stod dér ret som et billede på sundhed, skønhed og godt humør.

"Goddag, hr. Méré!" sagde hun på fransk, men med lidt engelsk accent.

"Goddag, frøken Alice," svarede Cyprien, idet han rejste sig for at hilse på hende.

"Jeg så Dem komme," vedblev miss Watkins med et venligt smil, som viste et glimt af hendes smukke tænder, "og da jeg ved, De ikke kan lide gin, så bringer jeg Dem her et glas limonade."

"Tak, frøken!"

"Hør, De kan ikke tænke dem, hvad min struds, Dada, har slugt i morges," fortsatte hun muntert. "Intet mindre end min elfenbens stoppekugle, De ved nok, den, som jeg for nylig fik fra billardet i New-Rush. Den slughals Dada fortærede den, som om det havde været en lille pille ... Det slemme dyr lægger mig nok en gang af sorg i graven."

Det muntre smil, som spillede om miss Watkins' læber, mens hun talte, tydede dog ikke på, at hun følte nogen særdeles stor lyst til, at hendes forudsigelse snart skulle gå i opfyldelse. Men med den kvinden ejendommelige hurtige opfattelse mærkede hun nu, at hendes nærværelse gjorde de to herrer tavse og forlegne.

"Jeg tror næsten, jeg kommer til ulejlighed," sagde hun. "Skulle herrerne afhandle hemmeligheder, som jeg ikke må høre, så går jeg straks. Jeg har egentlig heller ikke tid til at blive her. Jeg må have indøvet min sonate, før jeg går ud og sørger for middagsmaden ... Hvor dog herrerne er alvorlige i dag ... Jeg vil lade dem uforstyrret udklække deres mørke planer."

Hun ville gå, men standsede ved døren og tilføjede smilende, skønt hendes ord lød meget alvorligt:

"Vil De ikke snart overhøre mig lidt i kapitlet om kulsyren; jeg har tre gange gennemlæst den afhandling om kemi, som De

anbefalede mig at lære, og nu ved jeg god besked med dette flygtige stof, som hverken har lugt eller smag." – Og med en yndefuld hilsen forlod miss Watkins værelset.

Kort efter hørtes tonerne fra et udmærket piano i et af de fjernestliggende værelser, og den unge pige studerede nu med liv og sjæl sin musik.

"Tillad mig, mr. Watkins", begyndte Cyprien atter, "at anmode Dem om at besvare det spørgsmål, jeg for lidt siden henvendte til Dem."

Mr. Watkins tog piben ud af munden, spyttede med en højtidelig mine på gulvet, så pludselig op og sendte den unge mand et skarpt og prøvende blik.

"De skulle vel ikke hændelsesvis allerede have talt med hende om det?" spurgte han Cyprien.

"Talt! ... Om hvad ... og med hvem?"

"Med min datter ... Om det, De før sagde."

"Hvor kan De tro det," udbrød den unge ingeniør i en tone, som ikke levnede mindste tvivl om hans oprigtighed. "De glemmer, at jeg er franskmand, og i Frankrig er det ikke skik at tale med en ung pige om ægteskab, før man har hendes forældres samtykke."

"Det kan jeg lide ... De er en brav ung mand," svarede mr. Watkins, og tonen var næsten hjertelig. "Og da jeg ser, at jeg kan stole på Dem, så beder jeg Dem heller ikke i fremtiden at tale med hende om det."

"Hvorfor ikke?"

"Fordi det ægteskab er umuligt, og jo hurtigere De slår Dem det ud af hovedet, desto bedre," vedblev mr. Watkins. "De er en fortræffelig ung mand, en udmærket kemiker, som har en stor

fremtid for Dem, – det tvivler jeg ikke på, – men De får ikke min datter, fordi jeg har helt andre planer med hende."

"Og dog ..." begyndte Cyprien.

"Træng ikke ind på mig ... Det er til ingen nytte," vedblev Watkins. "Selv om De var hertug og peer af England, ville jeg dog ikke have Dem til svigersøn. Men De er ikke en gang engelsk undersåt, og De har været så oprigtig at tilstå, at De ikke er rig. Kan De virkelig for alvor tro, at jeg har givet Alice den bedst mulige opdragelse og undervisning, for at hun i en alder af tyve år skulle sættes op på en tredje sal i Paris i selskab med en mand, hvis sprog jeg ikke en gang forstår? ... Sæt Dem en gang i mit sted og forestil Dem, at De er John Watkins, ejer af Vandergaart-kopje, og at jeg er den unge franske videnskabsmand Cyprien Méré, som i videnskabeligt øjemed er sendt til Kap, tænk Dem, at det er Dem, som sidder her i dagligstuen i denne lænestol og nipper til Deres gin, alt imens De ryger Deres gode hamburgertobak. Ville De, om end kun for et eneste øjeblik, give den tanke rum, at lade mig ægte Deres datter?"

"Ja, det ville jeg ganske sikkert," svarede Cyprien uden et øjebliks betænkning, "såfremt jeg troede Dem i besiddelse af de egenskaber, som kunne sikre hendes lykke."

"Det ville være urigtigt handlet af Dem, kære ven! meget urigtigt!" vedblev Watkins. "De ville derved handle som én, der ikke var værdig til at eje Vandergaart-kopje, eller rettere, De ville slet ikke eje den. Tror De måske, at jeg er kommet sovende til den? Og at jeg ikke har behøvet omløb i hovedet og dristighed for at opspore den og navnlig for at komme til at eje den? ... Ser De, den omtanke, jeg ved den lejlighed lagde for

dagen, den anvender jeg over alt i mit liv og især, hvor det handler om min datter. Derfor gentager jeg mine ord fra før: Slå De det ud af hovedet ... Alice bliver ikke Deres hustru."

Og efter denne fyndige tale greb mr. Watkins sit glas og tømte det til bunden.

Den unge ingeniør var målløs af forbavselse. Watkins fortsatte derfor:

"I franskmænd er aldeles mærkværdige. I tror, at intet er umuligt for jer. Således kommer De nu her til Griqualand hovedkulds, som om De var faldet ned fra Månen, og bliver indført i en brav mands hus. For tre måneder siden anede denne mand ikke, at De var til, og i de forløbne tre måneder har han måske næppe talt med Dem ti gange. Og så kommer De en skønne dag og siger til ham, at han har en smuk datter, som har fået en udmærket opdragelse, og som anses for den yndigste og elskværdigste pige på hele egnen, og hun er, det skader jo ikke, eneste arving til den rigeste diamantmine i hele verden; og at De er Cyprien Méré, civilingeniør fra Paris med fire tusinde francs i årlig gage ... Og så tilføjer De: Jeg anholder om den unge dames hånd for at føre hende hjem til mit fædreland, og De vil aldrig mere høre noget til hende, undtagen en gang imellem gennem breve eller telegrammer ... Og det synes De er ganske i sin orden ... Mig forekommer det oprørende."

Cyprien havde rejst sig fra stolen, han var meget bleg og greb sin hat for at gå.

"Ja," vedblev Watkins, "jeg siger oprørende, for jeg belægger ikke mine ord ... Jeg er en englænder af den gamle skole ... Jeg har selv været fattig, meget fattigere end De ... og jeg har forsøgt alle mulige erhverv. Jeg har tjent som skibsdreng

ombord i et koffardiskib, jaget bøfler i Dakota, gravet guld i Arizona og vogtet får i Transvaal … Jeg har døjet hede, kulde, sult og møje. I tyve år har jeg i mit ansigts sved måttet tjene det daglige brød. Da jeg giftede mig med min salig kone, Alices moder, som – ligesom De for resten – var af fransk herkomst [Note 1)], ejede hverken hun eller jeg en eneste skilling. Men jeg arbejdede ufortrødent og tabte ikke modet … Og nu, da jeg er rig, vil jeg nyde frugten af mit arbejde … Jeg vil først og fremmest beholde min datter om mig, for at hun kan pleje mig og opmuntre mig med sin musik … Hvis hun nogensinde gifter sig, bliver det med en mand her på egnen. Han skal være rig ligesom jeg, og han vil ikke falde på at sulteføde hende på en tredje sal i et land, hvor jeg ikke ville sætte mine ben. Hun kan gifte sig med James Hilton f. eks. eller en lignende fyr … Friere er der nok af, – det kan De være vis på. Men jeg vil have en skikkelig engelsk mand, som ikke er bange for at tage sig et glas gin, og som kan gøre mig selskab, når jeg ryger min pibe."

Cyprien, der var yderst forbitret, ville forlade værelset, da mr. Watkins tilføjede:

"Lad os skilles som venner; jeg er slet ikke vred på Dem, og De er mig altid velkommen som lejer og ven … Hør, vi venter fremmede i dag, vil De spise til middag hos os?"

"Nej tak," svarede Cyprien koldt. "Jeg skal besørge min korrespondance inden posten afgår."

Og dermed gik han.

"Oprørende, oprørende!" gentog mr. Watkins, idet han på ny tændte sin pibe ved en brændende lunte, som altid lå så nær, at han kunne nå den.

Derefter skænkede han sig et stort glas gin.

2. Ved diamantminerne

Den unge ingeniør var yderst ilde til mode over, at han ikke kunne frakende det svar, mr. Watkins havde givet ham, en hel del sund sans, selv om den form, det var blevet fremsat i, var yderst stødende. Ved nøjere eftertanke blev han forundret over, at de indvendinger, mr. Watkins havde fremsat, ikke var faldet ham selv ind, før han udsatte sig for en så hånlig afvisning.

Men sagen var, at han indtil da aldrig havde tænkt på det svælg, som ulige formuesomstændigheder, forskellig herkomst, opdragelse og omgivelser skabte imellem den unge pige og ham. I de sidste fem-seks år havde han været vant til kun at betragte mineralerne fra et videnskabeligt standpunkt, og i hans øjne var diamanter intet andet end kul. I Frankrig var desuden hans sociale stilling langt højere end familien Watkins', og han havde aldeles overset pengespørgsmålet. Det var derfor ikke faldet ham ind, at der kunne være noget misforhold mellem den stilling, som en fransk ingeniør og datteren af Vandergaart-kopjens ejer indtog i samfundet. Hvis i det hele taget denne tanke var opstået i hans hoved, ville han i sin egenskab af pariser og fordums elev af den polytekniske skole snarere have fundet, at det var ham, som var ved at indlade sig på, hvad man plejer at kalde en "mesalliance".

Mr. Watkins' drøje irettesættelse rev ham på en ubehagelig måde ud af disse illusioner. Cyprien var alt for fornuftig til at undervurdere andres gyldige grunde og alt for rettænkende til at blive vred over et afslag, som han måtte indrømme var vel begrundet.

Men slaget var derfor ikke mindre føleligt, og nu, da han var nødsaget til at give afkald på Alice, mærkede han pludselig, hvor kær hun var blevet ham under deres korte bekendtskab.

Han havde virkelig kun kendt hende i tre måneder, det vil sige siden hans ankomst til Griqualand.

Hvor det syntes ham længe siden, når han tænkte på det øjeblik, da han nåede målet for den lange og besværlige rejse fra den nordlige til den sydlige halvkugle.

I Kapstaden havde han taget afsked med sin ven og fordums skolekammerat Pharamond Barthès, som havde gjort sørejsen med ham og nu for tredje gang ville more sig med at gå på jagt i Sydafrika.

Pharamond havde taget vejen til basutoernes land, hvor han ville samle sig en lille skare sorte krigere, som skulle ledsage ham på hans jagtudflugter. Cyprien havde indtaget sin plads i den svære kasse, forspændt med fjorten heste, der gør tjeneste som diligence i Griqualand, og han var så på vej til diamantminerne.

Da diligencen kun indrømmer de rejsende ret til at medføre halvtreds kilogram bagage, havde han måttet betro fem-seks store kasser, der indeholdt et helt kemisk laboratorium, som han ikke gerne ville undvære, til en kærre, trukket af okser, der førte dem afsted med sneglens hurtighed.

Diligencen var en stor char-à-banc til tolv personer; den var forsynet med et ruf af sejldug og med fire uhyre hjul, som altid var våde af vandet i floderne, der skulle passeres, skønt de ikke var forsynet med bro. Hestene, som er forspændt parvis, forstærkes undertiden med muldyr og styres med stor færdighed af et par kuske, der sidder på bukken. Den ene af

dem holder tømmerne, mens den anden bruger en meget lang pisk af bambusrør, der ligner en medestang, til at opmuntre og styre dyrene. Vejen fører gennem Beaufort, der er en smuk lille by ved Nieuveveld-bjergene; den går derpå til Victoria, så til Hopetown ved Oranjefloden og derfra til Kimberley og de betydeligste diamantbyer, som findes i kort afstand fra denne by.

Det er en møjsommelig og ensformig rejse på en otte-ni dage gennem en øde egn, hvor der hverken findes agerbrug eller naturskønheder. Fra tid til anden træffer man en ussel avlsgård, hvis ejer, da han modtog sin jordlod af koloniens regering, tillige blev berettiget til at holde en slags gæstgiveri, som imidlertid er yderst tarveligt. I disse besynderlige hoteller findes hverken senge til de rejsende eller foder til hestene. Med uhyre besvær opdriver man nogle dåser med henkogte fødemidler, som et par gange har gjort rejsen rundt om Jorden, og som man må veje op med guld.

For at få føde til hestene slipper man dem løs på sletten, hvor de må nøjes med det sparsomme græs, som vokser mellem stenene. Når man så en gang atter skal afsted, er det forbundet med megen møje og tidsspilde at få dem indfanget igen.

Jeg vil slet ikke tale om, hvorledes man bliver skumplet i dette primitive køretøj på de endnu mere primitive veje. Låget på de rejsendes kufferter benyttes som sæde, og på denne hårde træbriks må man tilbringe hele otte dage. Man kan hverken læse, sove eller samtale. De fleste rejsende foretrækker derfor at ryge uafbrudt nat og dag, drikke så længe de formår, og spytte om kap.

Cyprien Méré befandt sig her i et selskab, der på en fyldestgørende måde repræsenterede den blandede befolkning, som fra alle fire verdenshjørner stimler sammen på de steder, hvor der er opdaget guld- eller diamantminer. Her var en høj, leddeløs neapolitaner med langt, sort hår, et vissengult ansigt og usikkert blik; han kaldte sig Annibal Pantalacci. Endvidere en portugisisk jøde, som hed Nathan og forstod sig godt på diamanter; han forholdt sig stille i sin krog og betragtede verden med en filosofs ro. Så var der en minearbejder fra Lancashire ved navn Thomas Steel, en stor stærk fyr med rødt skæg. Han opgav at grave stenkul for at forsøge sin lykke i Griqualand. Derpå kom en tysker, hr. Friedel, der talte som en bog og allerede vidste besked med alt, hvad der angik gravningen af diamanter, skønt han endnu aldrig i sit liv havde set en diamant i ertsen. En yankee med smalle læber underholdt sig kun med sin feltflaske. Han havde nok lige på sin jordlod åbnet en af disse knejper, som sluger størsteparten af minegravernes fortjeneste. De øvrige rejsende var en landmand fra bredderne af Hartfloden, en boer fra Oranjeflod-republikken, en elfenbenshandler, som var på vej til namaquaernes land, to kolonister fra Transvaal og endelig en kineser, som naturligvis hed Li. Man kunne ikke tænke sig et mere forskelligartet, sjofelt, støjende og tvivlsomt selskab end det, hvori Cyprien for øjeblikket befandt sig.

Han morede sig en kort tid med at iagttage deres fysiognomier og optræden, men det kedede ham snart, og det var egentlig kun Thomas Steels kraftige skikkelse og brede smil og kineseren Lis indsmigrende, katteagtige væsen, som vedblivende interesserede ham. Derimod indgød

neapolitanerens galgenfjæs og ubehagelige narrestreger ham en uovervindelig modbydelighed.

I nogle dage fandt denne ubehagelige person sin største glæde i at binde alle slags forunderlige ting fast til kineserens hårpisk. Snart var det en dusk hø eller en kålstok, undertiden halen af en ko eller skulderbladet af en hest, som han havde samlet op undervejs.

Li frigjorde koldsindigt sin hårpisk og tilkendegav hverken med ord eller handling, ja ikke en gang med et blik, at neapolitanerens spøg forekom ham upassende. Hans gule ansigt og små sammenknebne øjne forholdt sig aldeles rolige, som om han ikke anede, hvad der foregik omkring ham. Man fristedes til at tro, at han ikke forstod et ord af, hvad der blev sagt i den Noahs ark, som var på vej til Griqualand.

Annibal Pantalacci morede sig derfor med at få sine medrejsende til at le på kineserens bekostning ved på slet engelsk at gøre allehånde bemærkninger om ham.

Cyprien blev til sidst ærgerlig over, at Pantalacci altid gjorde den stakkels Li til skive for sine vittigheder, og han foreholdt ham derfor det lidet ædelmodige i hans opførsel. Pantalacci ville netop til at give et uforskammet svar, da en bemærkning af Thomas Steel fik ham til klogeligt at holde tand for tunge.

Det blev altså ved det, men kort efter blev Cyprien meget overrasket ved at opdage, at kineseren betragtede ham med et megetsigende og lidt ironisk, men dog taknemmeligt blik, og det faldt ham da ind, at Li måske forstod mere engelsk, end han ville være bekendt.

Ved den næste station forsøgte Cyprien at indlede en samtale med ham, men kineseren forholdt sig tavs. Fra det øjeblik af

betragtede Cyprien ham som en gåde, han kunne have lyst til at løse, og han iagttog derfor ofte hans gule, skægløse ansigt, den brede mund, som fremviste en række blændende hvide tænder, den lille korte opstoppernæse, den brede pande og de små skævtliggende øjne, der næsten altid så ned mod jorden, som for at skjule et lille skalkagtigt smil.

Det var vanskeligt at have nogen mening om Lis alder. Han var måske femten år, men kunne også være tres. Hans tænder, blik og kulsorte hår tydede på ungdom, men rynkerne på hans pande, omkring hans øjne, ja selv ved munden, lod formod, at han var meget ældre. Han var lille af vækst, spinkel og tilsyneladende rørig, men dog ikke fri for en vis gammelagtig trivelighed.

Det lod sig lige så lidt afgøre, om han var rig eller fattig. Hans grå lærreds benklæder, den gule silkebluse, filtskoene og de ulasteligt hvide strømper kunne lige så godt tilhøre en mandarin af første klasse som en arbejdsmand. Hans bagage bestod kun af en eneste kiste af rødt træ, hvorpå der stod med sorte bogstaver:

H. Li,
fra Kanton til Kap.

Han var meget renlig, røg aldrig tobak, drak kun vand og ved hvert holdested ragede han sit hoved omhyggeligt.

Cyprien kunne ikke udforske mere angående denne levende gåde og opgav derfor at tænke på den.

Imidlertid svandt dagene, og den ene mil efter den anden blev tilbagelagt. Undertiden travede hestene rask af sted, mens de til andre tider syntes aldeles utilbøjelige til at gå videre. Ikke

desto mindre blev vejen lidt efter lidt tilbagelagt, og en dag øjnede man endelig nogle hytter langt ude i horisonten.

Det var New-Rush.

Diamantgravernes lejr så omtrent ud som alle andre midlertidige byer, der vokser op som ved et trylleslag i ethvert land, som nylig er blevet åbnet for civilisationen.

Det første, man fik øje på, var en del temmelig små barakker, lig dem, man ser på byggepladser i Europa. Dernæst nogle telte, en halv snes caféer eller værtshuse, en billardsal, et *Alhambra* eller dansesalon og forskellige udsalgssteder for livets første fornødenheder.

I disse butikker fandtes alt imellem hinanden. Klæder, møbler, skotøj, vinduesglas, bøger, sadler, våben, beklædningsstoffer, koste, krudt og kugler, sengetæpper, cigarer, friske grøntsager, medikamenter, plove, vaskesæbe, neglebørster, kondenseret mælk, stegepander og litografier – kort sagt alt – undtagen købere.

Det sidste var begrundet deri, at lejrens befolkning endnu var beskæftiget i minerne, som ligger to-tre hundrede meter fra New-Rush.

Ligesom alle andre nys ankomne, ilede Cyprien Méré ud til minerne, mens der blev lavet middagsmad i en barak, som prangede med det strålende navn "Hotel".

Klokken var omtrent seks om eftermiddagen. Solen begyndte at dale og en let gylden tåge hvilede over horisonten. Cyprien lagde her atter mærke til det hidtil ikke tilstrækkeligt forklarede fænomen, at under disse sydlige breddegrader synes Solens og Månens diameter dobbelt så stor som i Europa.

Men ved diamantminerne mødte ham et endnu mere overraskende syn.

Da udgravningerne begyndte, bestod minerne af en lille høj, der hævede sig op over sletten, som for øvrigt var aldeles jævn. Men i stedet for højen fandtes der nu en umådelig fordybning, og i denne tre eller fire hundrede gruber, som indehaverne udnyttede efter behag.

Ved hjælp af hakken løsner minearbejderen jorden, der som oftest består af rødt sand og grus. Den udgravede jord bliver så knust, stødt og sigtet, og derefter omhyggeligt undersøgt for om muligt at opdage de deri indeholdte ædelstene.

Grubernes dybde er yderst forskellig; mens nogle strækker sig over hundrede meter ned i jorden, er andre næppe mere end femten eller tyve meter dybe.

For færdslens skyld er enhver bruger af en grube ved lov forpligtet til at lade den ene side af sin skakt stå urørt indtil en bredde af syv fod. Denne jordvold slutter sig til naboskaktens, og således opstår en slags vej, der belægges med planker, som på hver side rager omtrent en meter udenfor jordvolden og afgiver tilstrækkelig plads til at to kærrer uhindret kan komme forbi hinanden.

Til uheld for vejens sikkerhed undlader minearbejderne sjældent, når de har arbejdet sig dybere ned, at udhule den beskyttende sidevæg, så at denne til sidst, undertiden i en dybde af henved halvandet hundrede meter, får form af en kegle, som hviler på fin spids. Det er en selvfølge, at stærke regnskyl eller temperaturforandringer, som frembringer revner i denne skillevæg, forårsager hyppige sammenstyrtninger, men uagtet disse indtræffer temmelig regelmæssigt, afholder de dog

ikke minearbejderne fra at bearbejde deres grube til skillevæggens yderste grænse.

Idet Cyprien Méré nærmede sig minen, så han i begyndelsen kun tomme eller belæssede kærrer, som rullede frem og tilbage på disse svævende veje. Først da han nåede randen af svælget, fik han øje på den blandede skare af minearbejdere, som var beskæftiget på bunden af gruberne. Her var folk af alle racer, alle farver og i alle mulige dragter, europæere og afrikanere, mongoler og kelter. Største delen af dem var yderst let påklædte, så godt som nøgne, eller kun iført lærreds benklæder, uldskjorte, skødskind af en slags bomuldstøj og stråhatte, som ofte var prydet med strudsfjer.

De beskæftigede sig med at fylde jord i læderspande, som derpå blev hejst op til skaktens åbning, hvor de blev tømt for deres indhold og derefter atter sendt ned efter en ny ladning.

Cyprien morede sig i nogen tid med at betragte denne menneskelige myretue, derpå vendte han tilbage til New-Rush og middagsbordet i hotellet. Her havde han i aftenens løb rig lejlighed til at høre, hvorledes nogle, som tidligere havde været bundfattige, pludselig var blevet meget rige blot ved fundet af en eneste diamant, mens andre beklagede sig over deres "uheld", over diamanthandlernes griskhed og de utro kaffere, som, mens de arbejdede for dem, tilegnede sig de smukkeste stene osv. Samtalen drejede sig udelukkende om diamanter, karat og penge.

Gennemgående fik man det indtryk af dem, at de var fattige, og for én heldig "graver", som højrøstet forlangte en flaske champagne til ære for sit held, så man tyve skuffede ansigter, som tilhørte folk, der måtte nøjes med tyndt øl.

Undertiden gik en sten fra hånd til hånd rundt om bordet for at blive vejet i hånden, undersøgt og vurderet for derpå at forsvinde i sin ejermands bælte.

Hen ad aften fyldtes caféerne, og den oplivende samtale ved middagsbordet fortsattes under nydelsen af gin og engelsk brændevin.

Cyprien gik tidligt til ro i et telt, som man havde anvist ham i nærheden af hotellet; han sov snart ind trods støjen fra et bal som de sorte minearbejdere gav under åben himmel, mens deres hvide kammerater svingede sig i en offentlig dansesalon til de skingrende toner fra et klaphorn.

3. Videnskabelige oplysninger, meddelt af en ven

Vi iler med at meddele, at hensigten med den unge ingeniørs komme til Griqualand ingenlunde var at tilbringe tiden i dette pengegriske, gindrikkende og tobaksrygende selskab. Han skulle optage topografiske og geologiske kort over visse dele af egnen, indsamle prøver af klippemassernes beskaffenhed og de diamantførende jordlag og anstille nøjagtige analyser på selve stedet. Han måtte derfor først og fremmest se at skaffe sig en rolig bolig, hvor han kunne indrette sig et laboratorium, og som kunne afgive udgangspunktet for alle hans undersøgelser i hele minedistriktet.

Den lille høj, hvorpå Watkins' avlsgård var beliggende, fængslede snart hans opmærksomhed som et sted, der særligt egnede sig til hans arbejder. Beliggenheden var så langt fra arbejdernes lejr, at støjen derfra kun i ringe grad ville besvære ham, og tillige kun en god times gang fra de længst bortliggende miner, – det diamantholdige distrikts omkreds udgør nemlig kun omtrent ti til tolv kilometer. Han besluttede sig derfor øjeblikkelig til at leje et af John Watkins' forladte huse og opslå sin bopæl dér. Watkins viste sig meget imødekommende. Han fandt det kedeligt at være alene og glædede sig til, at den unge mands selskab ville skaffe ham nogen adspredelse.

Men Watkins' forhåbninger om i sin nye lejer at finde en kammerat til et godt måltid efter et krus gin blev sørgeligt

skuffede, for så snart Cyprien havde fået sit laboratorium nogenlunde i orden i et af de forladte huse, begyndte han straks sine geologiske udflugter i omegnen. Og om aftenen, når han træt og mødig vendte tilbage med sin zinkkasse, sin taske, sine lommer, ja selv hatten fuld af småstumper af sten, følte han langt større lyst til at lægge sig til at sove end høre på mr. Watkins' kedelige fortællinger. Han gav sig heller ikke af med at ryge og endnu mindre med at drikke, og svarede således ikke til mr. Watkins' glade forventninger om i ham at finde en kammerat, der kunne tage del i hans nydelser.

Cyprien var imidlertid så god og ærlig, så ligefrem i sin optræden, og trods sin videnskabelige dannelse, dog så beskeden, at det var umuligt at omgås ham i nogen tid uden at komme til at holde af ham. Og – måske uden at det var ham selv rigtig klart – indgød den unge ingeniør Watkins mere agtelse, end han hidtil havde følt for nogen. Når han blot havde kunnet tømme sit glas med ham! Men der var intet at stille op med et menneske, som aldrig ville smage spiritus. Det var altid omkvædet på Watkins' betragtninger over den nye lejer.

Miss Watkins havde for sit vedkommende straks sat sig på en ligefrem og venskabelig fod med den unge videnskabsmand, hvis dannelse og åndelige overlegenhed langt overgik, hvad hun var vant til at træffe blandt sine omgivelser, hun greb derfor med glæde den uventede lejlighed, som her tilbød sig for hende til ved kemiske eksperimenter at udvide de grundige ag meget omfattende kundskaber, hun allerede havde erhvervet sig ved læsning af videnskabelige værker.

Det var fornemmelig den unge mands laboratorium med hele dets forunderlige tilbehør, som interesserede hende. Hun

ville især gerne vide besked med diamanternes natur, fordi denne ædelsten spillede en så betydelig rolle i samtalerne og alle forholdene dér på egnen. Hun var nærmest stemt for at betragte denne kostbare sten som en almindelig flintesten, og det var let at se, at Cyprien delte hendes mening. Denne overensstemmelse i anskuelser bidrog ikke lidet til det venskabelige forhold, som straks opstod imellem de to unge mennesker. I hele Griqualand var de to måske de eneste, der ikke anså det for livets opgave at søge, slibe og sælge disse små stene, som alverden er så begærlig efter at eje.

"Diamanten er ikke andet end et stykke krystalliseret kul," sagde den unge ingeniør en dag til Alice. "Man kan brænde den som et ganske almindeligt stykke kul, og det er netop diamantens brændbarhed, som først gav anledning til, at man opdagede dens egentlige natur. Newton, der var en så dygtig iagttager, havde bemærket, at den slebne diamant tilbagekaster lyset stærkere end et hvilket som helst andet gennemsigtigt legeme, og da han vidste, at denne egenskab især forekommer i brændbare substanser, drog han med sin sædvanlige dristighed heraf den slutning, at diamanten *måtte* være brændbar, og erfaringen viste, at han havde ret."

"Men når diamanten kun er et stykke kul, hvorfor er den da i så høj pris," spurgte Alice.

"Fordi den er så sjælden," lød svaret. "Den blev i lang tid kun fundet i Indien, Brasilien og på øen Borneo. Og De kan vist selv erindre – De må den gang have været syv-otte år gammel – da det første fund af diamanter skete her i Sydafrika."

"Ja, det husker jeg godt," svarede Alice. "Folk var som besatte her i Griqualand. Alle mennesker greb hakke og skovl for at

undersøge jorden og flodernes leje. Man talte og drømte kun om diamanter. Hvor lille jeg end var, kedede det mig umådeligt, må De tro. Men De bemærkede, at diamantens høje pris er begrundet i dens sjældenhed ... Er det det eneste, der udmærker den?"

"Nej! Dens gennemsigtighed og glans, når den er slebet, det vanskelige ved selve slibningen og dens ualmindelige hårdhed gør den meget interessant i videnskabsmandens øjne og desuden meget nyttig i industrien. Som De ved, kan den kun slibes med sit eget støv, og det er netop dens ualmindelige hårdhed, som har givet anledning til, at man i de senere år anvender den ved gennemboring af klipper. Uden den ville man vanskeligt kunne bearbejde glas og flere andre hårde legemer, men selv gennemboringer til tunneler, minegange i bjergværkerne og artesiske brønde ville det uden den være langt vanskeligere at udføre."

"Nå, således," svarede Alice, som pludselig begyndte at nære en vis agtelse for de hidtil så forsmåede diamanter. "Men hvad er da egentlig diamanten – dette krystalliserede kulstof – er det ikke således, det hedder?"

"Den er et meget almindeligt og hyppigt forekommende stof i naturen," svarede Cyprien. "Det findes i betydelig mængde i alle organiske legemer som træ, kød, brød og græs, der alle uden undtagelse indeholder kulstof."

"Hvor det er besynderligt," udbrød Alice. "Altså består græsset, og træet dér, og min struds Dada, og De selv og jeg for en del af kulstof – ligesom diamanten. Er da hele verden af kul?"

"Man har allerede længe formodet det, men videnskaben arbejder uafladeligt på at bevise det, eller egentlig talt, den søger at formindske antallet på grundstofferne. De spektroskopiske iagttagelser har givet nye oplysninger på kemiens område, og de to og tres elementer, som hidtil er blevet anset for grundstoffer, kunne måske reduceres til et eneste – nemlig kulstoffet under dets forskellige elektriske, dynamiske og kaloriske former."

"Å, det, De dér siger, er alt for lærd for mig," udbrød miss Watkins. "Fortæl mig hellere lidt om kullet. Kan De ikke krystallisere det ligesom svovlet, De viste mig forleden? Det ville være langt nemmere end at grave huller i jorden for at søge efter diamanter."

"Man har ofte forsøgt det, De dér siger," svarede Cyprien, "og prøvet på at fabrikere kunstige diamanter ved at krystallisere rent kulstof, og forsøgene er endog til en vis grad lykkedes uden dog endnu at have opnået at få nogen betydning for industrien. Det er imidlertid sandsynligvis kun et tidsspørgsmål, og måske er fremgangsmåden ved forfærdigelsen af kunstige diamanter allerede opdaget."

Under sådanne samtaler tilbragte de aftenerne, mens de gik frem og tilbage på den grusbelagte gang foran huset eller fra den kølige veranda betragtede den sydlige himmels funklende stjerner.

Til andre tider var det Alice, som førte Cyprien hen før at se hendes strudse i deres indelukke. Disse fugle med deres lille hvide hoved på den sorte krop, de store, klodsede ben og små gulagtige fjerduske på vinger og hale interesserede den unge pige meget, og i løbet af et par år havde hun fået sig en hel

hønsegård fuld af disse højbenede kæmpefugle, som hun morede sig med at opdrætte.

I almindelighed søger man ikke at tæmme dem, men lader dem leve i næsten vild tilstand, og holder dem kun i et rummeligt indelukke, der er omgivet med et højt ståltrådsgitter, som strudsene, der er dårlige flyvere, ikke kan sætte over. Her lever de hele året uden at ane, at de er indespærrede, æder, hvad de finder og udsøger sig afsides steder for dér at lægge deres æg, som det under streng straf er forbudt at stjæle. I fjerfældningstiden, hvor det gælder om at indsamle de af damerne i Europa så efterspurgte strudsfjer, jages fuglene ind i indelukker, som efterhånden bliver mindre og mindre, indtil man kan komme nær nok til at rive fjerene af. Det er en meget fordelagtig industri, da hver struds indbringer ejeren omtrent to til tre hundrede francs uden at dens underhold volder ham mindste udgift.

Men miss Watkins opdrættede strudsene blot for sin fornøjelse. Det morede hende at se dem udruge de store æg og komme med deres kyllinger for at blive fodret ligesom enhver anden høne. Cyprien ledsagede ofte Alice ned i hønsegården, hvor han især holdt af at klappe en af de smukkeste fugle med sort hoved og gule øjne – det var netop Alices forkælede Dada, som havde slugt hendes stoppekugle. –

Lidt efter lidt antog imidlertid Cypriens følelser for den unge pige en dybere og varmere karakter. Han indså, at han aldrig ville kunne finde en livsledsagerinde, som var mere hjertensgod, opvakt og fuldendt dannet end Alice Watkins, der siden sin moders død havde bestyret faderens hus og derved tilegnet sig lige så megen verdensklogskab som dygtighed i

husholdningssager. Og det var netop denne forening af fuldendt dannelse og utvungen naturlighed, som gjorde hende så tiltrækkende både i hjemmet og i det selskabelige liv dér på egnen. – Alt dette havde Cyprien sagt sig selv, og da han holdt af at gå lige til målet, var han straks rykket frem med sit frieri.

Men han blev snart revet ud af sin skønne drøm. For første gang fik han øje på det næsten uoverstigelige svælg, som skilte ham fra Alice, og tung om hjertet vendte han tilbage fra den afgørende samtale med mr. Watkins. Han hørte dog ikke til dem, som hengiver sig til afmægtig fortvivlelse. Han var fast besluttet på ikke at opgive kampen om Alice, og indtil da søgte han trøst i sit arbejde.

Han skrev et langt og fortroligt brev til sin højtagtede lærer J..., der var overordentlig professor ved den polytekniske skole og medlem af Videnskabernes Selskab. Han gjorde ham deri rede for sine arbejder og resultatet af sine undersøgelser, men skønt brevet sikkert var overordentlig interessant både for ham selv og modtageren, vil det dog måske næppe i samme grad tiltale de uindviede, og vi vil derfor fritage læserne for det.

Ved midnat slukkede han sin lampe og søgte hvile i sin hængekøje, hvor han snart sov sødeligt og drømte, at Alice bad ham om ikke at opgive håbet.

4. Vandergaart-kopje

"Jeg må bort herfra", sagde Cyprien Méré til sig selv, mens han den følgende dag var i færd med at klæde sig på. "Jeg må bort fra Griqualand. Dét ville være svaghed af mig at blive efter alt det, som den gamle lod mig høre forleden. Han vil ikke give mig sin datter, og deri gør han måske ret. Jeg vil ikke søge at overtale ham, men finde mig som en mand i min skæbne og håbe det bedste af fremtiden."

Og Cyprien gav sig ufortøvet i færd med at pakke sine sager ned i deres kasser, som han foreløbigt havde benyttet som buffet og skabe. Efter at han et par timers tid havde arbejdet således, opfangede hans øre lyden af en klar og ren stemme, hvis toner lød ind til ham gennem det åbentstående vindue. Det var Alice, som sang digteren Moores bekendte: "*Det er sommerens sidste rose,*" ... osv.

Cyprien løb hen til vinduet og fik øje på Alice, som var på vej til hønsegården, hvorhen hun bragte et forklæde fuldt af lækre sager til strudsene.

Den unge ingeniør stod som fastnaglet til pletten, og hans blik hvilede ufravendt på Alice, som efter at have fodret sine yndlingsdyr, nu vendte tilbage, idet hun gentog den sidste strofe af sangen:

"Hvem ville bo alene
i denne sørgelige verden."

Sangen forstummede og Alice havde næsten nået sit hjem, da hun hørte hurtige fodtrin bag ved sig og forundret så sig om.

"Frøken Alice!"

"Er det Dem, monsieur Méré?"

De stod nu lige over for hinanden på vejen til avlsgården. Belyste af den opgående sols stråler, tegnede deres smukke, ungdommelige skikkelser sig klart mod det hvide stakit, som omgav gården; men nu, da Cyprien havde indhentet den unge pige, blev han forlegen og tavs.

"Er der noget, De ønsker at sige mig," spurgte Alice venligt.

"Jeg ville sige Dem farvel, frøken! ... Jeg rejser i dag ..." svarede han med lidt usikker stemme.

"Rejse! ... Vil De rejse? ... Hvorhen?" spurgte hun i stor bevægelse.

"Hjem til Frankrig," svarede Cyprien. "Mit arbejde her er fuldført ... Mit hverv er endt ... Der er intet mere for mig at gøre i Griqualand ... og jeg må tilbage til Paris."

Han fremførte disse ord afbrudt og med en betoning, som om han bad om forladelse.

"Ja ... Det må De ... naturligvis," fremstammede Alice uden ret at vide, hvad hun sagde.

Hun var aldeles overvældet, og efterretningen traf hende som et tordenslag aldeles uventet. Pludselig følte hun, at tårerne stod hende i øjnene, og dette mindede hende om, at hun måtte beherske sig. Hun fremtvang et smil og tilføjede:

"Og hvad skal der så blive af Deres elev, som endnu ikke har fuldendt sit kursus i kemi ... Skal jeg aldrig komme videre end til kulsyren ... og læren om kvælstoffet altid forblive en lukket bog for mig? ... Det er slet ikke smukt gjort af Dem."

Hun søgte at beherske sig og tale spøgende, men stemmen modsagde hendes ord. Under spøgen skjulte der sig en virkelig

bebrejdelse, som gik den unge mand nær til hjerte. Han følte godt, at meningen var:

"Og hvad skal der nu blive af mig? ... Jeg er da slet intet i dine øjne ..., at du således uden videre forlader mig ... Som et højere væsen træder du pludselig op her imellem alle disse boere og pengegriske minegravere; du er dannet, stolt og uegennyttig, kort sagt, slet ikke som de andre ... Du lader mig tage del i dine studier og arbejder ..., taler uforbeholdent til mig om dine fremtidsplaner, om hvad du foretrækker i kunsten og litteraturen ... Du viser mig den forskel, der er imellem en tænker som du og de tohændede dyr, jeg lever iblandt ... Du gør alt før at jeg skal beundre og elske dig ... Og da det er lykkedes dig, kommer du uden videre og fortæller mig, at nu er det forbi, nu rejser du til Paris for hurtigst muligt at glemme mig ... Og det skal jeg så finde mig i med sindsro."

Alt dette lå i Alices ord og tårefyldte blik, og Cyprien var lige ved at besvare hendes stumme bebrejdelse med at udbryde:

"Jeg må rejse ... fordi jeg i går har anholdt om Deres hånd hos Deres fader, og han gav et svar, som slet intet håb levnede mig ... Derfor må jeg rejse."

Heldigvis kom han endnu i rette tid til at mindes sit løfte til John Watkins, aldrig at omtale den sag til hans datter, og Cyprien ville have anset sig selv som en stor usling, hvis han havde brudt sit ord.

Men han følte tillige, at den pludselige afrejse, han havde besluttet sig til under påvirkning af den første skuffelse, måtte forekomme Alice meget stødende, ligesom den var ham selv yderst pinlig. Det syntes ham nu umuligt således hovedkulds og

aldeles uforberedt at forlade den yndige unge pige, som han elskede, og som – det så han nu – gengældte hans følelser.

Han forandrede derfor pludselig sin beslutning. "Når jeg taler om at rejse, frøken Alice! så mener jeg dermed hverken i dag eller i morgen … Jeg har endnu en del optegnelser at gøre … og meget at pakke sammen. Jeg skal derfor have den fornøjelse at besøge dem inden min afrejse og tale med Dem … om fortsættelsen af Deres studier."

Og med disse ord fo'r Cyprien afsted som en rasende, og da han nåede sit hjem, kastede han sig på en stol og faldt i dybe tanker.

Han tog nu en helt anden beslutning.

"Skal jeg give afkald på den yndige pige, fordi jeg ikke er rig," tænkte han, "og lade mig afskrække af den første forhindring? Viser jeg derved ikke mangel på mod? Var det ikke bedre, om jeg ofrede nogle fordomme og søgte at gøre mig hende værdig? Der er mange, som på kort tid har opnået at blive rige ved at grave diamanter. Det kan jeg jo også gøre. Jeg kan jo lige så godt som mangen anden finde en diamant, som vejer hundrede karat. Måske kan jeg oven i købet opdage en ny mine. Jeg besidder jo større teoretisk kundskab og mere erfaring end de fleste af arbejderne her. Hvorfor skulle videnskaben ikke kunne forskaffe mig det, som de andre har opnået ved deres arbejde og lidt held … Jeg vover jo ikke meget ved et forsøg … Selv med hensyn til min sendelse kan det kun være gavnligt, at jeg lægger hånd på hakken og forsøger mig som minegraver … Og hvis det lykkes mig at blive rig på denne måde, så vil måske John Watkins lade sig bevæge til at opgive fin første beslutning … Lønnen er vel forsøget værd …"

Cyprien gik atter frem og tilbage i laboratoriet, men nu var hans hænder ledige; kun tankerne arbejdede.

Pludselig stod han stille, greb sin hat og forlod værelset.

Han slog ind på stien, som førte ned mod sletten, og tog vejen hen imod Vandergaart-kopje, hvor han ankom på mindre end en time.

Minearbejderne vendte netop tilbage til lejren for at indtage deres frokost. Cyprien lod sit blik glide hen over de solbrændte ansigter for at finde en eller anden, hos hvem han kunne få de nødvendige oplysninger, da hans blik faldt på Thomas Steels ærlige ansigt. Siden den dag, da de begge samtidig ankom til Griqualand, havde han allerede et par gange truffet på eks-minegraveren fra Lancashire og set, at det gik den skikkelige fyr godt, hvilket noksom viste sig i hans sunde udseende, splinternye klæder og det brede læderbælte, han bar om livet.

Med få ord meddelte Cyprien ham sine planer.

"Hvis De har penge, er det en let sag at forpagte en grube," svarede Steel. "Ved siden af min er der netop en at få for fire hundrede pund sterling. Det er billigt. Ved hjælp af en fem-seks negere, der kan bearbejde den for Dem, vil De kunne "gøre" for omtrent syv eller otte hundrede francs diamanter om ugen."

"Men jeg er ikke i besiddelse af ti tusind francs og ejer ikke en eneste neger," svarede Cyprien.

"Så gør De bedst i at købe en andel i en grube – en ottendedel eller måske kun en sekstendedel og selv bearbejde den. Hertil vil et tusind francs være tilstrækkeligt."

"Det kan jeg bedre overkomme," svarede ingeniøren. "Men tør jeg være så næsvis at spørge, hvorledes De selv har båret Dem ad. Var De i besiddelse af en kapital, da De kom hertil?"

"Da jeg kom hertil, ejede jeg kun mine to arme og et par guldstykker i min lomme," lød svaret, "men jeg har haft held med mig. Jeg var først halvt om en ottendedel af en grube, hvis ejer holdt mere af at besøge caféerne end af at passe sine forretninger. Vi var kommet overens om at dele fundet, og jeg fandt adskillige smukke stene, deriblandt en diamant, som vejede fem karat og som vi solgte for to hundrede pund. Til sidst blev jeg ked af at arbejde for det dovendyr, og så købte jeg en sekstendedel, som jeg bearbejdede selv. Da jeg imidlertid kun fandt små stene i den, skilte jeg mig af med den for ti dage siden. Nu arbejder jeg atter halvt med en mand fra Australien, men vi har i denne uge ikke tjent synderligt mere end fem pund i alt."

"Hvis jeg kunne få til købs en god andel i en grube, kunne De da have lyst til at slå Dem sammen med mig?" spurgte Cyprien.

"Så gerne," svarede Thomas Steel, "dog kun på den betingelse, at hver for sig beholder det, han finder. Det er ikke fordi jeg mistror Dem, mr. Méré! Men under mit ophold her er jeg kommet efter, at jeg næsten altid taber ved at arbejde halvt med en anden, fordi jeg bedre end de fleste forstår at bruge hakke og skovl."

"Jeg går ind på Deres forslag," svarede Cyprien.

"Hør," udbrød pludseligt Steel, "jeg får en god idé ... Skulle vi ikke i forening tage en af John Watkins' gruber?"

"Hvad mener De med en af hans gruber? Jeg antog, at hele kopjen tilhørte ham."

"Det gør den, men som De måske har hørt, griber kolonialregeringen straks ind, så snart der opdages et nyt diamantdistrikt. Den indregistrerer, vurderer og udstykker

gruberne og forbeholder sig største parten af afståelsessummen, som den kun svarer ejeren en vis forud bestemt afgift af. Når kopjen er så stor som denne her, beløber afgiften sig dog til en temmelig rund sum, og ejeren har desuden forkøbsret til så mange gruber, som han kan lade bearbejde. Det er netop tilfældet med Watkins, der lader flere gruber bearbejde, foruden det, at han ejer hele grunden, hvor minen findes. Men han kan ikke drive arbejdet så stærkt, som han gerne ville, fordi hans gigt hindrer ham i at være personligt til stede ved gruberne, og derfor antager jeg, at hvis De foreslår ham at forpagte halvdelen af en af gruberne, vil De kunne få den på billige betingelser."

"Jeg så helst, at De påtog Dem at underhandle med ham om det," svarede Cyprien.

"Med fornøjelse," sagde Steel. "Jeg skal snart få den sag bragt i orden."

Tre timer derefter blev halvdelen af gruben nummer 942 afstukket med landmålerstokke, afsat på kortet og med alle formaliteter bortforpagtet til d'hrr. Méré og Thomas Steel mod en afgift af halvfems pund og en udbetaling ved forpagtningskontraktens udstedelse. I kontrakten fastsattes endvidere, at forpagterne skulle dele udbyttet af gruben med John Watkins og afstå til ham som grubens "ejer" de tre første diamanter over 10 karat, som de fandt. Der var ingen sandsynlighed for, at dette tilfælde ville indtræffe, men det *kunne* jo indtræffe – alt var muligt.

Forretningen måtte i det hele taget anses som ualmindelig heldig for Cyprien, og det fortalte mr. Watkins ham også med

sin sædvanlige oprigtighed, da han klinkede med ham, efter at kontrakten var underskrevet.

"De har taget det fornuftigste parti, De kunne," sagde han til Cyprien og slog ham på skulderen. "Der er stof i Dem til at blive til noget, og De ender nok som en af de dygtigste minegravere i Griqualand."

Cyprien troede at skimte en stråle af håb i disse mr. Watkins' ord.

Miss Watkins overværede sammenkomsten, og hendes blå øjne var så strålende klare, at ingen skulle, have troet, at hun havde tilbragt hele formiddagen med at græde.

Som efter fælles overenskomst blev der ingen hentydning gjort til deres sørgelige møde om morgenen. Det var klart, at Cyprien ville blive, og når alt kom til alt, var det også hovedsagen.

Cyprien gik derfor let om hjertet for at træffe de nødvendige foranstaltninger til flytningen. Han medførte for resten kun en lille vadsæk med nogle klæder, da han ville bo i teltet i Vandergaart-kopje og kun tilbringe sine ledige timer i avlsgården.

5. Den første bearbejdning af gruben

Den næste dag tog de to kompagnoner straks sat på arbejdet. Hvis Cypriens teori var rigtig, måtte deres grube, som lå ved udkanten af kopjen, være meget rig; men uheldigvis havde den allerede været taget stærkt under drift og var nu nogle og halvtreds meter dyb.

Denne dybde medførte dog den fordel, at gruben lå lavere end de tilstødende gruber, og i følge de gældende love havde den ret til at tilegne sig al den jord og følgelig alle de diamanter, som trillede ned fra nabogruberne.

Arbejdet var ikke indviklet. Først løsnede de med hakken et bestemt kvantum jord, hvorpå den ene af dem steg op til grubens åbning for at tage imod de spande med jord, som den anden hejsede op ved hjælp af jernkæder.

På en kærre bragtes jorden derpå til Thomas Steels hytte. Der blev den knust foreløbigt med store stykker træ, derpå pillede man de ubrugelige stykker flintestene fra, man lod så jorden løbe igennem et groft sold for at udskille de mindre stene, som blev omhyggeligt undersøgt, før de blev kastet bort. Sluttelig blev jorden sigtet gennem et fint sold for at udskille støvet, og først da var den skikket til deri at søge efter diamanter.

Man hældte den ud på et bord, som de to arbejdere tog plads foran, hver forsynet med en slags skrabejern af blik, de omhyggeligt undersøgte jorden med, håndfuld for håndfuld,

hvorpå den blev kastet ned under bordet for senere at blive bragt bort, når undersøgelsen var til ende.

Hensigten med alle disse foretagender var at opdage, om der fandtes diamanter, undertiden næppe halvt så store som en ært, og graverne var meget tilfredse, når de i dagens løb blot kunne opdage en eneste. De arbejdede begge meget ivrigt og undersøgte omhyggeligt jorden fra gruben, men i de første dage fandt de så godt som intet.

Cyprien især syntes kun at have ringe held. Blev der en gang imellem fundet en lille diamant, så var det altid Thomas Steel, som fik øje på den. Den første, han havde den glæde at finde, vejede næppe en sjettedel karat.

En diamant af det reneste vand, dvs. aldeles gennemsigtig og farveløs, er, når den efter at være slebet, vejer én karat, omtrent to hundrede og halvtreds francs værd. De mindre diamanter har en forholdsvis endnu ringere værdi; derimod stiger prisen på de store meget hurtigt. En diamant af det reneste vand til en vægt af ti karat vil være omtrent fem og tyve tusinde francs værd.

Men sten, som vejer ti karat, og selv dem på én karat er meget sjældne, og det er derfor, de er så dyre. Desuden er de afrikanske diamanter ofte gulagtige, hvorved deres værdi betydeligt forringes, hvis de anvendes til smykker.

Fundet af en diamant, som vejede en sjettedel karat, var derfor kun en ringe erstatning for en hel uges anstrengt arbejde. Det ville have været mere indbringende at dyrke jorden, vogte kvæg eller slå sten ved vejen. Således tænkte Cyprien. Imidlertid trøstede han sig, lig alle de øvrige minearbejdere, med håbet om at finde en stor diamant, som

med ét slag ville erstatte ham hans slid og slæb i uger eller måske endog i måneder. Thomas Steel arbejdede mekanisk med den øvede arbejders dygtighed og – tilsyneladende i det mindste – uden at tænke videre over resultatet.

Som oftest spiste de frokost sammen; den bestod da i smørrebrød og øl, som de købte ved et skænkebord under åben himmel. Deres middagsmad nød de ved et af de talrige tables d'hôtes, som delte lejrens befolkning mellem sig. Om aftenen skiltes de; Thomas Steel fordrev tiden i et eller andet billardværelse, mens Cyprien tilbragte et par timer i avlsgården.

Til sin store ærgrelse traf han her ofte sammen med sin rival, James Hilton, en høj ung mand med rødt hår, hvid i huden, men med ansigtet fuldt af fregner. Ved at drikke endnu mere gin og ryge endnu mere tysk tobak end selve John Watkins, gjorde han øjensynlig store fremskridt i dennes gunst.

Uagtet Alice tydeligt lagde for dagen, at hun ikke fandt ringeste behag i Hiltons bondeagtige manerer og sprog, fandt Cyprien dog hans tilstedeværelse aldeles utålelig, og det hændte undertiden, at han følte sig så opbragt og så lidt i stand til at beherske sin harme, at han sagde farvel og gik sin vej.

"Franskmanden er ikke i godt humør," sagde så John Watkins og blinkede til sin staldbroder. "Det lader ikke til, at diamanterne er lette at finde."

Og så slog James Hilton en dum latter op.

Den øvrige del af sådanne aftener plejede Cyprien da at tilbringe hos en skikkelig gammel boer, der hed Jacobus Vandergaart og boede tæt ved lejren.

Han havde været den første ejer af kopjen, som bar hans navn, og efter hvad han sagde, så var det kun ved en fordrejelse

af retten, at den var blevet ham frataget til fordel for John Watkins. Han var nu fuldstændig forarmet, og i sin usle jordhytte levede han af at slibe diamanter, som han tidligere havde beskæftiget sig i sin fødeby Amsterdam.

Det hændte ikke så sjældent, at diamantgraverne, som gerne ville vide, hvor meget deres stene ville komme til at veje efter at være blevet slebet, bragte dem til Jacobus Vandergaart, for at han skulle kløve eller slibe dem. Men til dette arbejde kræves en sikker hånd og et skarpt syn, og den gamle Jacobus, som i sin tid havde været en udmærket dygtig arbejder, havde nu en del besvær med at tilfredsstille sine kunder.

Cyprien, som lod ham indfatte i en ring den første diamant, han havde fundet, havde fattet virkelig godhed for ham. Han holdt af at sidde i det beskedne værksted for at få sig en passiar eller blot for at holde den gamle med selskab, mens han arbejdede ved sit slibebord. Når Jacobus Vandergaart med sit hvide skæg og det skaldede hoved dækket med en sort fløjlskalot sad således midt iblandt alle sine besynderlige instrumenter og små flasker, som indeholdt forskellige syrer, lignede han med de store runde briller på sin lange næse aldeles en af middelalderens alkymister.

På et slibebord henne ved vinduet stod et lille kar, som indeholdt de rå diamanter, man havde betroet Jacobus Vandergaart. Undertiden var de af temmelig betydelig værdi. Ved kløvningen opnåede han at give diamanterne en af de tre nu brugelige former: Den "enkelte brillant", den "dobbelte brillant" og "rosenstenen". De pæreformede eller halvpæreformede er derimod sjældnere.

Når diamanten er kløvet, forestår slibningen. Denne sker ved hjælp af en stålskive, som indgnides med olie og bestrøs med diamantpulver. Skiven sættes i en stærkt roterende bevægelse, og Cyprien beviste ofte Jacobus Vandergaart den venskabstjeneske at dreje håndtaget på det store hjul, som drev skiven rundt.

Samtalen gik sjældent i stå; undertiden derimod arbejdet, når Jacobus skubbede sine store briller op på panden og begyndte en af sine mange beretninger om den gang, da han først kom dér til egnen. Han havde boet i Afrika i fyrre år og vidste besked med alt, og hans fortælling var netop så fængslende, fordi den repræsenterede den endnu levende tradition.

Han var især uudtømmelig i sine, måske ikke altid retfærdige, klager over englænderne, som efter hans mening var de største blodsugere på Jorden.

"Ingen kan undre sig over, at de forenede stater i Nordamerika løsrev sig fra England," udbrød han en dag. "Indien og Australien vil snart følge deres eksempel, for hvilket folk vil vel finde sig i et sådant tyranni. Hvis verden kendte al den uretfærdighed, som disse hovmodige, pengestolte briter har udøvet over alt, hvor de kommer frem, ville det menneskelige sprog ikke have ord stærke nok til at betegne deres skændigheder."

Cyprien hørte til i tavshed; han hverken bifaldt eller modsagde hans ord.

"Nu skal De høre, hvorledes de har behandlet mig," vedblev Jacobus med stigende ivrighed, "og døm så selv, om der kan være to meninger om den ting."

Og den gamle mand vedblev:

"Mine forældre indvandrede hertil fra Holland for omtrent halvhundrede år siden. Vi var hollændere og følte os stolte af at være det, den gang englænderne bemægtigede sig kolonien – provisorisk, naturligvis! – Men John Bull slipper ikke det, han en gang har fået tag i, og i 1815 erklærede en kongres af Europas fyrster, at vi var engelske undersåtter.

Vi følte ingen lyst til at være engelske undersåtter, og overbeviste om, at Afrika var stort nok, til at vi dér kunne finde et nyt fædreland, forlod vi Kaplandet og drog til de uopdyrkede egne længere nordpå. Man kaldte os "boer," dvs. bønder, undertiden også "fremskudte skansegravere" eller *vortrekkers*.

Så snart vi havde opdyrket jorden og ved vort arbejde skaffet os en uafhængig tilværelse, gjorde den engelske regering atter fordring på os – bestandig under påskud af, at vi var engelske undersåtter.

Da påfulgte vor anden, store udvandring; det var i året 1833. Vi læssede vort korn, vore møbler og redskaber på store vogne, forspændte med okser, og drog længere ind i ørkenen.

På den tid var territoriet omkring Natal næsten aldeles ubefolket. En af zulufolkets blodtørstige erobrere, Tchaka, havde i årene fra 1812 til 1828 udryddet over en million mennesker. Hans efterfølger, Dingaan, tillod os at nedsætte os i den egn, hvor nu byen Port-Natal ligger.

Den snedige Dingaan havde imidlertid kun givet os denne tilladelse i håb om at kunne overvinde os, når vi først havde opdyrket landet. Da greb vi til våben, og efter uhørte anstrengelser og vidundere af tapperhed i mere end hundrede slag, hvor kvinder og børn kæmpede ved vor side, lykkedes det

os at hævde besiddelsen af den jord, vi havde vædet med vort blod.

Men aldrig så snart havde vi fået bugt med den sorte tyran, før guvernøren i Kap sendte en hærafdeling, som skulle okkupere territoriet Natal i Hendes Majestæt den engelske dronnings navn … Som De ser, vedblev vi at være engelske undersåtter. Dette foregik i 1842.

Andre hollandske emigranter havde ligeledes erobret Transvaal og tilintetgjort tyrannen Moselekatzes magt ved Oranjefloden. En simpel dagsbefaling berøvede også dem det nye fædreland, som de havde erhvervet sig med så store opofrelser og lidelser.

Kampen varede i tyve år. Så snart vi rykkede videre, fulgte England os i hælene og udstrakte sin griske hånd efter os, som om vi var dets trælle.

Efter utrolige anstrengelser og blodige kampe lykkedes det os endelig at få Oranjeflod-republikkens uafhængighed anerkendt ved en af dronning Victoria udstedt og underskrevet proklamation af 8. april 1854. Vi indførte nu definitivt den republikanske regeringsform, og jeg tør nok påstå, at vor stat, som hviler på en samvittighedsfuld overholdelse af loven, fri udvikling af de personlige evner og den størst mulige udbredelse af oplysning blandt alle klasser af folket, kunne tjene til mønster for adskillige nationer, som anser sig selv for langt mere civiliserede end vor lille stat i Sydafrika.

Griqualand hørte den gang med til den. Da var det, at jeg bosatte mig med kone og to børn i dette hus. Jeg afsatte min kraal eller indhegning til kvæget netop på det sted, hvor nu Deres grube befinder sig. Ti år derefter ankom John Watkins til

egnen og byggede sit første hus. Den gang vidste man ikke, at der fandtes diamanter her på stedet, og jeg for mit vedkommende havde i de sidste tredive år haft så lidt lejlighed til at udøve mit gamle håndværk, som jeg en gang havde lært under et ophold i Amsterdam, at jeg næsten aldeles havde glemt disse kostbare stenes tilværelse. Hen imod 1867 hed det sig pludseligt, at jorden her var diamantholdig. En boer ved bredden af Hartfloden havde fundet diamanter i selve sit hus' lervægge, ja endog i strudsenes skarn. Denne boer hed Jacobs. En hollandsk købmand, som besøgte Jacobs, så et af hans børn lege med en diamant. Han købte den for nogle øre og solgte den for tolv tusinde fem hundrede francs til guvernøren i Kap. Denne lod straks stenen slibe og sende til Paris, hvor den var at se ved udstillingen i 1867. Siden den tid udgør det årlige beløb af de diamanter, som findes i Griqualand, omtrent fyrre millioner francs. Det er ret mærkeligt, at på gamle kort fra det 15. århundrede betegnes jordbunden i Griqualand som diamantholdig.

England forblev sit udvidelsessystem tro, og trods al lov og net erklærede det, at Griqualand tilhørte den engelske krone.

Vi protesterede forgæves, og lige så lidt hjalp det, at vi henviste sagen til en europæisk voldgiftsret. England ville intet høre om voldgiftsret og okkuperede vort territorium.

Vi håbede, at vore uretmæssige herrer dog i det mindste ville respektere den private ejendomsret. Jeg, der var enkemand, og ved den skrækkelige epidemi i 1870 var blevet berøvet mine børn, havde ikke mod til at opsøge mig et andet fædreland og skabe mig et nyt hjem – for sjette eller syvende gang i mit liv. Jeg blev derfor i Griqualand. Jeg holdt mig uberørt af den

diamantfeber, som havde angrebet alverden, og vedblev at dyrke min køkkenhave så roligt, som om der ikke eksisterede diamantminer i min umiddelbare nærhed.

De kan derfor tænke Dem min forbavselse, da jeg en morgen opdager, at man den foregående nat har flyttet muren omkring min kraal omtrent tre hundrede meter længere ud på sletten. Hvor min mur havde stået, havde John Watkins ved hjælp af et hundrede kaffere opført en anden, som sluttede sig til hans, og hvorved således et stykke rødlig sandjord, som hidtil havde tilhørt mig, blev indlemmet i hans jordlod.

Da jeg beklagede mig over det til ham, lo han mig ud, og da jeg truede ham med proces, svarede han:

"Prøv De kun på det."

Tre dage senere fik jeg en løsning på gåden. Jordlodden, som tilhørte mig, var en diamantmine. Efter at John Watkins havde forvisset sig om dette, flyttede han uden videre min kraal og skyndte sig derpå til Kimberley for at angive minen i sit eget navn.

Jeg lagde proces an mod ham. Jeg vil ønske Dem, at De aldrig må komme til at erfare, hvad det koster at føre proces i et engelsk land ... Lidt efter lidt satte jeg mit kvæg til, mine heste og mine får ... Jeg solgte mit bohave, ja selv mine klæder for at stoppe munden på disse blodsugere af engelske retslærde, og efter utrolige ærgrelser og et helt års skuffede forventninger faldt endelig den afgørende dom i sagen.

Jeg havde tabt min proces og var dertil blevet fuldstændig forarmet ... Domstolen erklærede, at mine fordringer var slet begrundede, man afviste min klage og erklærede, at det var umuligt at afgøre, hvem der havde ret, men for at forebygge

yderligere stridigheder, ville man afstikke en bestemt grænse, og det blev slået fast, at den femogtyvende længdegrad øst for Greenwichs meridian skulle være grænseskellet mellem de to ejendomme. Terrænet vest for denne meridian tilfaldt John Watkins, mens markerne øst for samme tilhørte Jacobus Vandergaart.

Denne besynderlige dom var begrundet deri, at på kortet over egnen går den femogtyvende længdegrad virkelig tværs over det sted, hvor min kraal havde ligget.

Uheldigvis lå minen vest for længdegraden og tilfaldt altså John Watkins.

Men for at tilkendegive, at folk på egnen anså dommen for uretfærdig, kalder man endnu den dag i dag minen Vandergaart-kopje.

Har jeg så ikke ret i at sige, at englænderne er nogle slyngler?" tilføjede den gamle boer som slutning på sin kun alt for sandfærdige fortælling.

6. Livet i lejren

Det er indlysende, at den unge ingeniør ikke kunne finde synderligt behag i dette emne for samtalen eller sympatisere med sådanne oplysninger angående den mands hæderlighed, i hvem han endnu håbede at se sin tilkommende svigerfader. Han vænnede sig derfor efterhånden til at ansé Jacobus Vandergaarts opfattelse af processen om diamantminen som en fiks idé, som der knyttede sig ikke så lidt overdrivelse til.

I en samtale med John Watkins havde han en gang med et par ord hentydet til denne sag, men Watkins havde kun svaret med en skraldende latter og lagt fingeren på sin pande, idet han med en hovedrysten tilkendegav, at gamle Jacobus blev mere og mere forstyrret i hovedet.

Det var jo heller ikke utænkeligt, at den gamle mand uden tilstrækkelig grund kunne have sat sig i hovedet, at den opdagede diamantmine var hans ejendom. Han havde desuden tabt sin sag ved alle domstolene, og det syntes lidet sandsynligt, at man ikke skulle have ladet retten have sin gang. Ved slige argumenter søgte Cyprien at undskylde sig selv, fordi han vedblivende besøgte John Watkins trods alt, hvad Jacobus Vandergaart havde fortalt ham om mineejeren.

Cyprien havde endnu en nabo, som han gerne besøgte en gang imellem. Det var en landmand ved navn Mathys Pretorius, et rigtigt eksemplar af en boer og godt bekendt med alle diamantgraverne i Griqualand.

Skønt Mathys Pretorius næppe var fyrre år gammel, havde han dog også vandret længe omkring langs Oranjefloden, før

han endelig besluttede sig til at tage fast bolig dér på egnen. Det omflakkende liv havde dog ikke haft samme virkning på ham som på Jacobus Vandergaart; han var hverken blevet mager eller pirrelig, men derimod sløv og så fed, at han næppe kunne gå. Han lignede en elefant.

Han tilbragte sin meste tid i et uhyre af en lænestol, som var forfærdiget så rummelig, at den kunne optage hans kæmpemæssige former. Skulle Mathys Pretorius bevæge sig uden for huset, skete det kun til vogns, i en slags char-à-banc af kurvefletning, trukket af en kæmpestor struds. Den lethed, den højbenede fugl trak den uhyre masse i vognen med, vidnede i høj grad om dyrets muskelkraft.

Mathys Pretorius besøgte ofte lejren for at sælge grøntsager til marketenderne. Han var velset dér, nærmest dog fordi minearbejderne morede sig over hans umådelige fejhed.

De havde derfor deres fornøjelse af at indbilde ham allehånde tåbeligheder. Snart fortalte de ham, at der forestod et indfald af basutoerne eller zuluerne, eller at den engelske regering havde sat livsstraf for alle indbyggere i kolonien, som vejede over tre hundrede pund, o. l.

Hans største skræk var dog, at der skulle blive fundet en diamantmine på hans ejendom. Han udmalede sig det skrækkelige øjeblik, da byttelystne minegravere trængte ind i hans køkkenhave, nedtrampede hans bede og måske endog berøvede ham hans ejendom, for hvorfor skulle det gå ham bedre end Jacobus Vandergaart? Englænderne ville nok finde påskud til at tilegne sig hans jordlod.

For øjeblikket var Annibal Pantalacci en af hans værste forfølgere. Den ondskabsfulde neapolitaner – som for øvrigt

syntes at gøre gode forretninger, da han beskæftigede tre kaffere i sin grube og prangede med en stor diamant i sin skjortekrave – havde opdaget den ulykkelige boers svage side og lod næppe hengå en uge uden at more sig med at gå og anstille undersøgelser omkring Pretorius' gård, hvis jorder strakte sig langs Vaalflodens venstre bred og bestod af alluvialdannelser, som godt kunne være diamantholdige, endskønt hidtil intet tydede på det.

For at hans komedie ret skulle gøre indtryk, sørgede Annibal Pantalacci for at stille sig på et iøjnefaldende sted ud for Mathys Pretorius' vinduer, og som oftest var han ledsaget af et par kammerater, som morede sig over den slette spøg.

Man kunne da se den stakkels Mathys forsigtigt kigge ud bag vinduets gardiner og med ængstelige blikke følge deres bevægelser, rede til at ile ned i stalden og spænde sin struds for, hvis der viste sig udsigt til et angreb på hans ejendom.

Han havde en gang været så uforsigtig af betro en af sine venner, at strudsen altid stod parat med seletøjet på, og at vognmagasinet altid var forsynet med levnedsmidler, for at han kunne tage flugten ved det første truende tegn.

"Jeg drager over til buskmændene nord for Limpopo," sagde han. "For ti år siden købte jeg elfenben af dem, og jeg forsikrer Dem, at det er meget bedre at leve iblandt vilde, løver og sjakaler end blive her hos englænderne."

Uheldigvis havde den stakkels mands fortrolige ven – lig alle andre fortrolige – øjeblikkelig meddelt hele lejren Mathys' planer, og meddelelsen faldt i god jord hos Annibal Pantalacci.

Foruden Mathys Pretorius var også kineseren Li endnu fremdeles genstand for neapolitanerens drillerier. Li havde

også nedsat sig ved Vandergaart-kopje, hvor han gav sig af med at vaske for folk. Som bekendt er det himmelske riges børn særligt dygtige på dette område.

Den omtalte røde kiste, som havde beskæftiget Cyprien så meget i begyndelsen af hans rejse fra Kap til Griqualand, indeholdt intet andet end børster, soda, sæbe og blånelse. En opvakt kineser behøvede ikke mere for at tjene sig en formue dér på egnen. Cyprien måtte uvilkårligt smile, når han mødte Li, der, tavs og alvorlig som altid, vandrede af sted med sin store kurv fuld af rent linned til kunderne.

Men det gjorde ham dog ondt, at Annibal Pantalacci var så slem mod den stakkels fyr og kun gav ham sin søgning for hver uge at have en anledning til at plage og prygle ham, som om Li var hans slave. Med sådanne plumpe fornøjelser morede man sig i lejren.

Undertiden var adspredelserne af en mere tragisk natur, som når en neger, der arbejdede i minen, blev beskyldt for at have stjålet en diamant. Hele skaren ledsagede da den anklagede til dommeren og tildelte ham under vejs en eftertrykkelig foreløbig tugtelse med drøje næveslag. Selv om nu synderen var så heldig at blive frikendt, kunne han ikke slippe for de prygl, han allerede havde fået. Frikendelser hørte imidlertid til sjældenhederne, og dommeren afsagde en dom med samme lethed, som han fortærede en halv appelsin med salt på – en yndet ret dér på egnen. Dommen lød som oftest på fjorten dages straffearbejde og tyve slag af den "nihalede kat", som endnu benyttes ved afstraffelser i engelske fængsler og ombord på krigsskibe.

Der var imidlertid én forbrydelse, som minearbejderne tilgav endnu mindre end tyveri, og det var hæleri.

En yankee ved navn Ward, som var ankommet til Griqualand samtidig med Cyprien, gjorde denne sørgelige erfaring ved en gang at købe diamanter af en kaffer. Kafferne er nemlig ikke berettiget til at eje diamanter, da loven forbyder dem at købe disse stene i minerne, som de heller ikke tør bearbejde for egen regning.

Så snart kendsgerningen rygtedes – det var om aftenen, hvor hele lejrens befolkning var samlet, hed i hovedet efter middagsbordet – drog en forbitret skare hen til den skyldiges hytte, som de udplyndrede og derpå stak i brand, og de ville upåtvivlelig have hængt yankee'en i en galge, som velvillige hænder allerede var i færd med at rejse, da der, heldigvis for ham, ankom en halv snes ridende politibetjente, tidsnok til at frelse hans liv ved at føre ham i fængsel.

Der forefaldt i det hele taget hyppigt voldsomme optrin blandt denne urolige, ophidsede og halvvilde befolkning, hvor alle racer mødtes i en broget blanding. Det hede klima, drukkenskab, tørst efter guld og skuffede forventninger bidrog i forening til at ophidse hjernerne og døve samvittighederne. Hvis alle disse mennesker havde haft held med sig, ville de måske have været rolige og fredsommelige. Men for én iblandt dem, som en gang imellem var så heldig at finde en værdifuld sten, var der hundrede, som sled sig møjsommeligt igennem og næppe tjente det daglige brød. Minen var ligesom spillebordet det sted, hvor de ofrede deres formue, tid, arbejde og sundhed. Og antallet på de heldige spillere, hvis hakke havde lykken med sig, var kun ringe i Vandergaart-kopjens gruber.

Dette gik efterhånden mere og mere op for Cyprien, og han grundede netop over, hvorvidt han skulle fortsætte et så lidet indbringende arbejde, da forholdene hidførte en forandring i det.

En morgen stødte han pludselig på en lille flok kaffere, som var kommet til lejren for at søge arbejde.

De stakkels mennesker var draget over bjergene, som adskiller det egentlige Kaffraria fra basutoernes land. De havde til fods tilbagelagt over hundrede mil langs Oranjeflodens løb og undervejs levet af, hvad de fandt, bær, nødder og græshopper. De var så magre, at de snarere lignede skeletter end levende mennesker, og det så ud til, at de havde mere lyst til en bøfsteg af menneskekød end til at tage fat på arbejdet. Der var heller ingen, som indlod sig på at leje dem, og de sad og krøb sammen ved vejkanten og så ned for sig med et halvt sørgmodigt og halvt sløvt blik.

Deres ynkelige udseende rørte Cyprien dybt. Han gjorde tegn til dem, at de skulle vente, og gik tilbage til hotellet, hvor han nød sine måltider. Her bestilte han en stor kedel fuld af majsgrød, som han lod bringe ud til de forsultne stakler, tilligemed nogle dåser henkogt kød og to flasker rom. Og han glædede sig ved at se dem nyde dette herremåltid.

De tog også for sig af retterne som folk, der ikke har fået noget at spise i fjorten dage, og ville upåtvivlelig have spist sig fordærvede, hvis Cyprien ikke havde sat en stopper for deres grådighed. Kun en eneste af negrene havde vist noget mådehold i nydelsen. Han havde et opvakt og tiltalende ansigt, og så vidt man kunne skønne, var han også den yngste. Ingen af de andre tænkte på at takke deres velgører; han alene gik hen til

Cyprien, greb troskyldigt hans hånd og lagde den på sit krusede hår.

"Hvad hedder du?" spurgte Cyprien, som blev rørt over dette bevis på taknemmelighed.

Kafferen forstod tilfældigvis lidt engelsk og svarede "Matakit".

Hans ærlige og tillidsfulde blik tiltalte Cyprien, som det pludselig faldt ind, at han kunne lade den store, velvoksne fyr arbejde i sin grube.

"Således bærer de sig jo alle ad her på egnen," tænkte Cyprien. "Og den stakkels kaffer vil være bedre faren ved at have mig til herre end en eller anden af samme slags som Pantalacci."

Han fortsatte derfor:

"Er du kommet hertil for at søge arbejde?"

Matakit nikkede bekræftende.

"Vil du arbejde hos mig? Jeg vil give dig kosten, skaffe dig værktøj og desuden betale dig tyve shillings om måneden."

Cyprien kendte taksten og vidste, at han ikke turde give mere af frygt for at få hele lejren imod sig. Men han havde i sinde at forhøje denne ringe løn ved at forære Matakit klæder, værktøj og andet lignende, som han vidste, at kafferne satte pris på.

Matakit svarede kun med et smil, der viste to rækker blændende hvide tænder og lagde derpå atter sin beskytters hånd på sit hoved. Hermed var kontrakten sluttet.

Cyprien førte straks sit nye tjenestetyende til sit hjem, hvor han forsynede ham med et par lærredsbenklæder, en uldskjorte og en gammel hat. Matakit var henrykt over straks ved sin ankomst til lejren at kunne iføre sig en så strålende dragt; hans

taknemmelighed kendte ingen grænser, og han udtrykte den ved at gøre krumspring og le og græde på én gang.

"Du ser ud til at være en skikkelig fyr, Matakit!" sagde Cyprien. "Jeg mærker, du forstår lidt engelsk, men kan du slet ikke tale det?"

Matakit rystede på hovedet.

"Så er det bedre, du lærer fransk," vedblev Cyprien, og begyndte straks undervisningen ved at foresige ham navnet på de mest brugelige genstande og lade ham gentage ordene.

Heldigvis var Matakit ikke alene en skikkelig fyr, men også opvakt og begavet med en udmærket hukommelse. På mindre end to timer havde han lært over hundrede ord, som han udtalte temmelig korrekt.

I den uges tid, som hengik, før Matakit ved hjælp af god føde og hvile atter var kommet til kræfter efter rejsens anstrengelser, benyttede lærer og elev tiden så godt, at kafferen allerede kunne fremsætte sine tanker på fransk – naturligvis meget ufuldkomment, men dog forståeligt. Cyprien lod ham da fortælle sin historie, som ikke frembød noget usædvanligt.

Matakit kendte ikke navnet på sin fødeegn. Han vidste kun, at den lå oppe mellem bjergene ad den kant, hvor solen står op, og at folkene dér havde det meget usselt. Nogle krigere af hans stamme var udvandret for at søge bedre lykke andet steds. Han fulgte deres eksempel og drog til diamantminerne.

Hans hele higen gik kun ud på at tjene hundrede guldstykker; for disse ville han da købe sig en rød kappe, et gevær, krudt og kugler, og når han var vendt tilbage til sin kraal, da også en kone, som kunne arbejde for ham, passe hans ko og dyrke hans majsmark. Under sådanne forhold ville han blive

anset for en stor høvding. Alle ville misunde ham hans gevær og rigdomme, og han ville leve længe, æret og anset. Det var ingen vanskelig livsopgave. Den vakte imidlertid tvivl hos Cyprien om, hvorvidt det ville være rigtigt at gribe ind i den vilde mands planer og udvide hans synskreds længere end til erhvervelsen af en rød kappe og et gevær. Ville det ikke være bedre at lade ham blive i sin barnlige uvidenhed og ende sine dage på den måde, han ønskede? Mens Cyprien endnu overvejede dette alvorlige spørgsmål, tog Matakit snart selv den afgørende beslutning.

Han viste en ganske overordentlig lærelyst, spurgte om alt, ville vide besked med alt, hvad hver ting hed, hvad den blev brugt til, og hvad den var af. Derefter gav han sig til at lære at læse, skrive og regne. Han syntes aldrig, han lærte nok.

Nu var Cyprien ikke længere tvivlrådig. Han så, at det var negerens alvorlige ønske at lære noget, og han besluttede derfor at anvende en time hver aften til at undervise Matakit, som benyttede hvert ledigt øjeblik til at studere på egen hånd.

Miss Watkins, som glædede sig over hans ualmindelige lærelyst, tilbød at høre ham i hans lektier. Over den boglige lærdom forglemte han dog ikke sit arbejde i gruben. Han tog også her så dygtigt fat, at hans eksempel virkede opmuntrende på de andre arbejdere.

På Matakits anbefaling havde Cyprien antaget endnu en kaffer ved navn Bardik, som var ikke mindre opvakt og dygtig end Matakit.

Samtidig med alt dette var Cyprien så heldig at finde en diamant, som vejede syv karat, og som han straks solgte usleben til diamanthandler Nathan for fem tusind francs.

Under normale omstændigheder ville dette udbytte have været meget tilfredsstillende, men Cyprien kunne ikke nøjes med en enkelt sådan sten, han måtte finde ti eller femten hundrede lige så smukke, hvis han ville vinde miss Watkins med dem.

"Ellers tvinger faderen hende til at ægte James Hilton eller en anden af mine rivaler, der ikke er et hår bedre end Hilton," tænkte Cyprien, da han en dag efter frokost begav sig tilbage til minen. Luften var trykkende hed og opfyldt med det røde, blændende støv, som næsten altid svæver over diamantminerne. Idet han kom forbi en ensomt beliggende hytte, fik et uhyggeligt syn ham til uvilkårligt at vige tilbage.

Stangen af en kærre var stillet lodret op mod hyttens væg, og på enden af den hang et livløst legeme, udsat for den brændende sols stråler.

Med den inderligste medlidenhed genkendte Cyprien kineseren Li, som hang her fastbundet ved sin lange hårpisk og svævede mellem himmel og jord.

Cyprien klatrede øjeblikkelig op af stangen, skar pisken over med sin lommekniv og greb den stakkels livløse, som han forsigtig løftede ned og satte hen i skyggen.

Li var heldigvis endnu ikke død. Hans hjerte slog, om end kun svagt; lidt efter lidt kom han atter til besindelse, og, mærkeligt nok, hans ansigt var selv i dette øjeblik ganske roligt som sædvanligt; det udtrykte hverken rædsel eller forundring, og man skulle have troet, at han netop var vågnet af en lille blund.

Cyprien lod ham drikke vand med lidt eddike i, og uden at tænke over, om Li kunne forstå ham, spurgte han ham, om han

nu kunne tale.

Li nikkede bekræftende.

"Hvem har hængt dig op dér?"

"Jeg selv," svarede Li, der, som det lod til, ikke mente at have foretaget noget, som kunne anses for påfaldende eller strafværdigt.

"Du selv! ... Altså et selvmord ... Og hvad var grunden?"

"Li havde det alt for varmt, ... Li kedede sig," svarede kineseren.

Og derpå lukkede han øjnene, som for at undgå at blive yderligere adspurgt.

Cyprien blev nu til sin forbavselse opmærksom på, at samtalen var blevet ført på fransk.

"Taler du også engelsk?" spurgte han.

"Ja," svarede Li og så op, og hans øjne lignede i dette øjeblik to skævtliggende knaphuller, som der stak en lille stumpnæse frem imellem. Det forekom Cyprien, at disse øjne atter havde noget af det ironiske udtryk, som han mente undertiden at have sporet i kineserens blik, den gang de rejste sammen fra Kap til Kimberley.

"Den grund, du angiver, er aldeles utrolig," sagde Cyprien alvorligt. "Man hænger sig ikke, fordi det er for varmt ... Sig mig sandheden ... Det er nok Pantalacci, som har villet spille dig et eller andet slemt puds."

Li slog øjnene ned.

"Han ville klippe min pisk af," svarede han hviskende, "og jeg er vis på, at det nok snart var lykkedes ham."

Men i det samme opdagede Li, at Cyprien holdt den omtalte pisk i sin hånd, og at den ulykke, som han mest af alt frygtede,

allerede var sket.

"Å, ... er det muligt ... at De har klippet min pisk af!" udbrød han fortvivlet.

"Det var nødvendigt for at få dig ned," svarede Cyprien. "Men trøst dig, her til lands er du lige god for det."

Men Li var så utrøstelig over tabet af sin pisk, at Cyprien, der frygtede for, at han skulle begå et nyt forsøg på selvmord, besluttede sig til at tage ham hjem med sig.

Li fulgte ham uden modstand, hørte på hans forestillinger om det urigtige i at begå selvmord og lovede ikke at gøre noget nyt forsøg.

En kop skoldhed te bragte til sidst hans tunge så meget på gled, at han kunne give enkelte oplysninger om sine livsforhold.

Li var født i Kanton og var i et engelsk handelshus blevet uddannet til handelen. Han var derpå rejst til Ceylon og videre til Australien og var sluttelig landet i Afrika, men intet steds havde han haft held med sig. At vaske for minearbejderne indbragte ham ikke mere end de mange andre håndteringer, han allerede havde forsøgt. Måske ville han dog have fundet sig i livet i Griqualand, hvis ikke Pantalacci uafladeligt havde pint og plaget ham. Han havde hængt sig blot for at undgå neapolitanerens forfølgelser.

Cyprien opmuntrede ham, lovede at beskytte ham mod Pantalacci, medgav ham til vask alt det smudsige tøj, han kunne finde, og lod ham derpå gå hjem. Og Li var ikke alene trøstet, men for fremtiden aldeles forsonet med tabet af sin lange pisk.

Grunden til det var, at Cyprien meget alvorligt havde fortalt ham, at den strikke, hvori én har været hængt, er et tryllemiddel, som bringer lykke, og nu, da han havde sin pisk i

lommen, ville altså for fremtiden hans genvordigheder være til ende.

"I hvert tilfælde kan da Pantalacci ikke længere klippe den af," tænkte Li, og følte sig fuldstændig beroliget ved dette i høj grad kinesiske ræsonnement.

7. Gruben styrter sammen

I løbet af seks uger havde Cyprien ikke fundet en eneste diamant i sin grube. Han tabte derfor lysten til at grave diamanter, da arbejdet intet udbytte gav, medmindre man havde tilstrækkelig kapital til at købe en af de bedste gruber og lade den bearbejde af en halv snes dygtige kaffere.

Matakit, Bardik og Thomas Steel måtte derfor en dag arbejde alene i gruben, mens Cyprien blev tilbage i sit telt. Han ville besvare et brev fra sin ven Pharamond Barthès, som havde ladet høre fra sig ved hjælp af en elfenbenshandler, der var på vejen til Kap.

Pharamond Barthès var tilfreds med udbyttet af sin jagt. Han havde skudt tre løver, seksten elefanter, syv tigre og talrige giraffer og antiloper foruden en mængde mindre vildt.

Indtægten var så betydelig, at han deraf ikke alene afholdt alle udgifterne til den lille trup, som ledsagede ham, men også kunne have skaffet sig et stort overskud ved salg af skind og elfenben eller ved tuskhandel med de omboende kaffere.

"Kan du ikke komme og ledsage mig på en udflugt nord for Limpopo," skrev han. "Jeg rejser dertil henimod slutningen af næste måned. Lad det ubehagelige Griqualand skøtte sig selv i et par uger og følg med mig."

Netop som Cyprien fuldendte læsningen af dette brev, hørtes et voldsomt knald, som efterfulgtes af stor uro i sejren. Han fo'r op og forlod ilsomt teltet.

"En sammenstyrtning!" lød det fra alle kanter, og folk ilede af sted henimod minen.

Temperaturen havde om natten været meget lav, mens luften den foregående dag havde været ualmindelig hed og trykkende. Sådanne bratte overgange i varmeforholdene fremkaldte en sammentrækning af den undergravede jordskorpe og deraf følgende sammenstyrtning.

Da Cyprien nåede kopjen, så han straks, hvad der var sket.

En uhyre jordvold, som var mindst tres meter høj og to hundrede meter lang, havde slået en dyb revne, og en masse grus og sten var rullet ned i gruberne. Alt hvad der befandt sig på volden i det øjeblik, den styrtede sammen, var rullet ned i afgrunden, hvor mennesker, okser og kærrer nu udgjorde en forvirret masse.

Største delen af arbejderne var heldigvis endnu ikke gået ned i minen, ellers ville halvdelen af lejrens befolkning være blevet levende begravet.

Cypriens første tanke gjaldt Thomas Steel, som han til sin glæde dog snart fik øje på blandt tilskuerne på randen af svælget. Han ilede hen til ham.

"Dér var vi nær kommet galt af sted," sagde han og trykkede Cypriens hånd.

"Hvor er Matakit?" Spurgte Cyprien.

"Han ligger dernede, stakkels fyr," svarede Thomas Steel og pegede på grusdyngen. "Han var netop gået ned og ville fylde sin første spand, da sammenstyrtningen fandt sted."

"Vi må søge at frelse ham," udbrød Cyprien. "Han lever måske endnu."

Steel rystede på hovedet.

"Det er ikke sandsynligt, at han endnu er i live, og vi behøver det mindst ti mand for i løbet af et par dage at kunne rydde

gruben."

"Det er lige meget," udbrød Cyprien bestemt. "Vi vil ikke lade et menneske omkomme i vor grube uden at forsøge på at redde ham."

Med Bardik som tolk henvendte han sig nu til kafferne og lovede alle, som ville hjælpe til at rydde gruben, en meget høj dagløn.

Der meldte sig straks en snes negere, som øjeblikkelig tog fat på arbejdet. Hakker, skovle, spande og hjulbøre var der nok af. Da de hvide minearbejdere hørte, at det gjaldt om at udgrave den stakkels Matakit, tilbød mange af dem at hjælpe uden betaling. Thomas Steel var ikke den mindst virksomme iblandt dem.

Klokken tolv havde man allerede udgravet flere tons sand og stene, og klokken tre udstødte Bardik et glædesskrig. Han havde fået øje på en sort fod, som stak frem af jorden.

Folkene fordoblede deres anstrengelser, og få minutter derefter var Matakit helt udgravet. Den stakkels kaffer lå på ryggen, ubevægelig og tilsyneladende død. Ved et besynderligt træf var en af læderspandene væltet tværs over hans ansigt, som den dækkede fuldstændigt.

Denne omstændighed gav Cyprien håb om, at staklen måske kunne kaldes til live igen, omend dette imidlertid var meget lidt sandsynligt, for Matakits hjerte slog ikke mere, huden var kold, lemmerne stive, fingrene krummet i dødskampen og ansigtet ligblegt og skrækkelig fortrukket.

Cyprien tabte dog ikke modet. Han lod Matakit bære ind i Thomas Steels hytte, som var den, der lå nærmest ved hånden. Her blev den døde lagt på et bord og underkastet en

systematisk gnidning, mens man tillige søgte at blæse luft i hans lunger.

"Nej se dog," udbrød Thomas Steel, "han holder endnu en klump jord i sin hånd," og dermed gned han videre med en kraft som om han polerede stemplet i en dampmaskine.

Hans bestræbelser lykkedes endelig. Kafferens legeme blev efterhånden mere bøjeligt og huden mindre kold, og Cyprien, som havde lagt sin hånd på hans hjerte, troede at føle en let bevægelse.

Efterhånden blev symptomerne tydeligere. Pulsen begyndte at slå, og åndedrættet blev stadig kraftigere.

Pludselig rystedes hele det store, sorte legeme af en gentagen voldsom nysen, og Matakit slog atter øjnene op og fik igen sin bevidsthed.

"Hurra!" råbte Thomas Steel og holdt inde med gnidningen, "nu er han frelst. Men han vil ikke slippe sin klump jord. Se blot, hr. Méré."

Men Cyprien havde andet at bestille end at lægge mærke til den ubetydelighed. Han var i færd med at give den syge en skefuld rom og løftede ham derpå op, for at han lettere kunne trække vejret. Og da han endelig så, at Matakit helt var kommet til besindelse, svøbte han ham ind i tæpper og lod ham bære hjem til sig i Watkins' avlsgård.

Her lagde man den stakkels kaffer til sengs; Bardik gav ham en kop varm te, og et kvarter efter sov Matakit trygt. Hans liv var frelst.

Cyprien var glad over at have reddet et menneske fra døden, og mens Thomas Steel og hans hjælpere søgte at styrke sig efter deres anstrengelser ved i det nærmeste værtshus at fortære et

uhyre kvantum øl, tog han en bog og satte sig ved Matakits seng for at holde øje med rekonvalescenten.

3 de seks uger Matakit havde været i hans tjeneste, havde han kun haft grund til at være meget tilfreds med ham. Han var endog forbavset over kafferens opvakthed, lydighed og flid. Matakit var desuden venlig og forekommende og tillige fredsommelig og munter. Han undslog sig aldrig for noget arbejde eller fandt nogen opgave for vanskelig. Cyprien tænkte ofte, at hvis en franskmand havde været således udrustet af naturen, havde han kunnet opnå de højeste æresposter, mens nu alle disse rige evner lå skjult i den sorte vildes krusede hoved.

Matakit havde imidlertid dog én fejl – og det oven i købet en meget slem fejl – som øjensynligt skrev sig fra hans første opdragelse og de alt for spartanske sædvaner, som rådede i hans kraal. Det gør mig ondt at sige det, men – han stjal, måske uden ret at være sig det bevidst. Så han en genstand, som behagede ham, fandt han det ganske i sin orden at tilegne sig den.

Matakits herre, der var ilde til mode over hans tilbøjelighed i denne retning, satte ham strengt i rette for det og truede med at jage ham bort, hvis han atter gjorde sig skyldig i tyveri. Matakit græd, bad om forladelse og lovede bod og bedring, men når der næste dag viste sig en fristelse, kunne han ikke modstå den.

Tyverierne var sjældent betydelige. Det var som oftest småting, der fristede hans begærlighed. Ikke desto mindre gjorde det Cyprien ondt at opdage en sådan plet i den ellers så rigt og smukt udstyrede natur.

"Jeg vil håbe det bedste," tænkte Cyprien; "måske vil det lykkes mig at gøre ham begribeligt, at det er uret at stjæle."

Og mens Cyprien iagttog den sovende, grundede han over de besynderlige modsætninger i Matakits karakter, som hovedsagelig skrev sig fra hans ophold blandt de vilde i hans stamme.

Hen imod midnat vågnede kafferen og følte sig så fuldstændig vel, som om han aldrig den foregående dag havde været berøvet sine lungers brug i to-tre timer. Han kunne nu fortælle, hvad der var sket ham.

Spanden, som tilfældigvis var faldet over hans ansigt, og en lang stige, der dannede en slags støttebue over ham, havde i begyndelsen beskyttet ham mod at blive fuldstændig kvalt af den nedskridende jord. Men lidt efter lidt blev luften opbrugt, og Matakit mærkede da, at han tabte bevidstheden. Han faldt i en slags tung og urolig søvn, som han kun vågnede op af en gang imellem for at gøre en heftig anstrengelse for at få vejret. Til sidst blev han aldeles bevidstløs og lå som fuldstændig død. Det var af denne dødssøvn Cyprien havde vækket ham.

Cyprien tillod ham at tale lidt, gav ham noget at spise og nødte ham, trods hans indsigelser, til at blive liggende i sin seng. Og da Cyprien nu var overbevist om, at der ikke længere var nogen fare på færde, forlod han ham for at aflægge sit sædvanlige besøg hos Watkins.

Han trængte til at tale med Alice om dagens begivenheder og om den lede, han følte for minearbejdet, især nu efter den sørgelige tildragelse. Han meddelte hende indholdet af det brev, han havde modtaget fra Pharamond Barthès. Ville han ikke gøre bedre i at følge vennens råd og forsøge, hvad udbytte

jagten nord for Limpopo kunne bringe ham? Det ville dog altid være en behageligere og ædlere beskæftigelse end som en gerrig at rode i jorden efter diamanter.

"Hvad mener De, miss Watkins," spurgte han. "De er så klog og tillige så praktisk. Giv mig et råd. Jeg trænger hårdt til det. Mit sind er i oprør, og jeg behøver en vens hjælp til at bringe det i ligevægt igen."

Han talte aldeles uforbeholdent, og skønt han ellers var yderst tilbageholden, følte han sig, uden ret at vide hvorfor, dog så glad over at kunne meddele sin venlige og smukke tilhørerinde den kamp, han kæmpede med sig selv.

Samtalen blev ført på fransk, hvilket imidlertid var en overflødig forsigtighedsregel, da John Watkins, der var slumret ind over sin tredje pibe, ikke ville have hørt det mindste af, hvad der blev sagt, selv om de unge mennesker havde benyttet det engelske sprog.

Alice lyttede med inderlig deltagelse til Cypriens ord.

"Jeg har længe tænkt på det, De dér siger," svarede hun. "Det har undret mig, at en videnskabsmand som de har kunnet beslutte sig til at føre et sådant liv. Det forekommer mig næsten som en forsyndelse mod Dem selv og videnskaben, at De ofrer den kostbare tid på et håndlangerarbejde, som en almindelig kaffer, ja selv den ringeste hottentot kan udføre bedre end De. Det er ikke rigtig handlet af Dem."

Med få ord ville Cyprien have kunnet løse den gåde, som vakte hendes forundring og uvilje, men han havde lovet at tie og ville have foragtet sig selv, hvis han havde brudt sit løfte.

Miss Watkins vedblev:

"Når De så gerne vil finde diamanter, hvorfor søger De dem da ikke dér, hvor De har mere udsigt tit at sinde dem – jeg mener i Deres smeltedigel ... De er jo kemiker, De ved bedre end nogen anden, hvad disse usle stene består af, som folk sætte så stor pris på ... I Deres sted ville jeg selv fabrikere mine diamanter i stedet for at grave møjsommeligt efter dem i jorden."

Alice talte med så megen varme og så stor tillid til videnskaben og til Cyprien selv, at hendes ord faldt som kvægende dug på den unge mands hjerte.

I dette øjeblik vågnede uheldigvis John Watkins og begyndte at spørge om nyt fra Vandergaart-kopje. Det unge par måtte atter benytte det engelske tungemål og vende tilbage til virkeligheden.

Men den sæd, Alice havde udsået, var faldet i god jord, og da Cyprien var kommet hjem, begyndte han at overveje, hvad hun havde sagt. Selv om hendes ord lød lidt fantastisk, indeholdt de dog megen sandhed og vidnede tillige om virkelig tillid og kærlighed.

"Og hvorfor ikke, når alt kommer til alt," tænkte Cyprien. "For hundrede år siden blev tilvirkningen af diamanter betragtet som en utopi; i vore dage er den på en måde en kendsgerning ... D'hrr. Fremy og Peil i Paris har fabrikeret rubiner, smaragder og safirer, som kun består af forskelligt farvet krystalliseret lerjord ... Hr. Mac-Tear og M. I. Ballantine fra Glasgow har i 1880 fremstillet krystalliseret kul, som besad alle diamantens egenskaber og kun havde den fejl, at det var umådeligt dyrt – meget dyrere end de naturlige diamanter fra Indien, Brasilien og Griqualand – og følgelig egnede det sig ikke til handelsvare.

Men når et videnskabeligt problem er løst, kan dets anvendelse i industriens tjeneste ikke være langt borte … Hvorfor skulle jeg ikke forsøge at løse det spørgsmål? Alle de videnskabsmand, som hidtil havde prøvet derpå, var kun teoretikere, som havde hjemme i studereværelset og laboratoriet … De havde ikke studeret diamanten på selve dens tilblivelsessted, i selve vuggen om jeg så må sige … Men jeg kan drage fordel både af deres og mit eget arbejde. Jeg har med egne hænder udgravet diamanter og nøjagtigt undersøgt og studeret de steder, hvor de forekommer. Hvis nogen har udsigt til at overvinde vanskelighederne, må det være mig, forudsat at jeg har lidt held med mig."

Med sådanne tanker tilbragte Cyprien største delen af natten, og hans beslutning var snart taget.

Næste dag underrettede han Thomas Steel om, at han – foreløbig i det mindste – hverken selv ville arbejde eller lade andre bearbejde sin grube. De kom endog overens om, at hvis han kunne sælge sin andel, stod det ham frit for. Derpå lukkede Cyprien sig inde i sit laboratorium for at grunde over sine nye planer.

8. Eksperimentet

De undersøgelser, Cyprien havde beskæftiget sig med året forud, havde belært ham om, at visse substanser som f. eks. kisel- og ren lerjord, der er uopløselige i vand, opløses derimod ved vanddampe, når disse bringes op til en høj temperatur og sættes under højt tryk.

Han søgte nu et middel til på samme måde at opløse kulstoffet, for senere at kunne krystallisere det.

Men alle hans forsøg i denne retning var forgæves, og efter nogle ugers anstrengelser slog han ind på en ny vej.

Forskellige omstændigheder bragte den unge ingeniør på den tanke, at diamanten måske dannede sig i kopjerne på samme måde som svovlet i svovlvulkanerne. Som bekendt stammer svovlet fra en delvis iltning af svovlbrinten. Efter at en del af denne har forvandlet sig til svovlsyrling, afsætter resten sig som krystaller på siderne af vulkanen.

"Hvem kan vide, om det ikke går til på samme måde i diamantlejerne," tænkte Cyprien. "Med vandet og den jord, det afsætter, tilføres der jo gruberne brint og kulstof i form af sumpgas eller kulbrinte, og det er jo muligt, at kulstoffets krystallisation hidrører fra dets delvise iltning i forbindelse med brintens iltning."

Da denne tanke først var blevet ham klar, skred han straks til handling.

Det gjaldt først og fremmest om at skaffe sig forsøgsemner, der så vidt muligt nærmede sig betingelserne for den naturlige diamants tilbliven.

Cyprien hentede derfor selv fra gruben de jordarter, som syntes ham bedst egnet til forsøget. Han rørte dem ud med vand og bestrøg det indvendige af et jernrør, der var en halv meter langt, fem centimeter tykt, og som holdt otte centimeter i gennemsnit, med dem.

Jernrøret var ganske simpelt et stykke af en gammel ubrugelig kanon, som han havde købt i Kimberley og fået savet over i Jacobus Vandergaarts værksted. Det afgav en beholder, som var tilstrækkelig stærk til at modstå et uhyre tryk indvendig fra.

Han tilstoppede foreløbig den ene ende af røret. Derpå kom han nogle stykker kobber og omtrent to liter vand i det og fyldte det for resten med kulbrinte. Ved hjælp af metalplader og bolte blev røret derpå lukket forsvarligt i begge ender.

Apparatet var nu færdigt, og der stod kun tilbage at udsætte det for en overordentlig stærk hede.

Han lod det derfor anbringe i en reverbérovn, som der fyredes under nat og dag, så at der opnåedes en glødhede, som skulle vedligeholdes i fjorten dage.

Røret og ovnen blev derpå dækket med et tykt lag jord. Hensigten med dette var at holde varmen tilbage i ovnen og lade afkølingen ske lidt efter lidt.

Det hele lignede en uhyre bikube eller en eskimohytte.

Matakit var nu atter så vidt, at han på ny kunne optage tjenesten hos sin herre. Han havde med stor opmærksomhed fulgt tilberedelserne til eksperimentet, og da han fik at vide, at talen var om at fabrikere diamanter, tog han endnu ivrigere fat på arbejdet. Han lærte snart, hvorledes der skulle fyres, og fik det hverv af holde ilden ved lige.

Læserne vil vanskeligt kunne forestille sig, hvor besværligt det var at skaffe disse få, simple forsøgsemner til veje. I et stort laboratorium i Paris ville man have kunnet sætte forsøget i gang to timer efter at have undfanget ideen til det. Midt i det halvvilde land medgik der tre uger, før Cyprien kunne realisere sit projekt, uagtet han dog var så heldig ikke alene at opdrive den gamle kanon, men også det nødvendige kul. Dette brændselsmateriale var nemlig så sjældent i Kimberley, at for at skaffe nogle tønder kul til veje måtte man henvende sig til tre forskellige købmænd.

Til sidst overvandt man dog alle forhindringer, og da ilden var blevet tændt, fik Matakit det hverv ikke at lade den gå ud.

Han var meget stolt af denne tillidspost. Bestillingen var vist næppe ganske ny for ham, og hjemme blandt sine stammefæller havde han måske mere end én gang holdt et mindre uskyldigt bål vedlige.

Cyprien havde flere gange bemærket, at de andre kaffere betragtede Matakit som en slags troldmand, hvis hele magtfylde imidlertid kun bestod i nogle yderst primitive begreber om lægekunst og et par taskenspillerkunster, som han havde lært af sin fader. Ikke desto mindre blev han spurgt til råds i alle virkelige eller indbildte sygdomstilfælde og desuden benyttet som drømmetyder og fredsdommer. Matakit var aldrig i forlegenhed for, hvorledes han skulle helbrede sygdomme, tyde drømme eller afsige domme, recepterne var undertiden højst ejendommelige, og dommene faldt tit i det komiske, men hans landsmænd var tilfredse med dem, og det var jo nok.

Desuden bidrog diglerne og flaskerne i den unge franskmands laboratorium, hvor Matakit nu opholdt sig, meget

til at forhøje hans anseelse, som yderligere forøgedes ved det hemmelighedsfulde arbejde, han var behjælpelig med.

Cyprien kom uvilkårligt til at smile, når han så det højtidelige ansigt, kafferen udførte sit hverv som fyrbøder med eller støvede af i laboratoriet. Og dog rørte denne alvor ham, fordi det vidnede om den ærefrygt, som den opvakte og videlystne sorte mand nærede for videnskaben.

Der var dog også tider, hvor Matakit kunne vise sig kåd og overgiven. Dette var især tilfældet, når han var sammen med Li. Trods deres forskellige herkomst var der dog under kineserens temmelig hyppige besøg i Watkins' avlsgård opstået et inderligt venskab mellem ham og kafferen. De talte begge lidt fransk, Cyprien havde reddet dem begge fra den visse død, og de var ham af hjertet taknemmelige. Det var derfor naturligt, at de følte sig draget til hinanden og snart sluttede et inderligt venskabsforbund.

Indbyrdes imellem sig havde de døbt Cyprien med et navn, som tydeligt tilkendegav deres beundring og hengivenhed for ham. Han hed da altid "vor lille fa'er."

Og denne hengivenhed viste sig for Lis vedkommende i den omhyggelighed, han vaskede og strøg Cypriens linned med, mens Matakit til punkt og prikke udførte sin herres befalinger.

Men undertiden gik de begge lidt for vidt i deres iver for at tjene deres "lille fa'er", og det hændte f. eks. ikke så sjældent, at Cyprien, som nu indtog sine måltider hjemme, blev opvartet med frugt eller andre lækre sager, som han ikke havde bestilt og heller ikke begreb, hvorfra kom, da de aldrig fandtes på hans regning fra leverandørerne. En anden gang havde en ukendt hånd forsynet hans rene skjorter med nye guldknapper, og

undertiden overraskedes han ved at finde sit møblement forøget med en elegant og magelig stol, en broderet pude, et panterskind eller en værdifuld nipsgenstand, uden at han kunne opdage, hvorfra disse sager skrev sig.

Udspurgte han Li eller Matakit, fik han kun undvigende svar:

"Det ved jeg ikke." – "Det er ikke fra mig." – "Det aner jeg ikke!"

Alle disse små opmærksomheder var dog Cyprien en plage, fordi han frygtede, at de ikke skrev sig fra nogen ren kilde. Måske var de bragt til veje ved at stjæle dem? ... De forespørgsler, han anstillede angående disse hemmelighedsfulde gaver, bekræftede dog ikke hans formodning.

Og når han vendte Li og Matakit ryggen, smilede de og udvekslede betydningsfulde tegn, hvis mening var: "Vor lille fa'er kan slet ikke forstå, hvorledes det går til."

Cyprien havde desuden andre og langt alvorligere bekymringer. John Watkins lod til at ville have sin datter gift og fyldte derfor huset med friere. Foruden James Hilton, som indfandt sig næsten hver aften, trak Watkins alle de heldige og ugifte diamantgravere til huset, indbød dem til middag og lød Alice have valget imellem dem.

Blandt disse gæster fandtes også tyskeren Friedel Og Annibal Pantalacci, som begge hørte til de heldigste diamantgravere i lejren ved Vandergaart. Friedel var blevet endnu mere pedantisk og overlegen, siden han var kommet i besiddelse af nogle tusind pund sterling, og Annibal Pantalacci, som nu spillede modeherre og strålede af guldkæder, ringe og

diamantbrystnåle, var iført en hvid lærredsdragt, som yderligere fremhævede hans grågule ansigtsfarve.

Men hans dumme spøg, italienske sange og forsøg på at være åndrig behagede ingenlunde miss Alice. Hun lagde vel ikke nogen særlig uvilje mod ham for dagen eller lod til at ane hensigten med hans komme, men hun hørte kun nødtvungent på ham og lo aldrig af hans vittigheder. Hun var for uskyldig til at se hans moralske slethed, men dog forekom han hende som en yderst simpel person, der var lige så kedelig som alle de andre. Til sin glæde mærkede Cyprien dette; det ville også have bedrøvet ham dybt, hvis den unge pige, som han agtede og elskede så højt, havde kunnet nedværdige sig til at samtale med en så foragtelig person som Pantalacci.

Cyprien kastede sig nu med forøget iver over sit arbejde. Han grundede nat og dag på eksperimenter, som han ville forsøge, når det første var bragt til ende. Han nøjedes ikke med at nedskrive sine planer, men ilede hvert øjeblik ud til minen, hvorfra han medbragte nye eksemplarer af sten eller jordarter, som han analyserede med en nøjagtighed, der ikke lod ringeste tvivl tilbage. Jo større fare der var for at miste miss Watkins, desto ivrigere var han besluttet på at vinde hende.

Men han havde så lidt selvtillid, at han ikke fortalte miss Watkins noget om det eksperiment, han havde før. Han meddelte hende blot, at han atter havde taget fat på kemien, og det glædede hende.

9. Overraskelsen

Endelig oprandt den store dag, der skulle vise, hvilket udfald eksperimentet havde fået.

I fjorten dage var der ikke blevet fyret i ovnen, for at apparatet lidt efter lidt kunne blive afkølet. Hvis krystallisation under disse betingelser i det hele taget var mulig, mente Cyprien, at den måtte have fundet sted, og besluttede sig derfor til at fjerne det lag jord, som dækkede ovnen.

Man måtte hertil gøre brug af en hakke, da jorden var blevet så hård som en brændt mursten. Endelig lykkedes det Matakit at blotte den øverste del af ovnen, og snart kom den helt til syne.

Cypriens hjerte bankede heftigt i det øjeblik da Matakit, Li og Bardik tog ovnens øverste del af, den såkaldte hjelm.

Han vovede ikke at håbe, at eksperimentet skulle være lykkedes ham; imidlertid var det jo dog ikke umuligt, og hvor lykkelig ville han da ikke være! Hans hele håb om lykke og hæder lå jo gemt i det store, sorte rør, som efter så mange ugers forløb nu atter viste sig for hans blik.

Men ak! ... Kanonen var revnet.

Selv stålet havde ikke kunnet modstå det voldsomme tryk af vanddampene og kulbrinten i den stærkt ophedede tilstand. Næsten midtvejs på den ene side viste der sig en stor revne, der som en bred, stor mund syntes at smile spottende over den stakkels videnskabsmands skuffede forventninger.

Det kunne man kalde at være uheldig, og al hans møje var spildt. Cyprien ville have følt sig mindre ydmyget, hvis hans

apparat blot havde kunnet udholde ildprøven. Han havde været aldeles forberedt på, at røret ikke indeholdt krystalliseret kul. Men at have spildt en hel måned med at ophede og derpå afkøle, ja rent ud sagt kæle for det gamle jernrør, som nu ikke duede til andet end til at kastes på skarndyngen, det var højdepunktet af alle hans genvordigheder. Han havde gerne med et spark sendt røret ned ad bakken, hvis det ikke havde været for tungt til at lade sig behandle med så lidt hensynsfuldhed.

Cyprien lod det da blive liggende i ovnen, og tænkte netop på at gå over til Alice for at meddele hende det bedrøvelige udfald, da kemikerens endnu ikke udslukte lyst til at gøre opdagelser drev ham til at holde en antændt tændstik hen til åbningen i røret for at undersøge dets indvendige side.

"Den lerjord, jeg bestrøg den indvendige side med, er formodentlig blevet forvandlet til mursten ligesom det yderste dække over ovnen," tænkte han.

Og han fandt sin formodning bekræftet. Men der viste sig det særsyn, som Cyprien ikke straks kunne forklare sig, at en slags kugle af ler syntes at have løsnet sig fra det øvrige lag jord og være blevet hærdet særskilt i røret.

Kuglen, der var mørkerød og omtrent så stor som en appelsin, kunne med lethed komme ud gennem åbningen. Cyprien trak den frem og undersøgte den temmelig ligegyldigt, og da han så, at det virkelig var et stykke af lerjorden, som var blevet brændt særskilt, ville han til at kaste det bort, men blev i det samme opmærksom på, at det klingrede som et lerkar.

Det var som en lille lukket krukke, hvori der trillede en temmelig tung kugle.

"Hvad," tænkte Cyprien, "det er jo som om det var en lille sparebøsse."

Men det var ham umuligt at forklare sagens sammenhæng.

Han ville imidlertid være på det rene med det, og greb en hammer, som han slog "sparebøssen" itu med.

Det var virkelig en sparebøsse, og den skat, den indeholdt, var uvurderlig. Med forundring og henrykkelse så Cyprien en stor sten, hvis beskaffenhed han ikke kunne tage fejl af. Stenen var en diamant, omgivet af samme jordmasse som den, hvori de naturlige diamanter findes, men denne diamant var så umådelig stor, at den langt overgik alle hidtil fundne.

Tænk dig, kære læser! Den var større end et hønseæg, havde omtrent samme form som en kartoffel og måtte veje i det mindste tre hundrede gram.

"Det er en diamant! ... En kunstig diamant," udbrød Cyprien forbavset. "Jeg har altså løst problemet med hensyn til fabrikationen af diamanter ... Så er jeg jo rig, og Alice ... min elskede Alice kan blive min hustru."

Men tvivlen vedblev at plage ham; han ville ikke tro sine egne øjne.

"Det er jo umuligt! ... Det må være en øjenforblindelse," vedblev han. "Men det skal jeg snart få at vide."

Og uden en gang at give sig tid til at tage sin hat på, fo'r han af sted ned ad vejen og stormede ind i Jacobus Vandergaarts hytte.

Jacobus var netop i færd med at undersøge nogle sten, som diamanthandler Nathan ville have slebet.

"Hvor det er belejligt, at jeg netop træffer Dem her," sagde Cyprien til Nathan. "Vil De og Vandergaart kaste et blik på

denne sten og sige mig, hvad det er." – Med disse ord lagde han stenen på bordet.

Nathan greb stenen, så yderst overrasket og forbavset på den og rakte den derpå til Vandergaart, som først holdt den op for lyset og derefter beså den gennem sine briller. Han lagde den tilbage på bordet og svarede ganske roligt, idet han fæstede blikket på Cyprien:

"Det er den største diamant, der er til i verden."

"Ja," udbrød Nathan, "den allerstørste. Den er to-tre gange større end *Kooh-i-noor,* – "Lysbjerget" –, som tilhører den engelske krone og vejer hundrede og seks karat."

"To-tre gange så stor som *Stormogulen*, der er den største bekendte diamant og vejer to hundrede og firs karat," sagde Jacobus.

"Fire-fem gange så stor som zarens diamant *Orlow*, der vejer hundrede og fem og halvfems karat," faldt Nathan atter ind.

"Syv-otte gange større end *Régent* i Frankrig, som vejer hundrede og syv og tredive karat," begyndte Jacobus Vandergaart på ny.

"Tyve til tredive gange så stor som diamanten i Dresden," udbrød Nathan og tilføjede derpå: "Jeg antager, at efter at være blevet slebet, vil denne endnu veje i det mindste fire hundrede karat. Men det er aldeles umuligt at angive en sådan stens værdi, den kan ikke beregnes."

"Hvorfor ikke?" svarede Jacobus Vandergaart, der havde bevaret sin koldblodighed. "*Kooh-i-noor*s værdi anslås til tredive millioner francs; *Stormogulen* til tolv millioner, *Orlow* til otte og *Régent* til seks millioner francs ... Denne her må i det allermindste være hundrede millioner francs værd."

"Det afhænger for en stor del af dens beskaffenhed og farve," svarede Nathan, der til dels havde genvundet sin koldblodighed, og som under forudsætning af en mulig handel begyndte at tage reb i sejlene. "Hvis den er farveløs og af det reneste vand, er den uvurdérlig. Er den derimod gul som de fleste diamanter i Griqualand, vil den tabe betydeligt i værdi ... Jeg tror for resten, at jeg ville synes bedst om, at en sten af den størrelse var smuk blå som en safir, eller lyserød som *Stormogulen* eller også smaragdgrøn som diamanten i Dresden."

"På ingen måde," udbrød Vandergaart ivrigt. "Jeg foretrækker de farveløse diamanter som *Kooh-i-noor* eller *Régent* ... Det er virkelige juveler ... Ved siden af dem falder de andre helt igennem."

Cyprien hørte åndsfraværende på dem.

"Jeg beder dem undskylde mig," udbrød han pludselig. "Jeg må straks af sted."

Og dermed greb han den kostbare sten og ilede tilbage til avlsgården.

I sin hast åbnede han, uden at banke på, døren til dagligstuen, hvor Alice var den første, hans blik faldt på. Uden at vide hvad han gjorde, slog han armen om hende og kyssede hende på begge kinder.

"Hvad skal det betyde," udbrød mr. Watkins, yderst forarget over Cypriens opførsel.

Han var netop i færd med at spille et parti piquet med Annibal Pantalacci.

"Jeg beder Dem om forladelse, miss Watkins," stammede Cyprien, forvirret over sin egen dristighed, men dog strålende

glad ... "Af lutter henrykkelse ved jeg ikke, hvad jeg selv gør ... Se en gang, hvad jeg her har til Dem."

Og med en hurtig bevægelse lagde han diamanten på bordet, de to spillende sad ved.

Ligesom Nathan og Jacobus Vandergaart var disse to straks på det rene med, hvad det drejede sig om.

Mr. Watkins havde kun fortæret et mindre kvantum af sin daglige ration gin og var derfor endnu temmelig klar i hovedet.

"Har De selv fundet den i Deres grube," udbrød han livligt.

"Fundet den!" svarede Cyprien med selvfølelse. "Jeg har gjort det, der er bedre end fundet den. Jeg har selv fabrikeret den helt og holdent ... Det er dog ikke så galt at kunne lidt kemi, mr. Watkins."

Og så lo han og greb miss Watkins' lille hånd, som han trykkede lidenskabeligt, mens Alice betragtede ham lidt overrasket men dog med et venligt smil.

"Det er Dem, miss Alice, jeg kan takke for min opdagelse," vedblev Cyprien, "for De rådede mig til atter at tage fat på kemien og forsøge på at fremstille kunstige diamanter. Uden Dem ville det aldrig være faldet mig ind."

Watkins og Pantalacci betragtede diamanten og så derefter spørgende på hinanden. De var bogstavelig talt aldeles målløse af forbavselse.

"De siger, at De har fabrikeret den," udbrød endelig John Watkins. "Det er altså en uægte sten."

"Uægte," svarede Cyprien, "det er meget muligt, men Jacobus Vandergaart og Nathan siger, at den i det mindste er halvtreds og måske endog hundrede millioner francs værd. Selv om det også er en kunstig diamant, som jeg har fremstillet ved en af

mig gjort opfindelse, er den ikke desto mindre ægte. De kan selv se, … der mangler intet, ikke en gang den jordart, diamanterne findes i."

"Og kan De påtage Dem at fabrikere flere af den slags?" spurgte John Watkins ivrigt.

"Jo, med fornøjelse, hr. Watkins! … Jeg skal lave Dem hele skovle fulde, og det diamanter, som er ti, tyve gange så store som den dér … De skal få så mange, at De kan brolægge Deres terrasse med dem og makadamisere alle vejene i Griqualand med diamanter, hvis De har lyst … Har man først fundet måden til at fremstille den første kunstige diamant, så er alt det øvrige en let sag."

"Men hvis det forholder sig således," svarede Watkins blegnende, "så er det den visse ødelæggelse for mig og alle andre indehavere af diamantminer i hele Griqualand."

"Naturligvis!" udbrød Cyprien. "Hvorfor skulle man gøre sig den ulejlighed møjsommeligt at opsøge små, værdiløse diamanter i jorden, når man fabriksmæssigt kan fremstille dem, så store man vil, lige så let som man bager brød?"

"Men det er jo uhørt!" svarede Watkins. "Jeg siger, at det er afskyeligt … skændigt. Hvis De har ret i det, De siger, og virkelig kender kunsten at …" Han kunne ikke så ordene frem.

"De kan jo selv se, at hvad jeg siger ikke er grebet ud af luften," svarede Cyprien koldt, "eftersom jeg har bragt Dem det første udbytte af mit forsøg! … Jeg formoder, at det vil være i stand til at overbevise Dem."

"I så tilfælde," fik mr. Watkins endelig frem, "burde De skydes lige på øjeblikket ude på vejen til lejren … Det er min mening."

"Og det mener jeg også," faldt Pantalacci truende ind.

Alice hørte skælvende til.

"Vil De skyde mig, fordi jeg har løst et problem, som i halvtreds år har været genstand for kemikernes forsøg?" svarede Cyprien og trak på skulderen. "Det var dog lidt for slemt."

"Jeg mener, hvad jeg siger," svarede Watkins opbragt. "Har De betænkt, hvilke følger det, De kalder Deres opfindelse, vil have for diamantgravningen ... De berøver derved Griqualand dets største rigdomskilde ... og mig bringer De i fattigdom og usselhed."

"Jeg må tilstå, at alt det slet ikke er faldet mig ind," svarede Cyprien frimodigt. "Det er de uundgåelige følger af den fremadskridende industri og berører ikke videnskaben ... For Deres eget vedkommende behøver De dog ikke at være urolig. Hvad jeg har, tilhører også Dem, De kender jo bevæggrunden til, at jeg er slået ind på denne vej."

Ved disse ord gik det pludseligt op for John Watkins, hvor stor nytte han selv kunne drage af Cypriens opfindelse, og uden at bekymre sig om, hvad Pantalacci vel måtte tænke om ham, slog han straks over i en anden tone.

"Det er for resten meget muligt, at De har ret, og vi bliver vel også nok enige. De behøver jo ikke at fabrikere så mange diamanter. Det ville forringe Deres egen opfindelse. Det fornuftigste var vist, at De omhyggeligt bevarede hemmeligheden angående fabrikationen, anvendte den med en vis forbeholdenhed og kun fabrikerede en eller to lignende stene, eller måske endog lod det blive ved dette første forsøg, som jo repræsenterer en betydelig kapital, der gør Dem til den rigeste mand i landet ... På den måde vil ingen have grund til at

beklage sig. Alt bliver ved det gamle, og De undgår at komme på tværs af andre folks foretagender."

Det var at se sagen fra en ny side, som Cyprien endnu ikke havde tænkt på, og på én gang stod hele den ubønhørlige virkelighed klart for ham: Enten måtte han beholde hemmeligheden ved sin opfindelse for sig selv og kun benytte den til at berige sig, eller også måtte han, hvis han gjorde verden bekendt med den, forringe værdien af alle diamanter, både naturlige og kunstige, og følgelig for sit eget vedkommende give afkald på rigdommen, mens han samtidig ruinerede alle diamantgravere såvel i Griqualand som i Brasilien og Indien. Men Cyprien betænkte sig kun et øjeblik over for dette alternativ, skønt det stod klart for ham, at hvis han tog det parti at følge ærens lov og blive sin videnskab tro, ville det være det samme som for bestandig at give afkald på det, der havde været hans nærmeste motiv til at forsøge eksperimentet.

Hans smerte var ubeskrivelig ved således pludselig at se sig berøvet alt håb.

"Hvis jeg beholdt hemmeligheden ved min opfindelse for mig selv," svarede han alvorligt, "ville jeg være en bedrager over for dem, jeg solgte min vare til. De resultater, en videnskabsmand vinder gennem sine forsøg, tilhører ikke ham alene, men hele menneskeheden. Jeg er hverken så egenkærlig eller så lavsindet, at jeg vil beholde min opfindelse for mig selv jeg vil ikke tøve noget øjeblik med at offentliggøre den opfindelse, som tilfældet og lidt eftertanke har sat mig i stand til at gøre … Jeg forbeholder mig kun, at mit fædreland, der har taget mig i sin tjeneste, også først bliver gjort bekendt med opfindelsen … I

morgen meddeler jeg Videnskabernes Akademi hemmeligheden ved min fabrikation af diamanter … Farvel, mr. Watkins! Det er Dem jeg kan takke for, at min pligt står klart for mig … Farvel, miss Watkins! Jeg må give afkald på den lykke, jeg havde sat mit håb til."

Og med disse ord greb Cyprien sin diamant og forlod med en hilsen værelset.

10. John Watkins tager en beslutning

Med tungt hjerte forlod Cyprien mr. Watkins' hus. Ikke desto mindre var det hans faste forsæt at udføre det, som han anså for sin pligt mod videnskaben, og han begav sig derfor straks hen til Jacobus Vandergaart. Jacobus var alene i sit værksted, for Nathan var ilet af sted for at være den første, som bragte en efterretning, der i så høj grad måtte interessere arbejderne i lejren.

Efterretningen vakte også umådelig opsigt, uagtet man endnu ikke vidste, at den "fine herres" (således kaldte de Cyprien) store sten ikke var en naturlig diamant. Men den "fine herre" bekymrede sig kun lidt om sladderen i kopjen. Ved hjælp af den gamle Vandergaart ville han hurtigst muligt komme på det rene med stenens beskaffenhed og farve for derpå at kunne gøre sin indberetning til Akademiet.

"Kære Jacobus," sagde han og tog plads ved den gamles arbejdsbord, "gør mig den tjeneste at slibe en facet på min store sten, så at vi kan se, hvorledes dens egentlige farve er."

"Med fornøjelse," svarede Vandergaart og gav sig straks i færd med arbejdet, som imidlertid var så besværligt og langvarigt, at der medgik flere timer, før facetten var tilstrækkelig stor til, at man deraf kunne slutte sig til stenens beskaffenhed.

Da alle forberedelserne var til ende, var det heldigvis endnu tilstrækkelig lyst til at kunne skelne stenens farve, som viste sig at være sort, men overordentlig klar og stærkt funklende.

Den sorte farve, som er meget sjælden, forøgede således, om muligt, stenens værdi.

Med skælvende hænder holdt Jacobus Vandergaart den hen for at lade den belyse af den nedgående sols stråler.

"Det er den sjældneste og skønneste sten, som nogensinde har spillet i dagens lys," sagde han næsten andægtigt. "Hvor prægtig vil den ikke blive, når den først har alle sine facetter!"

"Vil De påtage Dem at slibe den?" spurgte Cyprien.

"Ja gerne, min kære unge ven! Det vil være mig en ære og glæde ... Men gjorde De ikke bedre i at betro den til en yngre og sikrere hånd end min?"

"Nej," svarede Cyprien venligt. "Jeg er overbevist om, at ingen vil udføre arbejdet bedre og omhyggeligere end De. Behold De diamanten og slib den, når De finder lejlighed til det. Den bliver nok et mesterstykke."

Den gamle vendte og drejede stenen mellem sine fingre og syntes ikke ret at finde ord for, hvad han ville sige. Endelig udbrød han:

"Jeg er egentlig lidt urolig over at opbevare en så kostbar sten her i mit hus. Den er mindst halvtreds millioner francs værd, og det er intet ringe ansvar at gemme den."

"Der er jo ingen, der ved det, og jeg skal ikke sige det til nogen."

"Men folk kunne dog måske antage det ... Og befolkningen her omkring er så blandet ... Jeg ville aldrig være rolig!"

"De har måske ret," svarede Cyprien, som godt kunne forstå den gamles betænkelighed. "Men hvad skal vi da gribe til?"

Jacobus Vandergaart betænkte sig nogle øjeblikke og sagde så:

"Har De tilstrækkelig tillid til mig til at betro mig stenen, så vil jeg tage den og mit værktøj med mig et eller andet sted hen, enten til Bloemfonteyn eller til Hopetown, hvor ingen kender mig. Jeg vil leje mig et lille værelse og arbejde ganske ubemærket og først vende tilbage, når mit arbejde er til ende ... På den måde vil det måske lykkes mig at bringe tyvene på vildspor ... Men jeg undsér mig næsten for at foreslå Dem sådan noget."

"Jeg finder Deres plan aldeles rigtig, og jeg beder Dem udføre den," svarede Cyprien.

"Betænk, at det vil vare længe. Jeg behøver i det mindste en måneds tid, og rejsen frem og tilbage er heller ikke uden fare."

"Gør, som De finder det rigtigst," svarede Cyprien. "Selv om diamanten blev borte, var ulykken ikke så stor."

Jacobus Vandergaart kastede et prøvende blik på Cyprien.

"Mon den uventede og store lykke har berøvet ham forstanden?" tænkte han.

Cyprien, der læste hans tanker, forklarede ham med et smil, hvor diamanten kom fra, og at han fremdeles kunne fabrikere lige så mange, han ville. Men den gamle, der syntes ikke ret at sætte lid til hans fortælling eller måske var ængstelig over at befinde sig alene med en diamant til en værdi af halvtreds millioner francs i det afsides beliggende hus, ville straks afsted.

Han pakkede sit værktøj og nogle klæder ind i en gammel vadsæk, ophængte på sin dør en tavle, hvorpå der stod: "*Bortrejst i forretningsanliggender*", stak dørnøglen i sin lomme, diamanten ind bag sin vest og begav sig af sted.

Cyprien ledsagede ham en mils vej henad Bloemfonteyn til og forlod ham først efter gentagne opfordringer.

Det var aldeles mørkt, inden Cyprien nåede tilbage til sit hjem, hvor han øjeblikkelig gav sig i færd med sin indberetning til Akademiet. Han anførte blandt andet: "Det mærkeligste ved produktet er, at det fuldstændig ligner den naturlige diamant endog deri, at stenen er omgivet af det sædvanlige jordlag."

Han anså sig imidlertid ingenlunde i stand til straks at kunne give en aldeles bestemt og fyldestgørende forklaring over sin opfindelse. Hans hensigt var kun uopholdelig at meddele den lærde verden den og således fremkalde en diskussion, som måske kunne kaste lys over forskellige punkter, der endnu var ham selv uforklarlige.

Den næste formiddag tilbragte Cyprien med en vandring hen over minens forskellige terræner. Over alt mødte han kun uvillige blikke. Han tænkte ikke over det, fordi han allerede havde glemt, hvad John Watkins havde fremhævet dagen forud, nemlig, at hans opfindelse om kortere eller længere tid ville medføre alle diamantmineejernes fuldstændige ruin. I et halvvildt land, hvor man er vant til at tage sig selv til rette, og hvor arbejdets og den dermed følgende handels interesser gælder som den højeste lov, kunne slige blikke nok give stof til ængstelse og bekymring. Hvis fabrikationen af kunstige diamanter blev en almindelig industrigren, ville alle Brasiliens og Sydafrikas diamantminer gå til grunde; Cyprien kunne naturligvis beholde hemmeligheden ved fabrikationen for sig selv, men det havde han aldeles bestemt nægtet at gøre.

John Watkins tilbragte en urolig nat, og drømte om uhyre diamanter til en milliard stykket. Han forstod godt, at Annibal Pantalacci og de øvrige minearbejdere så skævt til Cypriens opdagelse, men for ham, der nærmest var landbruger, stillede

sagen sig lidt forskelligt. Hvis minerne blev forladt som følge af diamanternes dalende pris, ville hans ejendom naturligvis tabe i værdi, og han ville have vanskeligere ved at afsætte gårdens produkter og udleje sine huse.

"Men," tænkte John Watkins, "før det kommer så vidt, vil der hengå flere år, og fabrikationen af kunstige diamanter er endnu i sin barndom trods Cyprien Mérés forsøg, hvis heldige udfald måske for en stor del skyldes tilfældige omstændigheder. Hvorledes dette nu end forholder sig, så er han imidlertid i besiddelse af en umådelig værdifuld sten. Det er derfor bedst at holde på ham og så vidt muligt forhindre, at han udbasunerer sin mageløse opfindelse. Stenen skal komme til at tilhøre familien Watkins, som ikke skiller sig af med den, med mindre den opvejes med et tilstrækkeligt antal millioner. At holde Méré her tilbage er ikke vanskeligt, – jeg behøver ikke en gang at binde mig ved noget bestemt løfte ... Alice er det bånd, som holder ham tilbage blandt os ... Men diamanten vil jeg have ... selv om jeg til gengæld skulle give ham Alice til ægte."

Således ræsonnerede John Watkins, og idet han lod et stykke krystalliseret kul veje op mod sin datters fremtids lykke, glædede den gamle gerrige egoist sig over, at vægtens skåle balancerede.

Næste dag havde han fattet sin beslutning. Han ville lade sagen gå sin rolige gang. Resultatet var han temmelig sikker på.

For det første var det ham magtpåliggende at tale med Cyprien, og dernæst ville han endnu en gang tage den vidunderlige diamant i øjesyn.

Han begav sig derfor til Cyprien, som han fandt hjemme, da det endnu var tidligt på dagen.

"Nå, min unge ven," sagde han muntert, "hvorledes har De sovet i nat efter den mærkelige opfindelse?"

"Tak, godt," svarede Cyprien koldt.

"Har De virkelig kunnet sove?"

"Aldeles som sædvanligt."

"Og Deres søvn er ikke blevet forstyrret af alle de millioner, Deres opfindelse kan bringe Dem?"

"På ingen måde," svarede Cyprien. "De må huske på, at diamanten kun ville være millioner værd i det øjeblik, den var naturlig og ikke tilvirket af en kemiker."

"Naturligvis ... Men er de vis på, at De kan fabrikere en eller flere til?"

Cyprien tøvede med svaret, fordi han vidste, hvor let et sådant forsøg kunne mislykkes.

"Der kan De se," vedblev John Watkins, "De er ikke vis i Deres sag, og indtil et nyt heldigt forsøg beholder Deres diamant altså sin værdi ... Hvorfor vil De derfor allerede nu fortælle, at det er en kunstig sten?"

"Jeg har jo sagt Dem, at jeg ikke vil skjule en opfindelse, som har så stor betydning for videnskaben," svarede Cyprien.

"Ja, det ved jeg nok," vedblev John Watkins og gjorde tegn til Cyprien for at tysse på ham, "og det kan vi senere tale om ... Men bryd dem for resten ikke om Pantalacci og de andre ... De tier nok stille om opfindelsen. – Det er i Deres egen interesse, at den ikke kommer ud blandt folk ... Følg De mit råd ... og vent lidt ... og frem for alt må De være overbevist om, at min datter og jeg glæder os på Deres vegne ... ja, det gør vi ... Men kunne jeg ikke få lov til en gang endnu at se Deres diamant ... Jeg havde i går næppe tid til at kaste et blik på den ... Tillader De ..."

"Jeg har den ikke her," svarede Cyprien.

"Har De sendt den til Frankrig?" udbrød mr. Watkins forfærdet.

"Nej, endnu ikke ... Så længe den ikke er slebet, kan man ikke bedømme den."

"Men Guds død! Hvem har den da?"

"Jeg har anmodet Jacobus Vandergaart om at slibe den. Men jeg ved ikke, hvor han for tiden opholder sig."

"Har De betroet det gamle fjog en så kostbar diamant!" udbrød Watkins opbragt. "Men det er jo vanvid! ... komplet vanvid!"

"Å, hvad skulle Jacobus eller nogen anden vel gøre med en diamant, der er så værdifuld, forudsat at man ikke ved, hvor den kommer fra ... Den ville være vanskelig at afhænde i smug."

Dette argument slog mr. Watkins, for det ville virkelig være vanskeligt at sælge en sådan diamant ... Han var imidlertid ikke beroliget og ville have givet meget til, at Cyprien ikke havde begået den uforsigtighed at betro den til gamle Jacobus, eller at den gamle i det mindste atter var i god behold hjemme i Griqualand.

Men Jacobus havde forlangt en måned, og hvor utålmodig John Watkins end var, måtte han dog vente.

I denne ventetid drillede Annibal Pantalacci, hr. Friedel Og jøden Nathan uafladelig John Watkins med, at Jacobus Vandergaart aldrig mere kom tilbage med diamanten, og Watkins begyndte næsten at frygte for, at stenen var tabt. Alene Cyprien holdt på den gamle Vandergaarts ærlighed og påstod, at han kom nok. Og udfaldet viste, at han havde ret.

Jacobus vendte tilbage, endog to dage før den fastsatte tid. Han havde arbejdet så flittigt og ufortrødent, at han kun havde brugt syvogtyve dage til at slibe diamanten. Natten efter sin hjemkomst anvendte han til at polere den, og om morgenen på den niogtyvende dag efter sin afrejse indfandt han sig hos Cyprien.

"Der er Deres sten," sagde han og satte en lille æske på bordet.

Cyprien tog låget af, og diamanten funklede ham i møde fra det hvide bomuld, den lå på. Den havde form af en rhomboïde med tolv regulære femkanter og udstrålede alle regnbuens farver med en sådan glans, at den syntes at oplyse hele laboratoriet. Den mørke farve i forbindelse med diamantens fuldstændige gennemsigtighed og ualmindelige evne til at bryde lysstrålerne afgav virkelig et vidunderligt skønt syn.

"Den er ikke alene den største, men også den skønneste diamant i hele verden," bemærkede Jacobus Vandergaart alvorligt og med et lille anstrøg af faderlig stolthed. "Den vejer fire hundrede og toogtredive karat, og De kan smigre Dem med, at Deres første forsøg er et mesterværk."

Cyprien svarede ikke på dette. Han anså sig selv kun som det tilfældige redskab for en mærkelig opfindelse, som mange før ham havde prøvet på at gøre, og som i og for sig næppe ville blive til gavn for nogen, men upåtvivlelig ødelægge alle dem, som lever af at handle med diamanter.

Den havde nu tabt al værdi for ham og efter at han havde takket Jacobus Vandergaart, lagde han stenen tilbage i æsken og begav sig til Watkins' hus.

Watkins, der var urolig over Jacobus Vandergaarts udeblivelse, sad i dagligstuen sammen med Alice, som søgte at berolige ham, så godt hun kunne.

Idet Cyprien åbnede døren, stod han et øjeblik tvivlrådig.

"Nå!" udbrød Watkins og fo'r op af stolen.

"Den skikkelige Jacobus Vandergaart kom hjem i morges," sagde Cyprien.

"Havde han diamanten med?"

"Ja, og efter at være slebet vejer den endnu fire hundrede og toogtredive karat."

"Hvor har De den?" spurgte Watkins ivrigt.

"Her er den."

John Watkins greb den med skælvende hånd og stirrede på den med store, opspilede øjne. Hans henrykkelse var både barnagtig og latterlig, mens han samtidig begyndte at debattere dens værdi.

"Katharina den Anden betalte den russiske kejsers diamant *Orlow* med en million rubler i rede penge foruden en livrente på seks og halvfems tusind francs. For denne diamant kan man vist forlange en million pund sterling og fem hundrede tusind francs i livrente."

Sluttelig udbrød han:

"Ejeren af en sådan sten burde egentlig ophøjes i peerstanden. Enhver slags fortjeneste burde være repræsenteret i Overhuset, ... og at eje en sådan diamant er ikke alle og enhver givet ... Se en gang, Alice! hvor skøn den er."

Og for første gang i sit liv skænkede miss Alice en diamant lidt opmærksomhed.

"Den er virkelig køn! ... Den lyser som et stykke glødende kul," sagde hun og tog den forsigtigt op af bomulden.

Og uvilkårligt trådte hun hen foran spejlet over kaminen og anbragte den glinsende sten i sit smukke blonde hår.

"Det er en stjerne, indfattet i guld," udbrød Cyprien, som mod sædvane lod sig henrive til at sige en kompliment.

"Ja, den ligner virkelig en stjerne," sagde Alice og klappede fornøjet i hænderne. "Lad os døbe den *Sydstjernen,* – den er jo sort som de indfødte her i landet og strålende som den sydlige himmels stjerner."

"Lad den da hedde *Sydstjernen,*" sagde John Watkins, som var temmelig ligeglad med dens navn. "Men tag dig i agt for at tabe den," udbrød han forfærdet ved at se den unge pige gøre en hurtig bevægelse. "Den er skør som glas."

"Så-e ... er den så skrøbelig?" svarede miss Alice og lagde den temmelig ligegyldig tilbage æsken. "Så er den jo i grunden ikke andet end et stykke glas."

"Et stykke glas!" udbrød mr. Watkins. "Du taler som et barn."

"Frøken Alice," sagde nu Cyprien og nærmede sig den unge pige, "det er Dem, der har opmuntret mig til at fabrikere kunstige diamanter, og denne sten skylder derfor Dem sin tilblivelse ... Men som handelsvare har den ingen værdi, når man ved, hvorledes den er fremkommet ... Jeg håber, at Deres fader vil tillade mig at overrække Dem den til erindring om den heldige indflydelse, De har udøvet på mit studium."

"Hvad for noget!" udbrød mr. Watkins, som ikke formåede at skjule, hvad han følte ved dette – uventede – tilbud.

"Diamanten er til Dem, frøken Alice!" vedblev Cyprien, "vil De modtage den?"

Miss Watkins svarede kun ved at række den unge mand hånden, som han trykkede ømt.

11. Sydstjernen

Efterretningen om at Jacobus Vandergaart var vendt tilbage rygtedes snart, og en mængde nysgerrige strømmede til mr. Watkins' bolig for at se den vidunderlige sten. Man fik også snart at vide, at den tilhørte miss Watkins, men at hendes fader var den egentlige ihændehaver af den. Herved forøgedes yderligere publikums begærlighed efter at betragte denne ædelsten, der ikke var et værk af naturen, men af menneskehånd.

Dette sidste var imidlertid endnu ikke almindeligt bekendt. Minearbejderne i Griqualand vogtede sig vel for at omtale den sag, og Cyprien, som intet ville overlade til tilfældet, havde besluttet at foretage endnu et forsøg, før han sendte sin indberetning om *Sydstjernen* til Akademiet. Han ville først vide, om forsøget ville lykkes ham anden gang. Folks videbegærlighed var derfor overordentlig stor, og John Watkins kunne ikke godt undslå sig for at tilfredsstille deres lyst til at se diamanten. Det smigrede desuden hans forfængelighed, og han anbragte derfor *Sydstjernen* oven på en lille hvid marmorsøjle på kaminen i dagligstuen, og sad selv hele dagen i sin lænestol for at holde vagt over den kostbare sten og forevise den for de tilstedeværende.

James Hilton var den, der først gjorde ham opmærksom på, hvor uforsigtigt det var, således offentligt at udstille en så uvurderlig sten uden at have sat den under politiets specielle opsyn.

Den forskrækkede mr. Watkins rekvirerede øjeblikkelig assistance fra Kimberley, og femogtyve politisoldater blev anbragt på avlsgården.

Tilskuernes antal tiltog med hver dag, for rygtet om *Sydstjernen* var allerede nået til de fjerneste byer i kolonien. Dagbladene udbredte sig vidtløftigt over dens form, størrelse, glans og ualmindelige farve. Den undersøiske telegraf meddelte over Zanzibar og Aden først disse oplysninger til Europa og asien og senere til Nord- og Sydamerika og Australien. Fotograferne ønskede at fotografere den pragtfulde sten, og de illustrerede blade sendte deres tegnere for at kunne gengive et billede af den. Det var en verdensbegivenhed.

For at fejre denne på en værdig måde besluttede John Watkins at give en fest. I et telt, som stødte op til dagligstuen, hvis ene væg i den anledning var blevet slået ud, blev der dækket op til firs gæster. Bordet bugnede af retter, og vinen og øllet flød i strømme.

Sydstjernen lå på sin søjle, omgivet af brændende lys. Den burde jo være med til en fest, som blev given til dens ære.

Opvartningen blev besørget af tyve kaffere, som anførtes af Matakit, der med sin herres tilladelse havde tilbudt sin tjeneste.

Blandt gæsterne befandt sig, foruden politistyrken, som var sendt mr. Watkins til hjælp, og omegnens og lejrens mest ansete personer, også d'hrr. Mathys Pretorius, Nathan, James Hilton, Annibal Pantalacci, Friedel, Thomas Steel og et halvt hundrede andre personer.

Endog gårdens okser og hunde tog del i festen, især miss Watkins' strudse, som ofte nærmede sig for at snappe en eller anden lækker bid.

Alice, der sad over for sin fader, var den dag som altid en nydelig værtinde, men i sit hjerte var hun bedrøvet over, at Cyprien og Jacobus Vandergaart ikke fandtes blandt gæsterne, selv om hun godt forstod, hvorfor de afholdt sig fra at deltage i festen.

Cyprien undgik så vidt muligt at støde sammen med Friedel, Pantalacci og konsorter, især nu, da de optrådte så fjendtligt over for ham og hans opfindelse, og Jacobus Vandergaart havde tilbagevist alle mr. Watkins' forsøg på forsoning.

Det var hen imod slutningen af måltidet, som på grund af miss Watkins' nærværelse var foregået med den største orden, uagtet Pantalacci ikke havde kunnet afholde sig fra at gøre Mathys Pretorius til skive for sine vittigheder og drillerier. Men han blev afbrudt i denne behagelige beskæftigelse af mr. Watkins, som med skaftet af sin kniv bankede i bordet for at indlede de sædvanlige skåltaler.

Der indtrådte øjeblikkelig tavshed, og festens giver rettede sig i sin fulde højde, støttede sig med begge hænder til bordet og begyndte sin tale med et mæle, der var lidt tykt som følge af en alt for rigelig nydelse af vin.

Han anførte, at dagen ville være en mærkedag i hans liv ... Efter mange omskiftelser og genvordigheder sad han nu her i det herlige Griqualand, omgiven af firs venner, ved et festmåltid til ære for den største diamant i verden. Det var et øjeblik, som man aldrig ville glemme ... Det var jo ikke umuligt, at en af de ærede tilstedeværende næste dag kunne finde en endnu større diamant ... Heri lå netop det pikante ved minegraverens liv (Hør! Hør!) Det var et held, som han af hjertet ønskede sine gæster. (Munterhed. Bravo!) ... Enhver i

hans sted ville vistnok være tilfreds … og han sluttede med at bede gæsterne tømme deres glas på en lykkelig fremtid for Griqualand, for faste priser på diamantmarkedet – hvilke konkurrenter der end her ville vise sig – og på at *Sydstjernen* i god behold måtte ankomme til England, hvortil han havde i sinde at sende den.

Han hævede sit glas, og de tilstedeværendes blik søgte uvilkårligt søjlen, hvor *Sydstjernen* for et øjeblik siden strålede i al sin pragt, bag ved John Watkins.

Men stjernen var forsvundet.

De firs ansigter udtrykte en så tydelig forbavselse, at Watkins hurtigt vendte sig om for at opdage årsagen.

Men da han så, hvad der var sket, segnede han som ramt af et lyn ned på stolen.

Man ilede ham til hjælp, … løste hans halstørklæde og stænkede hans ansigt med vand … Endelig kom han til sig selv igen.

"Hvor er diamanten? … Hvem har taget den?" udbrød han med tordenstemme.

"Ingen af de tilstedeværende tør forlade salen," sagde politiassistenten og lod sætte vagt ved dørene.

Gæsterne så forbavset på hinanden og udvekslede hviskende deres bemærkninger. For et øjeblik siden havde de fleste af dem set eller mente i det mindste at have set diamanten. Men her var ingen tvivl mulig. Diamanten var forsvundet.

"Jeg foreslår, at alle tilstedeværende underkastes en undersøgelse, før de forlader værelset," udbrød Thomas Steel med sin sædvanlige frimodighed.

"Ja, ... Ja ..." lød det, som det syntes, enstemmigt fra forsamlingen.

John Watkins lod til at fatte lidt håb.

Politiassistenten opstillede gæsterne langs salens ene væg og begyndte med at foretage den forlangte undersøgelse på sig selv. Han vendte sine lommer, tog sine sko af og lod hvem der ville beføle sine klæder. På samme måde undersøgte han derpå omhyggeligt de tilstedeværende, én for én.

Men undersøgelsen var til ingen nytte.

Derefter undersøgte man yderst nøjagtigt hver krog i værelset. Der fandtes intet spor af diamanten.

"Vi har endnu ikke undersøgt kafferne, som besørgede opvartningen," sagde politiassistenten, som ville til bunds i sagen.

"Det er naturligvis kafferne, som har taget den," lod svaret. "De er så tyvagtige."

De stakkels kaffere havde imidlertid forladt værelset, forinden John Watkins begyndte sin skåltale, som først blev udbragt ved desserten, da deres hjælp ved opvartningen var overflødig. De sad på hug uden for huset og dannede kreds om et bål, og efter at have taget godt til sig af levningerne fra bordet, ville de nu til at opføre en koncert i kafferstil. Med guitarer, der var lavet af udhulede græskar, og fløjter, som blev blæst med næsen, begyndte de det øredøvende spektakel der, ledsaget af dundrende paukeslag, udgør den sydafrikanske negers musikalske nydelse.

Kafferne opfattede ikke ret, hvad det skulle betyde, at man kaldte dem ind i huset og undersøgte deres få

klædningsstykker, de forstod kun, at talen var om et betydeligt diamanttyveri.

Heller ikke her førte undersøgelserne til det forønskede resultat.

"Hvis en af disse kaffere har stjålet diamanten – hvad der er højst sandsynligt – så har han haft tilstrækkelig tid til at bringe sit bytte i sikkerhed," bemærkede en af gæsterne.

"Ja, ganske vist," svarede politibetjenten, "og der er måske intet andet at gøre end at henvende sig til en eller anden spåmand i hans stamme. Undertiden lykkes det på den måde at opdage den skyldige."

"Hvis De tillader," begyndte nu Matakit, som endnu befandt sig blandt sine landsmænd, "så vil jeg prøve på det."

Tilbuddet blev modtaget, og gæsterne dannede kreds om kafferne, mens Matakit, som var vant til at agere spåmand, gjorde de første forberedende skridt til undersøgelsen.

Først tog han sig en dygtig pris tobak af en snusdåse af horn, som han altid bar hos sig.

"Nu begynder stokkeprøven," sagde han derpå.

Af en pilebusk afskar han nu en snes lige lange kviste, som han fordelte blandt kafferne, mens han selv beholdt en.

"I kan nu i et kvarters tid gå, hvorhen I vil," sagde han i en højtidelig tone til sine landsmænd, "og først komme her tilbage, når I hører gongongen. Hvis en af jer er tyven, er hans kvist blevet tre fingersbred længere."

Kafferne forlod værelset. De var meget betaget af denne lille tale, fordi de af erfaring vidste, at retsplejen i Griqualand var meget hurtig. I en håndevending var man grebet og hængt; der var ikke tale om at have tid til at forsvare sig.

Gæsterne, som opmærksomt havde betragtet dette optrin, kom nu frem med deres bemærkninger.

"Hvis en af dem er tyven, kommer han naturligvis ikke igen," ytrede en af de tilstedeværende.

"Derved angiver han jo sig selv," svarede en anden.

"Tyven er nok fiffigere end Matakit og skærer vel de tre fingersbred af sin kvist, for at den ikke skal være for lang."

"Det er vel netop det, spåmanden håber, at tyven på den måde angiver sig selv."

Ester et kvarters forløb slog Matakit stærkt på gongongen, for at kalde kafferne tilbage.

De mødte alle og gav ham deres kviste tilbage.

Matakit målte dem atter og fandt, at de var lige lange. Han var netop i begreb med at lægge dem til side og erklære udfaldet af undersøgelsen som ærefuldt for sine landsmænd, da det faldt ham ind at sammenligne deres kviste med sin egen.

De var alle tre fingersbred kortere.

De stakkels fyre havde anset det for rigtigst at sikre sig mod den truende forlængelse, som de med deres overtroiske begreber antog godt kunne finde sted. Det tydede just ikke på nogen meget ren samvittighed, og de havde sandsynligvis alle i dagens løb stjålet en eller anden diamant.

Dette uventede resultat blev hilst med en lattersalve. Matakit var yderst undselig over, at et middel, som havde vist sig så virksomt i hans kraal, slet ikke ville slå til i den civiliserede verden.

"Alle vore bestræbelser er til ingen nytte," henvendte politiassistenten sig nu til John Watkins, som sad fortabt i sin

lænestol. "Måske vi ved at udsætte en stor belønning kan komme på sporet af tyven."

"Det er naturligvis ham, der ville agere spåmand, som har stjålet diamanten," udbrød Annibal Pantalacci. "Han har på den måde søgt at aflede mistanken fra sig."

Ved disse ord forlod Matakit ubemærket salen og tog vejen til sin hytte.

"Ja," vedblev neapolitaneren, "han hjalp til ved opvartningen sammen med de andre kaffere ... Det er en slyngel, som hr. Méré af en eller anden grund har fattet godhed for."

"Matakit har ikke stjålet diamanten; det indestår jeg for," udbrød nu miss Alice, som ikke kunne lide, at der blev sagt noget ondt om Cypriens folk.

"Hvor ved du det fra?" spurgte John Watkins. "Han kan godt have stjålet *Sydstjernen*."

"Han kan ikke være langt borte," bemærkede politiassistenten. "Vi kunne snart anstille en undersøgelse, og hvis han er i besiddelse af diamanten, får han lige så mange piskeslag, som den vejer karat, og er han da ikke allerede død, skal han hænges efter at have modtaget det firehundrede og to og tredivte slag."

Miss Alice gyste, men de øvrige tilstedeværende syntes at bifalde denne grusomme dom.

Kort efter stod mr. Watkins sammen med sine gæster ved Matakits hytte, hvor de slog døren ind.

Men Matakit var der ikke og han kom ikke hjem den aften.

Og da han heller ikke indfandt sig næste dag, var det indlysende, at han havde forladt Vandergaart-kopje.

12. Forberedelser til afrejsen

Da Cyprien næste dag hørte, hvad der havde tildraget sig ved festmåltidet, var hans første indskydelse at tage sin tjener i forsvar, for han var overbevist om, at Matakit ikke havde gjort sig skyldig i et sådant tyveri. Han ville langt snarere have anset Annibal Pantalacci, hr. Friedel eller hvilken som helst anden af de tilstedeværende for den skyldige.

Der var imidlertid kun ringe sandsynlighed for, at tyveriet var begået af en europæer. Alle, der ikke kendte *Sydstjernen*s tilblivelseshistorie, anså den for en naturlig diamant og følgelig som umådelig værdifuld, men tillige vanskelig at afhænde.

"Det kan alligevel umuligt være Matakit," tænkte Cyprien.

Men så dukkede pludselig erindringen frem om de små rapserier, som Matakit havde gjort sig skyldig i, mens han var i Cypriens tjeneste. Det var ganske vist kun småting, han havde tilvendt sig, men ikke desto mindre vidnede dog hans opførsel om, at hans begreber om ejendomsretten var meget uklare.

Hertil kom den omstændighed, at han havde været til stede i salen i det øjeblik, da stenen forsvandt som ved et trylleslag, og at han kort efter havde forladt sin hytte. Han måtte være flygtet bort fra egnen, for han var intet steds at finde i lejren.

Cyprien ventede ham hele formiddagen, men Matakit indfandt sig ikke. Man blev dernæst opmærksom på, at hvad han havde af penge og desuden enkelte genstande og redskaber, som kunne komme til nytte på en rejse gennem Sydafrikas øde egne, ligeledes var forsvundet fra hytten. Der var således næppe nogen tvivl om, at han jo var tyven.

Cyprien, som i grunden var mere bedrøvet over Matakits opførsel end over tabet af diamanten, begav sig henad klokken ti til John Watkins' gård.

Watkins holdt netop råd med Annibal Pantalacci, Friedel og James Hilton. Da Alice så Cyprien komme, begav hun sig også ind i dagligstuen, hvor hendes fader og hans tre stamgæster højrøstet afhandlede, på hvilken måde man bedst skulle kunne få diamanten tilbage.

"Vi må forfølge Matakit," råbte John Watkins opbragt. "Og har vi ham først fat, skal han nok blive nødt til at komme frem med diamanten. Og skulle han have slugt den, hvad man jo har hørt før om folk, som ville skjule diamanter, så sprætter vi uden videre maven op på ham."

"For at kunne sluge en sten af den størrelse," bemærkede Cyprien smilende, "måtte Matakit have en mave som en struds."

"En kaffermave kan sluge, hvad det skal være," svarede Watkins ærgerlig. "Jeg er desuden i øjeblikket ikke oplagt til spøg."

"Jeg heller ikke," svarede Cyprien alvorlig, "skønt jeg for resten ikke beklager tabet af diamanten uden for så vidt, at jeg nu ikke kan have den glæde at overrække miss Alice den."

"Ikke desto mindre er jeg Dem lige så taknemmelig, som om De virkelig havde givet mig den."

"Hvilken tåbelig fruentimmersnak," udbrød John Watkins. "Lige så taknemmelig som om du virkelig ejede den skønneste diamant i verden!"

"Det kommer ikke ganske ud på ét," bemærkede James Hilton.

"På ingen måde," tilføjede Friedel.

"Det kommer tværtimod aldeles ud på ét," svarede Cyprien, "eftersom jeg, hvis jeg vil, godt kan fabrikere en til."

"I Griqualands og måske også i Deres egen interesse råder jeg Dem ikke at gøre et nyt forsøg," sagde Annibal Pantalacci i en truende tone til Cyprien.

"Nej virkelig!" svarede Cyprien. "Men i alle tilfælde har jeg ikke i sinde at udbede mig Deres tilladelse."

"Det er for tidligt at afhandle den sag," faldt mr. Watkins ind. "Hr. Méré er jo ikke en gang vis på, at et nyt forsøg vil lykkes, eller om den næste diamant, han fabrikerer, får samme farve og vægt og følgelig samme værdi som den første, hvis tilblivelse han selv må indrømme for en stor del var et værk af tilfældet."

Cyprien kunne ikke nægte, at mr. Watkins til dels havde ret og i grunden udtalte hans egen opfattelse af sagen.

Under disse omstændigheder lå der derfor særlig vægt på at få fat på tyven og frem for alt atter komme i besiddelse af diamanten.

"Er De endnu slet ikke kommet på sporet af Matakit?" spurgte mr. Watkins.

"Nej," svarede Cyprien.

"Er hele omegnen om lejren blevet eftersøgt?"

"Ja, grundigt," svarede Friedel. "Men slynglen er løben sin vej om natten, og det er derfor vanskeligt for ikke at sige umuligt at vide, i hvilken retning han er flygtet."

"Det vil blive umuligt at få fat i ham. Jeg antager, at han er gået over Limpopo og derfra gennem ørkenen til Zambezi eller Tanganyikasøen, måske endog helt op til buskmændene," bemærkede Annibal Pantalacci.

Cyprien, som iagttog ham, mens han talte, var i tvivl om han virkelig mente, hvad han sagde, eller blot ville afholde de andre fra at forfølge Matakit og beholde dette hverv for sig selv.

Mr. Watkins lod sig imidlertid ikke skræmme: han ville med glæde have ofret hele sin formue for atter at komme i besiddelse af den vidunderlige sten.

"Jeg vil have min diamant," udbrød han. "Jeg vil have fat i den slyngel! – – Det skulle snart være gjort, hvis jeg blot ikke var plaget af den gigt."

Alice søgte at berolige ham.

"Hvem vil påtage sig det arbejde?" spurgte han og så sig om. "Hvem vil opsøge kafferen ... Jeg udsætter en glimrende belønning."

Da ingen svarede, vedblev han:

"Hør, mine herrer! ... De har alle fire anholdt om min datters hånd. Jeg giver Dem mit æresord i pant på, at hun skal ægte den, der bringer mig min diamant." (Han kaldte den allerede nu *min diamant*).

"Det er et ord," sagde James Hilton.

"Jeg er med," erklærede Friedel.

"Hvem skulle ikke ville forsøge at vinde en sådan løn," sagde Annibal Pantalacci med et tvungent smil.

Alice søgte forgæves at skjule, hvor forvirret og skamfuld hun var over at skulle være indsatsen i et sådant spil, og det oven i købet i Cypriens nærværelse.

"Frøken Alice," sagde Cyprien sagte og ærbødigt, "jeg vil også gerne tage del med i væddekampen, forudsat at De tillader mig det."

"Gerne," svarede Alice hurtigt, "og jeg ønsker Dem alt muligt held."

"Så drager jeg, hvorhen det skal være," udbrød Cyprien.

"Jeg antager, at Matakit vil give Dem anledning til at se Dem om," bemærkede Pantalacci. "Med den fart, han skyder, vil han i morgen kunne være i Potchefstroom og nå op i højlandet, endnu før vi er kommet af sted."

"Vi kunne jo straks begive os afsted," sagde Cyprien.

"Vær så god, hvis De har lyst," svarede Pantalacci. "Jeg for mit vedkommende vil ikke begive mig nogen steder, før jeg har tilstrækkelig proviant, en god vogn, tolv trækokser og to rideheste. Det er det mindste, der kræves til at begynde en ekspedition, som den, der forestår os, og det er kun til at opdrive i Potchefstroom."

Cyprien indså, at Pantalacci havde ret; men til en sådan udstyrelse ville der medgå ni eller ti tusinde francs, og han var kun i besiddelse af fire tusind.

James Hilton, som havde et udpræget talent for økonomi, foreslog nu meget belejligt, at de alle fire skulle slå sig sammen og i forening foretage ekspeditionen.

De tre andre gik ind på hans forslag, og man blev enige om at dele udgifterne til vognen og trækdyrene, hvorimod det stod enhver af dem frit for at forlade ekspeditionen, så snart han selv ønskede det.

"Og hvornår rejser I?" spurgte mr. Watkins, som glædede sig over den firdobbelte udsigt til at få sin diamant.

"I morgen med diligencen til Potchefstroom," svarede Friedel.

"Det er et ord." – Og derpå tog de fire prætendenter afsked med mr. Watkins og hans datter.

Da Cyprien trådte ind i huset, blev han modtaget af Li og Bardik, som stod og talte sammen i døren, og han meddelte dem da, at han i forening med Friedel, James Hilton og Annibal Pantalacci ville foretage en rejse for at opsøge Matakit.

Li og Bardik vekslede blot et eneste blik og udbrød derpå samtidig:

"Tag os med, lille fa'er! Hører du! Tag os med!"

"Af hvilken grund skulle jeg tage jer med?"

"For at lave kaffe og mad til dig," svarede Bardik.

"For at vaske dit tøj," tilføjede Li.

"Og for at ingen skal gøre dig fortræd," sagde de som med én mund.

"Nu vel," sagde Cyprien med et taknemmeligt blik til dem begge, "I skal komme med, siden I ønsker det."

Derpå gik han hen til Jacobus Vandergaart for at tage afsked med ham.

Næste morgen, da Cyprien ledsaget af sine to trofaste tjenere tog vejen til lejren ved Vandergaart for dér at afvente diligencens ankomst, kastede han et sidste blik over til Watkins' gård, hvor alt syntes at hvile i den dybeste søvn.

Ikke desto mindre troede Cyprien bag de hvide gardiner at skimte en ungdommelig skikkelse, som tilvinkede ham et sidste farvel.

13. Gennem Transvaal

Da de fire rejsende ankom til Potchefstroom, hørte de, at en ung kaffer, hvis signalement passede på Matakit, var rejst igennem byen den foregående dag. Her viste sig altså et glimt af håb om et heldigt udfald af deres spedition. Uheldigvis havde flygtningen anskaffet sig en let vogn, trukket af en struds, og derved gjort det vanskeligere at indhente ham.

Der gives intet mere udholdende eller hurtigere trækdyr end strudsen, som dog er vanskelig at opdrive selv i Griqualand, fordi den ikke let lader sig afrette til trækbrug. Der var derfor for øjeblikket heller ikke flere at få i Potchefstroom.

Matakit begav sig altså nordpå med en befordring, som ikke var til at indhente selv med ti forspandsheste.

Imidlertid beredte de fire rejsende sig til at forfølge ham i håb om at indhente ham, om ikke før, så dog når han havde nået sin rejses mål.

Da Cyprien begyndte at træffe sine forberedelser til ekspeditionen, fik han grund til at glæde sig over at have taget Li og Bardik med. Han var selv aldeles ubekendt med, hvad der var nødvendigt til en rejse gennem det øde land, og i stedet for at stå ham bi med deres erfaring, syntes hans tre rejsekammerater meget mere tilbøjelige til at lede ham på vildspor.

Det gik så nogenlunde, så længe det drejede sig om vognen og dens vandtætte hus, trækokserne og indkøbet af forskellige levnedsmidler. Det var i deres fælles interesse at købe det bedst mulige, og James Hilton skilte sig ypperligt ved sit hverv. Men

det forholdt sig anderledes med, hvad der angik den enkeltes personlige interesse, som f. eks. købet af en hest.

Cyprien stod netop i handel om en smuk og fyrig ung hest, som allerede var tilredet, og som han kunne købe for en rimelig pris, da Bardik trak ham til side og hviskede:

"Du har vel ikke i sinde at købe den hest, lille fa'er?"

"Jo jeg har, Bardik! Det er den bedste, jeg kan få til den pris."

"Du bør ikke tage den, selv om du fik den i foræring," svarede Bardik. "Den vil ikke en gang kunne udholde otte dages rejse gennem Transvaal."

"Hvad mener du?" spurgte Cyprien. "Har du i sinde at agere spåmand over for mig?"

"Nej, lille fa'er! Men Bardik kender ørkenen, og han siger dig, at hesten ikke er *saltet*."

"Saltet! ... Mener du dermed, at jeg skulle købe en hest, som har ligget i saltlage?"

"Nej. Men ved "saltet" forstår man en hest som har haft klimatfeberen. Den unge hest vil snart få den, og hvis den ikke dør, bliver den i ethvert tilfælde ubrugelig."

"Nå således," svarede Cyprien, meget overrasket over disse oplysninger. "Og hvori består da sygdommen?"

"Den optræder som en heftig feber, ledsaget af hoste," svarede Bardik. "Det er aldeles nødvendigt kun at købe heste, som *har* haft sygdommen, – hvad man let kan se på dem – fordi de sjældent får den for anden gang."

Cyprien afbrød straks underhandlingerne med hestehandleren og søgte at indhente nærmere oplysninger. Over alt fik han bekræftelse på, hvad Bardik havde sagt.

Han henvendte sig derfor til en dyrlæge i Potchefstroom, og ved dennes hjælp opdrev han i løbet af nogle få timer en gammel grå hest, der ikke var andet end skind og ben; men det var tydeligt at se, at den havde været "saltet," og skønt den stødte lidt, var den dog bedre, end den så ud til. Den hed "Templar" og var bekendt som meget udholdende, og selv Bardik var tilfreds med den.

Cyprien behøvede heldigvis ingen heste til Li og Bardik, der havde det hverv at være kusk og passe okserne.

Dernæst kom spørgsmålet om våben. Cyprien købte to udmærkede rifler, og på Lis råd forsynede han sig, foruden med fire tusinde patroner, også med to revolvere med eksploderende kugler, og desuden med en prægtig jagtkniv, som længe forgæves havde været udstillet i en våbenhandlers vindue i Potchefstroom.

Den betænksomme Li medførte desuden sin bekendte røde kiste, hvori han blandt andet opbevarede omtrent tres meter "line," som det hedder i sømandssproget. Og når nogen spurgte ham, hvad han ville bruge dem til, svarede han undvigende:

"I ørkenen må man også have noget, man kan hænge tøj op på til tørring."

Tolv timer senere var alle indkøbene tilendebragte. Der var anskaffet vandtætte lagen, uldne tæpper, køkkentøj og en rigelig forsyning af hermetisk henkogte levnedsmidler, og det hele var pakket ned bag i vognen, hvor der tillige var anbragt kæder og remme til at skifte med i nødstilfælde.

Under den forreste del af ruffet var der lagt halm, som skulle afgive natteleje for Cyprien og hans rejsefæller.

Endelig var alt i orden, og karavanen begav sig af sted i følgende orden:

I spidsen for toget kørte vognen, trukket af tolv røde og sorte okser, som styredes af Bardik, der skiftevis tronede på bukken eller travede ved siden af køretøjet, for at opmuntre dyrene med sin med jernpigge forsynede stok. Bagefter vognen fulgte de fire ryttere side om side, medmindre en af dem gjorde en lille afstikker for at skyde en agerhøne eller foretage en rekognoscering.

Efter en kort rådslagning var man blevet enige om at styre lige mod Limpopos udspring, da alt tydede på, at Matakit var slået ind på denne vej, som hurtigst førte ham bort fra de engelske besiddelser. Han havde desuden forbindelser nordpå, hvor han altid ville finde husly og føde – i fornødent tilfælde også hjælp.

Han ville måske ophidse de indfødte til angreb mod hans forfølgere, og Cyprien og hans rejsefæller blev derfor mere og mere overbeviste om nødvendigheden og at slutte sig sammen til gensidig understøttelse.

Ved Transvaal forstår man den betydelige landstrækning i Sydafrika, som ligger mellem floderne Vaal og Limpopo og mod øst begrænses af den engelske koloni Natal, zululandet og de portugisiske besiddelser.

Denne landstrækning er nu fuldstændig koloniseret af hollandske udvandrere fra Kap, de såkaldte boers, hvis antal beløber sig til omtrent hundredetusinde hvide, der hovedsagelig beskæftiger sig med agerbrug. Landets blomstrende tilstand har fristet England til at annektere

Transvaal, men boerne gør idelig forsøg på at frigøre sig, og det herlige lands skæbne er endnu uafgjort.

Transvaal er en af de mest smilende, frugtbareste og sundeste landstrækninger i Afrika, og dette i forbindelse med de dér nylig opdagede guldminer er tilstrækkeligt til at forklare Englands holdning over for boerne.

I geografisk henseende bibeholdes i almindelighed den af boerne brugte inddeling i tre regioner: Højlandet eller Hooge-Veld, Bakkelandet eller Banken-Veld og Kratlandet eller Bush-Veld.

Højlandet ligger længst mod syd og består af Drakenbergkædens udløbere mod vest og syd. Her findes de transvaalske miner, og klimaet er koldt og tørt.

Banken-Veld, nord for Højlandet, er hovedsagelig agerland, og i de dybe, af talrige vandløb gennemstrømmede dale, som beskygges af stedsegrønne træer, har største delen af de hollandske indvandrere taget ophold.

Bush-Veld, det egentlige jagtgebet, breder sine store, kratbevoksede sletter mod nord lige til bredderne af Limpopo og mod vest hen imod bechuanernes land.

Da Potchefstroom, som er beliggende i Banken-Veld, var udgangspunktet for rejsen, måtte de fire rivaler først passere størstedelen af denne region, før de nåede Bush-Veld, og derfra længere mod nord til bredderne af Limpopo.

Denne del af rejsen gennem Transvaal var forholdsvis den letteste, eftersom man dér endnu befandt sig i et halvt civiliseret land. De største uheld, som her mødte de rejsende, var at et hjul kørte fast eller at en af okserne blev syg. De talrige vildænder, agerhøns og rådyr, som de stødte på under vejs,

forsynede dem hver dag med frokost og middagsmad. Natten tilbragtes som oftest i en eller anden avlsgård, hvor beboerne, som de tre fjerdedele af året lever aldeles adskilt fra hele den øvrige verden, med største glæde modtog dem som gæster.

Alle vegne, hvor de kom frem, viste boerne sig gæstfri, forekommende og uegennyttige. I følge landets skik skal man byde dem en godtgørelse, fordi de herberger de rejsende og deres trækdyr, men de afslår næsten altid at modtage nogen erstatning og medgiver tværtimod de bortdragende mel, appelsiner og tørrede figener, og hvor ubetydelig end den genstand er, man giver dem til gengæld, modtager de den altid med den største glæde.

Disse brave folk fører for øvrigt et ret behageligt liv trods den ensomhed, de lever i. Indtægten af deres hjorde er tilstrækkelig til rigeligt at ernære dem selv og deres familier, og ved hjælp af hottentotter og kaffere opdyrker de netop så megen jord, som behøves for at forsyne dem med korn og grøntsager.

Deres huse er opført af ler og tækket med strå. Har regnen slået hul i muren – hvad der ikke hører til sjældenhederne – er det ikke vanskeligt at få skaden udbedret. Hele familien giver sig i færd med at ælte ler, og når man har fået samlet en stor dynge, tager piger og drenge store håndfulde af leret og bombarderer hullet, indtil det er lukket.

Bohavet i husene er yderst tarveligt og består kun af træstole, plumpe borde og senge til de voksne; børnene må nøjes med at sove på fåreskind.

Ikke desto mindre har kunsten også sin plads i disse menneskers i alt øvrigt så tarvelige liv. Næsten alle boerne dyrker musik og spiller enten violin eller fløjte. De elsker dans,

og trodser alle hindringer og anstrengelser for at kunne deltage i denne deres yndlingsfornøjelse.

De unge piger er beskedne og undertiden meget smukke trods deres tarvelige hollandske bondepigedragt. De gifter sig i en ung alder, og deres medgift består kun i et dusin okser eller geder, en vogn eller andet sådant. Manden overtager det hverv at bygge huset og opdyrke et stykke jord, og dermed er husstanden grundlagt.

Boerne bliver meget gamle, og intet steds træffer man så mange mennesker på hundrede år som blandt dem.

Som et usædvanligt og endnu ikke forklaret fænomen skal vi anføre den fedme, som hjemsøger de fleste af dem, så snart de når en modnere alder, og undertiden gør dem aldeles uformelige. For øvrigt er de høje af vækst, og det samme er også tilfældet blandt kolonisterne af fransk eller tysk herkomst.

Imidlertid fortsattes rejsen uden noget uheld. Næsten i hver en gård, hvor de rejsende overnattede, fik de noget at vide om Matakit. Over alt var han blevet set køre hurtigt videre, trukket af strudsen. Først havde han tre dages forspring, senere fem og seks; til sidst syv og otte. Det var klart, at de havde fundet hans spor, men det var tillige aldeles sikkert, at han med hver dag vandt større forspring.

De fire forfølgere var imidlertid overbevist om, at de ville indhente ham, om ikke før, så dog når han havde nået målet for sin rejse, og tog derfor sagen med ro. Efterhånden begyndte hver især at hengive sig til sin yndlingsfornøjelse. Cyprien samlede eksemplarer af klippedannelserne, Friedel botaniserede, Annibal Pantalacci plagede Bardik og Li og skaffede sig syndsforladelse for sine drillerier ved at tillave

lækre retter af makaroni til dem, og James Hilton forsynede karavanen med vildt. Omtrent hver dag nedlagde han et dusin agerhøns og utallige vagtler, og ikke så sjældent et vildsvin eller en antilope.

Med hver dagsrejse bragtes selskabet nærmere til Bush-Veld. Avlsgårdene blev stadig færre, og til sidst fandtes der slet ingen. Fra nu af var ethvert spor af civilisation forsvundet.

De måtte nu hver aften slå lejr og antænde et stort bål; rundt om dette lagde mennesker og dyr sig til hvile, mens man skiftedes til at holde vagt.

Landskabet antog efterhånden en mere vild karakter, og Banken-Velds smilende, grønne dale afløstes af store sandsletter, tornekrat og sumpe. Undertiden blev tornekrattet til en hel skov, som de rejsende måtte gøre en omvej for at undgå, da træernes torne ofte er indtil fire tommer lange og dertil hårde og spidse som dolke.

Denne del af Bush-Veld, der som oftest kaldes Løve-Veld, syntes i øjeblikket ikke at svare til sit navn, for efter tre dages rejse gennem egnen havde man endnu ikke fået øje på et eneste af disse frygtelige rovdyr.

"Løverne har nok trukket sig tilbage til ørkenen," sagde Cyprien en dag til James Hilton.

"Tvivler De om, at her er løver, så kommer det nok af, at De ikke kan kende dem," svarede Hilton smilende.

"Skulle jeg ikke kunne kende en løve midt ude på en slette?" sagde Cyprien lidt ironisk.

"Jeg vædder ti pund på, at inden en time skal jeg vise Dem en, som De ikke har fået øje på."

"Jeg har det princip aldrig at vædde," svarede Cyprien, "men jeg beder Dem dog om at gøre et forsøg."

De red videre i omtrent en halv time, og ingen af dem tænkte mere på løverne, da James Hilton udbrød:

"Nej se dog en gang på den store myretue dér til højre!"

"Hvorfor det?" udbrød Friedel. "Dem har vi da set nok af i de tre-fire sidste dage."

Sådanne store myretuer forekommer virkelig meget hyppigt i Bush-Veld, og de er det eneste, som tilligemed enkelte buske eller grupper af mimosaer afbryder slettens ensformighed.

James Hilton smilede umærkeligt.

"Hvis De har lyst, hr. Méré," begyndte han nu, "til at tage Dem en lille galop hen imod myretuen, så indestår jeg før, at De skal få at se det, De ønsker. Men kom ikke alt for nær til tuen, det kunne måske bekomme Dem ilde."

Cyprien sporede sin hest hen til den såkaldte myretue.

"Det er en løve med sine unger, som ligger derhenne," sagde tyskeren, så snart Cyprien havde forladt dem. "Hver tiende af de gule bunker, som De antager for myretuer, er ikke andet."

"*Per Bacco!*" udbrød Pantalacci, "hvorfor advarede De ham om at komme den for nær?"

Men idet han blev opmærksom på, at Li og Bardik hørte, hvad han sagde, drejede han af og tilføjede:

"Vi havde da haft den fornøjelse, at jage franskmanden en dygtig skræk i livet."

Men Pantalacci tog fejl, for Cyprien lod sig ikke, som han mente, jage en dygtig skræk i livet. To hundrede skridt fra målet opdagede han, hvad det var for en frygtelig myretue, han

nærmede sig. Den bestod af en løve, en løvinde og deres tre unger, som lå og sov trygt i solskinnet.

Ved lyden af Templars hovslag så hanløven op, rejste hovedet i vejret og gabede, og man så da dens uhyre gab og frygtelige tænder. Derpå kastede den et blik på rytteren, som havde holdt sin hest an tyve skridt fra den.

Det frygtelige dyr var ikke sulten, ellers havde det næppe forholdt sig så roligt.

Cyprien afventede med hånden på riflen, at løven skulle indlede fjendtlighederne. Men da han efter et par minutters forløb mærkede, at den var fredeligt stemt, følte han ingen lyst til at gribe forstyrrende ind i det lykkelige familieliv. Han vendte derfor om og red langsomt tilbage til sine ledsagere, der modtog ham med hurraråb, for mod deres vilje måtte de beundre hans koldblodighed og mod.

Cyprien besvarede deres hyldest ved roligt at bemærke: "Jeg ville have tabt, hvis jeg havde væddet med Dem, Hilton."

Samme aften holdt de rast ved Limpopos højre bred. Friedel ville absolut ud at fiske, uagtet Hilton frarådede ham det.

"I Bush-Veld," sagde Hilton, "er det meget usundt efter solnedgang at opholde sig nær ved flodbredden."

"Å, det tror jeg ikke," svarede Friedel, der besad tyskernes medfødte stivsindethed.

"Hvad skulle det kunne skade," udbrød Pantalacci, "at sidde en times tid eller to ved floden. Jeg har tilbragt halve dage i vand og været gennemblødt til op over livet, når jeg har været på andejagt."

"Det er noget helt andet," svarede Hilton og opfordrede atter Friedel til at opgive sin plan.

"Det er lutter snak, min gode Hilton!" vedblev Pantalacci. "Gå De hellere i gang med at lede efter dåsen med den revne ost til makaronien end afholde Friedel fra at fange os en net fisk til en afveksling i vor sædvanlige kost."

Friedel fulgte sit eget hoved og gik bort for at fiske. Det var ganske mørkt, inden han kom tilbage til lejren.

Her tog han ligesom de andre godt for sig af fisken, han havde fanget; men da han havde lagt sig til hvile i vognen, klagede han over heftige kuldegysninger.

Da de rejsende næste morgen ved daggry ville begive sig af sted, havde Friedel stærk feber og kunne ikke holde sig på hesten. Han ønskede dog at fortsætte rejsen og sagde, at han godt kunne ligge på halmen i vognen, og således drog de videre.

Da klokken var tolv, fantaserede han, og klokken tre var han et lig.

Han faldt som offer for et yderst voldsomt anfald af den ondartede klimatfeber.

Det forekom Cyprien, at Annibal Pantalacci ikke var uden skyld i dette pludselige dødsfald, der til dels var en følge af hans slette råd; men ingen af de andre syntes at tænke på dette.

"Der kan De se, at jeg havde ret i, at man ikke om aftenen bør drive om ved flodbredden," bemærkede James Hilton med stoisk ro.

Karavanen gjorde et kort ophold for at begrave liget og sikre det mod at blive fortæret af de vilde dyr, og imidlertid tænkte Cyprien med vemod på, om også han skulle friste samme skæbne og begraves i ørkenens sand uden at kærlige slægtninge og venner fulgte ham til det sidste hvilested.

Dagen efter blev Friedels hest, som man havde bundet fast til vognen, angrebet af Veld-feberen. Den stod ikke til at redde, og det stakkels dyr overlevede kun i nogle timer sin herre.

14. Nord for Limpopo

De rejsende tilbragte tre dage med at søge et vadested over Limpopo, og de ville måske næppe have fundet en overgang, hvis ikke nogle kaffere af macalaccaernes stamme, som strejfede om i nærheden af floden, havde tilbudt at vejlede ekspeditionen.

Disse stakkels kaffere holdes i streng trældom af bechuanernes overlegne race. De må arbejde for dem uden løn, behandles med den yderste hårdhed, og det er dem under dødsstraf forbudt at spise kød. De stakkels macalaccaer kan skyde så meget vildt, de lyster, men kun på den betingelse at de bringer deres herrer de nedlagte dyr. De selv får kun indvoldene, – ganske som jagthunde i Europa.

En kaffer af macalaccaernes stamme ejer aldeles intet, ikke en gang en hytte eller en græskarflaske. Han går omtrent nøgen, og om sit magre, afpillede legeme slynger han bøffeltarme, som på afstand tager sig ud som lange sorte pølser, men i virkeligheden er yderst primitive vandbeholdere, hvori han opbevarer drikkevand.

Bardiks medfødte handelstalent viste sig snart i den mesterlige måde, hvorpå han lokkede ud af de stakkels fyre, at de, trods alle forbud, dog var i besiddelse af nogle strudsfjer, som de skjulte omhyggeligt i et nærliggende krat. Han tilbød straks at købe fjerene, og i den anledning blev et møde bestemt til samme aften.

"Har du da penge til at betale med?" spurgte Cyprien lidt forundret.

Smilende over hele ansigtet viste Bardik ham en håndfuld metalknapper, som han havde samlet sammen i løbet af et par måneder og nu opbevarede i en lærredspung.

"Det er jo ikke rigtige penge," svarede Cyprien, "og jeg kan ikke tillade dig at betale de stakkels folk med nogle dusin gamle knapper."

Men det var ikke Cyprien muligt at gøre Bardik begribeligt, hvad det urigtige i hans handlemåde bestod i.

"Hvad urigtigt er der i at give macalaccaerne mine knapper i stedet for deres fjer?" svarede Bardik. "De har jo intet betalt for fjerene, som kun har kostet dem den ulejlighed at samle dem op. De har ikke en gang ret til at eje dem, siden de skjuler dem. En knap er derimod en meget nyttig ting, meget nyttigere end en strudsfjer. Hvorfor må jeg da ikke byde dem et eller to dusin til gengæld for lige så mange strudsfjer?"

Han kunne ikke indse, at der forelå noget bedrag fra hans side, når macalaccaerne, som gik omtrent nøgne og derfor ingen brug havde for hans metalknapper, dog tog disse som betalingsmiddel, fordi de antog de runde metaltingester for pengestykker.

Cyprien opgav derfor yderligere forsøg på at gøre ham sagen begribelig og lød ham have sin vilje.

Bardiks handelsoperation gik for sig om aftenen ved fakkelskin. Macalaccaerne nærede tydeligvis en begrundet frygt før at blive bedraget af køberen, for de ville ikke nøjes med den ild, de hvide havde antændt, men medbragte selv knipper af majs, som de stillede oprejst og derpå antændte.

De vilde kom nu frem med deres strudsfjer og begyndte derpå at undersøge Bardiks knapper, og der udspandt sig nu

mellem dem indbyrdes en meget livlig forhandling angående knappernes beskaffenhed og værdi.

Det var umuligt at forstå et ord af hvad de sagde i deres meget flydende tungemål, men de ophidsede ansigter, talende grimasser og alvorlige vredesudbrud vidnede noksom om, at forhandlingen interesserede dem levende.

En uventet fremtoning afbrød imidlertid pludselig deres lidenskabelige forhandlinger.

Fra den nærliggende kratskov kom en meget høj neger, som med stor anstand draperede sig i en forslidt kappe af rødt bomuldstøj, og om hvis hoved der var slynget et diadem af fåretarme, således som skik og brug er blandt kaffernes høvdinge. Med skaftet af sin lanse uddelte han drøje slag til højre og venstre blandt kafferne, som her blev grebet på fersk gerning i deres forbudte handelsoperation.

Og med udråbet: "Lopepe! ... Lopepe! ..." flygtede de forskrækkede kaffere i alle retninger.

Men en flok sorte krigere, som pludselig trådte frem af krattet og omringede lejren, slog kreds om dem og tvang dem til at blive.

Lopepe lod dem øjeblikkelig udlevere knapperne, som han undersøgte meget nøje ved fakkelskinnet, hvorefter han med synlig tilfredshed lagde dem ned på bunden af sin læderpengepung. Han gik derpå hen til Bardik og fratog ham hans strudsfjer, som han tilegnede sig ligesom knapperne.

De hvide mænd forholdt sig som rolige tilskuere ved dette optrin og stod tvivlrådige om, hvorvidt de burde blande sig i det, da Lopepe gjorde ende på deres tvivlrådighed ved at

henvende sig direkte til dem i en tale, som blev fremført i en meget majestætisk tone, men for resten var aldeles uforståelig.

Det lykkedes dog James Hilton, som forstod lidt af bechuanernes sprog, at opfatte hovedindholdet af talen, som han meddelte sine ledsagere. Kafferhøvdingen beklagede sig over, at de hvide havde tilladt Bardik at handle med macalaccaerne, som ikke have ejendomsret til noget som helst. Og han sluttede sin tale med at erklære, at han lagde beslag på de forbudte varer og spurgte de hvide mænd, hvad de havde at sige til det.

Meningerne blandt de hvide var delte. Pantalacci ønskede, at de straks skulle give efter for ikke at blive uenige med bechuanernes høvding. James Hilton og Cyprien frygtede for, at de ved at vise eftergivenhed kun yderligere ville opmuntre høvdingens fordringer og derved gøre et sammenstød uundgåeligt.

Efter en kort rådslagning blev de enige om at overlade høvdingen knapperne, mens de selv beholdt fjerene.

Lopepe syntes i begyndelsen tvivlrådig, men europæernes geværløb, som blinkede ham i møde, bragte ham snart til at falde til føje.

Fra nu af viste han sig yderst forekommende og bød ikke alene de hvide, men også Bardik og Li en pris af sin tobaksdåse. Og efter at have nydt et glas brændevin, som Pantalacci bød ham, blev han endog i strålende humør. Efter at besøget havde varet omtrent halvanden time, som fra begge sider blev tilbragt i næsten fuldstændig tavshed, tog han afsked, idet han indbød karavanen til at besøge ham næste dag i hans kraal.

Kort efter at Lopepe havde trukket sig tilbage, gik de alle til hvile med undtagelse af Cyprien, som halvt drømmende betragtede den funklende stjernehimmel og derved glemte at holde ilden ved lige i det antændte bål. Lyden af hovslag og en besynderlig uro blandt trækokserne vakte snart hans opmærksomhed, og i det samme fik han øje på et fremmed dyr inde blandt okserne i folden.

Uden at gøre sig rede for, hvad det kunne være for et dyr, greb Cyprien en pisk og nærmede sig forsigtigt oksernes fold.

Han havde ikke set fejl. Der stod virkelig et fremmed dyr inde i folden, og halvt i søvne og uden at tænke ret over, hvad han gjorde, gav han dyret et dygtigt rap med pisken.

Et frygteligt brøl besvarede det uventede angreb, for det var en løve, som Cyprien således uden videre havde behandlet som en hundehvalp.

Han fik netop tid til at gribe revolveren, som stak i hans bælte, da dyret styrtede løs på ham. Dets skarpe tænder borede sig ind i hans arm, og han blev kastet til jorden. Da faldt et skud, og efter nogle krampagtige bevægelser lå løven død ved hans side.

Han havde haft den åndsnærværelse at gribe revolveren med den hånd, han havde fri og affyre skuddet i løvens øre; en eksploderende kugle gjorde ende på dens liv.

De sovende, der var blevet vækket ved brølet og det derpå følgende skud, ilede nu til. Cyprien blev trukket frem under løven, hvis tunge krop næsten kvalte ham. Hans sår var heldigvis kun ubetydeligt, og efter at Li havde forbundet ham, blev han anbragt på den bedste plads i vognen. Snart sov de alle

trygt med undtagelse af Bardik, som ville holde vagt hele natten.

Det var næppe begyndt at dages, før James Hilton bønfaldt sine ledsagere om at komme ham til hjælp.

"Der er en slange, der har snoet sig om mit højre knæ oppe under mine benklæder," sagde han. "Jeg tør ikke røre mig af frygt før, at den så skal bide mig. Forsøg, om I ikke kan hjælpe mig."

Oppe under hans blå lærredsbenklæder, omtrent ved knæet, kunne man virkelig skelne et fremmed legeme. Det så ud, som om et stykke tovværk var rullet om benet.

James Hiltons stilling var virkelig yderst farlig, for så snart han rørte sig, ville slangen uden tvivl bide ham.

Men mens de andre stod rådvilde og forskrækkede, fandt Bardik på råd. Efter i al stilhed at have væbnet sig med Cypriens jagtkniv, sneg han sig ubemærket og lydløst hen til James Hilton. Derpå bøjede han sig næsten helt ned til slangen og syntes et øjeblik at iagttage meget nøje det frygtelige dyrs stilling, sandsynligvis for at forvisse sig om, hvor dets hoved befandt sig.

Så rettede han sig pludselig op og førte med et hurtigt og kraftigt hug kniven ned mod James Hiltons knæ.

"Nu kan De ryste slangen af Dem, den er død," sagde Bardik og åbnede læberne til et bredt smil.

James Hilton adlød uvilkårlig, og idet han rystede sit ben, faldt slangen til jorden.

Det var en giftslange med sort hoved, næppe en tomme i gennemsnit, men selv det ubetydeligste bid af dens gifttand medførte døden. Bardik havde lagt en overordentlig

behændighed for dagen, idet han førte det dræbende hug, som skilte slangens hoved fra kroppen. Flængen i James Hiltons benklæder var næppe seks centimeter lang, og huden på hans ben var ikke en gang ridset.

Cyprien var både forundret og harmfuld over, at Hilton slet ikke tænkte på at takke sin redningsmand og ikke en gang rakte ham hånden.

"Din kniv er vældig skarp," sagde han blot, da Bardik atter stak den ind i skeden så roligt, som om han heller ikke selv lagde videre vægt på den raske dåd, han netop havde fuldført.

Over frokosten glemte de rejsende snart nattens uhyggelige tildragelser. Den bestod den dag af røræg, der var lavet af kun et eneste strudsæg, men som alligevel var tilstrækkelig til, at de alle kunne blive mætte.

Cyprien havde lidt feber, og skønt hans sår også smertede ham en del, ville han dog ledsage Annibal Pantalacci og James Hilton til Lopepes kraal. Li og Bardik skulle bevogte lejren og imens fordrive tiden med at flå løven, som var et ualmindeligt stort eksemplar af sin slags.

Ved indgangen til kraalen blev de tre herrer modtaget af bechuanerhøvdingen og hans krigere, bag ved dem havde deres kvinder og børn flokket sig sammen for at se de fremmede. Enkelte af de sorte damer anstillede sig temmelig ligegyldige, idet de blev siddende foran deres halvkugleformede hytter og uforstyrret fortsatte deres arbejde. Et par af dem bandt net af græssenes trævlevæv, som de snoede sammen til reb.

Skønt hytterne var ret nette, tog det hele sig dog temmelig fattigt ud. Lopepes hytte, som var større end de andre og indvendig beklædt med stråfletning, lå omtrent midt i kraalen.

Der førte høvdingen sine gæster hen, anviste dem sæde på tre skamler og tog derpå selv plads foran dem, mens hans livvagt opstillede sig bag ved ham.

Forhandlingen indledededes med de sædvanlige høflighedsbeviser, som i de fleste tilfælde består i, at man tømmer en skål med en eller anden gæret drik af værtens egen brygning. Men for at berolige gæsten med hensyn til, at der under høfligheden skulle skjule sig en eller anden ond hensigt, er det skik, at værten selv drikker lidt af skålen, før han rækker gæsten den. Det ville blive optaget som en blodig fornærmelse, hvis man undslog sig for at efterkomme en så fristende opfordring. De tre hvide måtte derfor døje kafferens øl, hvor uappetitlig nydelsen end forekom dem.

Man gik derpå over til at tale om forretningssager. Lopepe havde lyst til at købe en riffel, men det kunne der ikke være tale om, selv om han bød dem en ret god hest og hundrede og halvtreds pund elfenben i bytte. Koloniens lovbestemmelser er nemlig meget strenge angående dette punkt, og det er europæerne forbudt at afhænde våben til kafferne, som bor i grænselandet, med mindre de har særlig tilladelse til det af guvernøren. Som erstatning bragte gæsterne Lopepe en uldskjorte, en stålkæde og en flaske rom, og han lod til at være ganske overordentlig tilfreds med disse værdifulde gaver.

Han viste sig nu også villig til at give alle de forlangte oplysninger, og ved hjælp af James Hilton, der fungerede som tolk, fik de da at vide, at for fem dage siden var en rejsende, som i et og alt svarede til Matakits signalement, kørt forbi kraalen. Denne efterretning blev modtaget med megen glæde, da ekspeditionen i fjorten dage rent havde tabt Matakits spor.

Han havde formodentlig måttet anvende nogle dage på at finde et overgangssted over Limpopo, og var nu på vejen til bjerglandet nordpå.

Hvor længe ville man være om at nå de bjerge?

Syv, otte dage i det højeste.

Var Lopepe en ven af høvdingen i det land, som Cyprien og hans ledsagere var nødsaget til at berejse?

Lopepe kunne rose sig af at være hans ven. Og hvem ville ikke gerne være allieret med den store Tonaia, kaffernes uovervindelige høvding?

Tog Tonaia venligt mod de hvide?

Ja, fordi Tonaia vidste, at de hvide mænd altid hævnede den uret, der tilføjedes en af deres. Det kunne ikke nytte at optage kampen med de hvide. De går altid af med sejren, fordi de har geværer, som lader sig selv. Man gør derfor bedst i at holde fred med dem, modtage dem venligt og handle ærligt med deres købmænd.

Det var alle de oplysninger, de kunne få ud af Lopepe. Kun det, der angik Matakit, havde nogen interesse for dem. De vidste nu, at han havde spildt flere dage med at søge et vadested over floden, og at de ikke havde tabt hans spor.

Ved deres hjemkomst til lejren fandt de Bardik og Li i stor uro og bekymring.

En flok krigere, som ikke hørte til Lopepes stamme, havde omringet lejren og underkastet Li og Bardik et formeligt forhør. De udspurgte dem, om hensigten med deres komme var at udspejde bechuanerne og skaffe sig underretning om antallet på deres krigere og disses bevæbning. De fremmede burde ikke indlade sig på sligt. Den store Tonaia ville naturligvis ikke

lægge dem hindringer i vejen, såfremt de afholdt sig fra at betræde hans territorium; men hvis de forsøgte på at trænge derind, ville han måske se sagen fra en anden side.

Således omtrent lød Lis og Bardiks beretning; men mens kineseren lod til at tage sagen med ro, syntes kafferen, der ellers plejede at bevare hele sin koldblodighed, at være et bytte for den mest levende frygt.

"Krigerne meget ondskabsfulde," sagde han og så sig forfærdet om. "Krigerne afsky de hvide mænd og vil lade dem blive *couie!*"

I de halvciviliserede kafferes sprog betyder dette ord en voldsom død.

De tre europæere tillagde dog ikke Bardiks ord videre betydning. De sorte krigere havde jo ikke tilføjet Li og Bardik noget ondt og heller ikke vist nogen lyst til plyndring. Det var kun de sædvanlige tomme trusler, som de vilde plejer at rette mod de fremmede. Nogle gaver til den store høvding Tonaia og en ærlig redegørelse angående hensigten med deres ophold i hans land, mente de, ville være tilstrækkelig til at fjerne hans mistanke og sikre dem hans velvilje.

De begav sig derfor atter på vej, og håbet om snart at indhente Matakit og bemægtige sig den stjålne diamant jog alle bekymringer på flugt.

15. Komplottet

En uge senere var ekspeditionen nået til en egn, som i ingen henseende lignede, hvad de rejsende hidtil havde set, siden de forlod Griqualand. De befandt sig nu ved foden af den bjergkæde, som i følge de modtagne oplysninger sandsynligvis var det mål, Matakit søgte at nå. Talrige vandløb, som ilede ned mod Limpopo, og en dyre- og planteverden, der var helt forskellig fra slettelandets, tydede på, at bjergene ikke var langt borte.

Kort for solnedgang fik de rejsende øje på det første frugtbare og smilende dalstrøg, hvor en flod, hvis vand var så klart, at man overalt kunne se bunden, bugtede sig hen mellem frodige, grønne enge. Højderne på begge sider af dalen var bevokset med frugttræer med højst forskelligformet løv. Solens stråler belyste endnu dalen, hvor flokke af røde antiloper, zebraer og bøfler græssede fredeligt i skyggen af de uhyre baobabtræer. Længere borte sås et næsehorn, som langsomt og tungt vandrede ned mod floden, mens den allerede nu snøftede af glæde ved tanken om at boltre sin klodsede krop i det kølige vand. Inde fra krattet hørtes en lydelig gaben; det var et rovdyr, som kedede sig i sit skjul. Et vildt æsel brægede, og utallige aber forfulgte hinanden fra træ til træ.

Cyprien og hans ledsagere standsede på toppen af højen for bedre at betragte det uvante syn. De befandt sig nu i en region, som endnu ikke var taget i besiddelse af mennesket, og hvor dyrene, i uomtvistet besiddelse af jorden, fører et så roligt og fredeligt liv, at de ikke har mindste anelse om fare. De rejsende

forbavsedes ikke alene over dyrenes antal og ro, men også over de mange af Afrikas dyrearter, som her var repræsenteret.

Indbyggernes antal er her meget ringe i forhold til landets udstrækning. Det er så godt som ubeboet.

Cyprien, der følte sig som hensat i en forhistorisk tid mellem megatherier og andre antediluvianske dyr, udbrød:

"Her mangler kun elefanter, så var billedet fuldstændigt."

I samme øjeblik pegede Li på nogle grå masser, som trådte tydeligt frem på en åben plads i skoven. På grund af deres farve og fuldstændige ubevægelighed ville de på afstand let være blevet antaget for klippestykker, men det var virkelig elefanter, og engen var som oversået med dem.

"Du forstår dig altså på elefanter," sagde Cyprien til Li, mens de ordnede lejren for natten.

Li blinkede med sine små, skævtliggende øjne.

"Jeg har været jagtbetjent på Ceylon i tre år," svarede han og viste sig som sædvanlig meget tilbageholden i sine meddelelser om, hvad der angik hans eget livs historie.

"Blot vi kunne komme til at skyde et par stykker," udbrød James Hilton. "Det ville være morsomt."

"Og vildtet ville være sit skud krudt værd," svarede Annibal Pantalacci. "To elefanttænder repræsenterer en lille kapital, og vi kunne godt medføre to-tre dusin bag i vognen. Det var nok til at skaffe os fri rejse."

"Det er en ypperlig idé," sagde James Hilton. "Lad os forsøge vor lykke i morgen, før vi begiver os videre på rejsen."

Efter at have talt frem og tilbage, blev de rejsende til sidst enige om at gøre et forsøg i den dal, hvor de netop havde bemærket elefanterne.

Da aftalen var truffet og middagsmaden fortæret, lagde alle sig til hvile i vognen, med undtagelse af James Hilton, hvis tur det var til at passe bålet den nat.

Efter at have tilbragt et par timer således alene begyndte han at føle sig søvnig, men blev atter vækket ved, at nogen puffede let til ham. Da han slog øjnene op, sad Annibal Pantalacci ved siden af ham.

"Jeg kunne ikke falde i søvn," sagde neapolitaneren, "og syntes derfor, jeg lige så godt kunne holde Dem med selskab."

"Tak skal De have," svarede Hilton gabende, "men jeg foretrækker at sove, og hvis De har lyst, kunne vi jo bytte, og jeg få Deres plads i vognen, mens De tager min her ved bålet."

"Nej, ... bliv! ... Der er noget, jeg må tale med Dem om," sagde Annibal Pantalacci dæmpet og så sig om for at forvisse sig om, at de var alene.

"Har De før været på elefantjagt," spurgte han så.

"To gange," svarede Hilton.

"Så ved De også, at det er en farlig jagt. Elefanten er så klog og skarpsindig og dertil vel bevæbnet. Det er som oftest mennesket, som må bukke under i sin kamp med dette dyr."

"Ja, når man bærer sig galt ad," svarede Hilton. "Men er man forsynet med en god riffel og eksploderende kugler, er der ikke stort at frygte."

"Det tænkte jeg mig nok," svarede Pantalacci. "Imidlertid hører man dog undertiden tale om uheld ... Hvis der f. eks. i morgen tilstødte franskmanden noget, ville det være et stort tab for videnskaben."

"Det ville det," svarede Hilton med et hæsligt smil.

"For os ville tabet dog ikke være slet så stort," vedblev Pantalacci, opmuntret af Hiltons smil. "Så var vi kun to om at forfølge Matakit og diamanten ... Og når man kun er to, kan man lettere blive enige."

De to mænd stirrede i tavshed ind i ilden, mens de overlagde deres forbryderiske plan.

"Ja, det er vanskeligere at blive enig, når man er tre," gentog Pantalacci.

Der påfulgte en ny tavshed.

Pantalacci så pludselig op og stirrede ud i mørket. "Så De nogen?" spurgte han hviskende. "Det forekom mig, at der gled en skikkelse hen bag det store baobabtræ."

James Hilton så sig om, men hvor gode øjne han end havde, kunne han dog intet mistænkeligt opdage i nærheden af lejren.

"Jeg kan ikke se andet end det tøj, kineseren har hængt ud til bleg," sagde han.

Samtalen fortsattes, men denne gang hviskende.

"Jeg kan jo tage patronerne ud af hans gevær, uden at han mærker det," sagde Annibal Pantalacci. "Og i det øjeblik vi går løs på elefanten, affyrer jeg et skud bag ved ham, så at dyret straks får øje på ... Det øvrige er snart besørget."

"Det, De dér foreslår, synes mig lidt misligt," forsøgte James Hilton at indvende.

"Å pyt! ... Lad De mig om det, så skal De se, det går af sig selv," svarede Pantalacci.

Da Annibal Pantalacci kort efter kom for at indtage sin plads i vognen, tændte han først en tændstik for at overtyde sig om, at alle var på deres plads og sov trygt.

Således så det i det mindste ud, men hvis Pantalacci havde været lidt mere skarpsindig, ville det ikke have undgået ham, at Lis snorken ikke lød ganske naturligt.

Ved daggry var de alle på benene. Annibal Pantalacci benyttede det øjeblik, da Cyprien var gået ned til bækken for at vaske sig, til at tage patronerne ud af hans gevær. Det var et øjebliks sag, og han var heldigvis ubemærket, for Bardik var i færd med at lave kaffe, og kineseren tog det tøj ned, som han aftenen forud havde hængt op på den bekendte lange line, der var udspændt mellem to baobabtræer. Følgelig havde ingen af dem lagt mærke til Pantalacci.

Efter at have nydt deres kaffe red jægerne bort, mens Bardik blev tilbage ved vognen.

Li, der havde udbedt sig tilladelse til at være med, var kun bevæbnet med sin herres jagtkniv.

Efter en halv times ridt ankom de til det sted, hvor de aftenen forud havde set elefanterne, som imidlertid havde trukket sig tilbage til en åben slette mellem foden af bjerget og den højre flodbred.

På den fine grønsvær, som endnu var fugtigt af duggen, græssede her i den kølige morgenluft en hel flok elefanter, omtrent to-tre hundrede stykker. Ungerne diede eller sprang lystigt omkring deres mødre. De fuldvoksne græssede fredeligt med en taktmæssig bevægelse af snablen, og næsten alle viftede sig med deres store øren, der lignede små skindkapper, som uafladeligt bevægedes op og ned,

Cyprien, der ikke nænnede at forstyrre de stakkels dyrs fred og ro, foreslog, at man skulle opgive jagten.

Men af mere end én grund vandt forslaget ingen indgang hos Annibal Pantalacci.

"Hvorfor skulle vi opgive at berige vor pung ved hjælp af nogle centner elfenben? ... Er De måske bange for de store dyr, hr. Méré," spurgte han med et ondskabsfuldt smil.

Cyprien trak kun på skuldrene uden at værdige denne uforskammede bemærkning noget svar, og fulgte så sine to ledsagere, som ilede fremad.

De befandt sig nu alle tre kun henved to hundrede meter fra elefanterne, som trods deres fine hørelse og skarpe iagttagelsessans endnu ikke havde bemærket jægerne, fordi vinden bar fra, og de endnu til dels skjultes af baobabtræerne.

Imidlertid begyndte en af elefanterne at vise tegn på uro og løftede spørgende sin snabel i vejret.

"Nu er det det rette øjeblik," sagde Annibal Pantalacci hviskende. "Hvis vi vil udrette noget, må vi sprede os, og hver udse sig et stykke vildt. På et givet tegn affyrer vi vore rifler på en gang, for ved det første skud tager hele flokken flugten."

Følgelig gik James Hilton til højre, Annibal Pantalacci til venstre, mens Cyprien dannede centrum, og i denne orden rykkede de frem hen imod sletten.

I dette øjeblik blev Cyprien meget overrasket ved at føle sig omslynget af to kraftige arme og høre Lis stemme hviske ham ind i øret:

"Det er mig! ... Jeg er sprunget op bag på Deres hest ... Sig ikke et ord ... De skal snart få at se hvorfor."

Cyprien havde i dette øjeblik nået randen af skoven og befandt sig kun omtrent tredive meter fra elefanterne. Han ville

netop til at spænde hanen på sin riffel for at være beredt på angreb, da Li atter hviskede:

"Patronerne er taget ud af Deres riffel ... Men bryd Dem ikke om det ... Det går nok godt alligevel."

I dette øjeblik lød fløjten, som skulle give signalet til det almindelige angreb, og næsten samtidig faldt et skud – men kun et eneste – og det bagved Cyprien.

Han så sig hurtigt om og fik da øje på Pantalacci, som søgte at skjule sig bag et træ; men en alvorligere omstændighed lagde snart beslag på hans opmærksomhed. En af elefanterne, der sandsynligvis var blevet truffet af skuddet, styrtede nu som rasende løs på ham. De øvrige tog flugten, og deres trampen fik jorden til at ryste i en omkreds af to tusind meter.

"Nu gælder det!" udbrød Li, som fremdeles klamrede sig fast til Cyprien. "I det øjeblik dyret vil styrte sig over dem, lader De Templar gøre et sidespring. Derpå rider De rundt om den busk derhenne og lader Dem forfølge af elefanten ... Jeg skal sørge for resten."

Cyprien fik kun tid til næsten mekanisk at følge denne opfordring. Med løftet snabel, blodsprængte øjne, åben mund og fremadrettede stødtænder fo'r det tykhudede uhyre med utrolig hurtighed løs på ham.

Templar opførte sig fortræffeligt og udførte i rette øjeblik det kommanderede sidespring, hvorved elefanten, som var i fuld fart, fo'r forbi uden hverken at træffe hest eller rytter.

Uden at sige et ord havde Li imidlertid ladet sig glide ned på jorden og med dragen jagtkniv kastede han sig nu bag ved den busk, han havde givet Cyprien anvisning på.

"Dér! ... Dér! ... Rid rundt om busken," råbte han nu. "Lad Dem forfølge af elefanten."

Dyret, der var rasende over at have forfejlet det første angreb, styrtede sig nu atter henimod dem. Skønt Cyprien ikke ret indså hensigten med den manøvre, Li beordrede, udførte han den dog nøjagtigt. Han red rundt om busken, og ved at lade hesten gøre et sidespring undgik han endnu to gange elefantens angreb. Men således kunne det jo ikke vedblive, og Cyprien tænkte netop på, hvad Lis hensigt vel egentlig kunne være, da han til sin forundring så elefanten segne i knæ.

Med overordentlig behændighed havde Li grebet det rette øjeblik og listet sig hen næsten under dyrets fødder, hvor han med et eneste snit af jagtkniven fuldstændigt overskar den sene nede ved hælen, som man hos mennesket kalder achillessenen.

Denne fremgangsmåde benyttes hyppigt af hinduerne, når de jager elefanter, og Li måtte ofte have anvendt den under sit ophold på Ceylon, for han udførte den nu med beundringsværdig ro og sikkerhed.

Elefanten lå nu afmægtig på jorden, og tabet af blod, som i strømme flød ud af såret, svækkede kendeligt dens kræfter.

"Hurra! ... Bravo!" råbte Annibal Pantalacci og James Hilton, som nu atter viste sig på kamppladsen.

"Lad den få en kugle gennem øjet," sagde James Hilton, som lod til at føle en uimodståelig lyst til at tage del i kampen.

Og i det samme sigtede han og skød.

Øjeblikkelig hørtes lyden af kuglen, der eksploderede inde i dyret, en krampetrækning bevægede dets uhyre krop, som derpå blev liggende ubevægelig, som om et stykke af den grå klippe var blevet slynget ud på engen.

"Den er død," udbrød James Hilton og drev sin hest tæt hen til dyret for bedre at kunne tage det i øjesyn.

"Vent lidt! ... Giv tid!" syntes det talende blik at sige, som Li betragtede sin herre med.

Og den frygtelige, men uundgåelige slutning på optrinnet lod ikke vente længe på sig.

Så snart James Hilton var kommet tæt hen til elefanten, bøjede han sig ud over sadlen og forsøgte som til spot at løfte et af dyrets uhyre øren. Men med en pludselig bevægelse af snablen greb elefanten den uforsigtige jæger og knuste hans rygrad og hoved, før de forfærdede tilskuere kunne komme ham til hjælp.

James Hilton udstødte i sin dødsangst et fortvivlet skrig, og et øjeblik efter var han kun en blodig kødmasse, som elefanten segnede ned over for ikke mere at rejse sig.

"Jeg var vis på, at den agerede død," bemærkede Li gravitetisk. "Det plejer elefanter altid at gøre."

Anden ligtale blev der ikke holdt over James Hilton. Begivenheden forekom Cyprien, der nær var blevet et offer for forræderiet, som en retfærdig straf over en af de uslinger, der havde villet udsætte ham værgeløs for en så frygtelig modstanders angreb.

Li havde imidlertid med sin jagtkniv gravet et hul i engen, og heri nedlagde han og Cyprien deres døde fjendes knuste legeme.

Alt dette tog imidlertid tid, og solen stod allerede højt på himlen, da de tre jægere begav sig på hjemvejen til lejren.

Men ved ankomsten hertil så de til deres store skræk, at Bardik var – forsvundet.

16. Forræderiet

Det ville imidlertid være vanskeligt at sige, hvad der var foregået i lejren under deres fraværelse, med mindre Bardik kom tilbage.

De kaldte på ham og søgte efter ham overalt, men han var sporløst forsvundet. Frokosten, som stod halvfærdig ved den udgåede ild, tydede på, at han ikke havde været mere end et par timer borte.

Cyprien fortabte sig i gisninger angående hans forsvinden. Der var intet spor af kamp eller forstyrrelse i lejren, altså kunne Bardik ikke være blevet angrebet af et vildt dyr. At han skulle være flygtet, som kafferne undertiden plejer, for at vende tilbage til sin fødeegn, var endnu mindre sandsynligt, og Cyprien, som kendte Bardiks hengivenhed, tilbageviste aldeles denne tanke, som blev fremsat af Pantalacci.

Efter at have tilbragt en halv dag med forgæves søgen holdt Annibal Pantalacci og Cyprien råd og blev da enige om at vente med opbruddet til næste dag. Hvis Bardik kun havde forvildet sig på jagt efter et eller andet stykke lækkert vildt, ville han kunne være tilbage inden den tid.

Imidlertid var det jo også muligt, at Bardik var faldet i hænderne på den store Tonaias krigere, og at disse havde ført ham med sig til høvdingens hovedstad.

Dagen og aftenen forløb under sørgelige betragtninger. En ulykkelig ånd syntes at hvile over ekspeditionen; Annibal Pantalacci især var tavs og forstemt. Hans to medskyldige, Friedel og James Hilton, var døde, og han stod nu ene tilbage

med sin rival, som det imidlertid var hans hensigt at skille sig af med, såvel hvad forretningen med diamanten angik som også med hensyn til ægteskabet, der for Pantalacci egentlig heller ikke var andet end en forretningssag.

Li havde imidlertid meddelt Cyprien alt, hvad han havde hørt om bortskaffelsen af patronerne, og de holdt nu nat og dag vågent øje med deres ledsager.

Næste dag ved daggry var Bardik endnu ikke vendt tilbage til lejren.

Cyprien havde gerne villet vente endnu i fireogtyve timer, men Pantalacci holdt på, at de skulle rejse straks.

"Vi kan godt undvære Bardik," sagde han, "og venter vi endnu længere, får Matakit alt for stort forspring."

Cyprien gav efter, og Li ville nu drive okserne sammen for at spænde dem for vognen.

Men her mødte dem et nyt og alvorligt uheld: Okserne var forsvundet. Aftenen forud havde de set dem ligge på engen omkring lejren ... Men nu kunne de ikke få øje på en eneste af dem.

Her viste det sig, hvor stort et tab ekspeditionen havde lidt ved Bardiks forsvinden. Han kendte oksernes vaner og ville ikke have undladt at binde dem fast til træerne eller tøjre dem ved nedrammede pæle. Når de rejsende ellers plejede at standse for natten, havde denne forsigtighedsregel været overflødig, fordi okserne var så udmattede efter dagens anstrengelser, at de kun tænkte på at æde og derpå lægge sig til hvile. Men sagen forholdt sig anderledes nu, da dyrene var udhvilede og mætte og i en hel dag ikke havde haft noget arbejde.

Sandsynligvis havde de forladt lejren for at opsøge bedre græsgange, og det var jo ikke umuligt, at de instinktivt havde taget vejen tilbage til Transvaal.

Det er et uheld, som ikke så sjældent hænder ekspeditionerne i Sydafrika, men som imidlertid er meget føleligt, eftersom vognen da bliver til ingen nytte, og for den, der rejser i Afrika, er vognen ikke alene spisekammer, men også hus og fæstning tillige.

Cyprien og Annibal Pantalacci var derfor meget ilde til mode, da de efter et par timers forgæves søgen måtte opgive alt håb om at få fat på okserne.

Deres stilling havde forværret sig betydeligt, og de måtte atter holde råd.

Der var intet andet at gøre end at lade vognen i stikken, forsyne sig med så meget proviant og ammunition, som det var muligt at medføre og fortsætte rejsen til hest. Måske kunne de være så heldige snart at støde på en eller anden kafferhøvding og af ham tilhandle sig et nyt køretøj mod at overlade ham gevær og patroner. Li skulle foreløbig benytte James Hiltons hest, som jo nu var uden herre.

De gav sig derfor i færd med at afhugge grene af tornebuskene for at dække vognen med dem og således skjule den under en slags kunstig busk. Derefter forsynede hver især sig med så meget linned, ammunition og så mange dåser med henkogte sager, som deres lommer og rejsetaske kunne rumme.

Til sin store sorg måtte Li afstå fra at medføre sin røde kiste, fordi den var alt for tung; men han kunne ikke formås til at

efterlade sin line, som han derfor anbragte som en slags bælte under blusen.

Efter at have truffet disse forberedelser og kastet et afskedsblik ud over dalen, der havde været skuepladsen for så sørgelige begivenheder, slog de tre ryttere ind på vejen, som førte op i bjergene. I lighed med alle øvrige veje dér på egnen bestod den kun af en sti, som var banet af de vilde dyr, der næsten altid søger i lige retning ned mod deres vandingssteder.

Klokken var over tolv, men trods den brændende solhede fortsatte de tre rejsende ufortrødent deres vej lige indtil aften. Så lejrede de sig i en dyb dal, i læ af en fremspringende klippe, og efter at de her havde fået antændt et stort bål af tørre grene, tænkte de, at når alt kom til alt, kunne de til nød nok undvære vognen.

Således drog de videre endnu i to dage uden at ane, at de havde fundet dens spor, de søgte. Den anden dag om aftenen kort for solnedgang, da de langsomt bevægede sig hen imod en gruppe træer, som de havde i sinde at overnatte under, udbrød Li pludselig:

"Se dér!" og pegede på et mørkt punkt, der viste sig langt ude i horisonten, som belystes af den nedgående sols stråler.

Cyprien og Annibal Pantalacci så straks i den angivne retning.

"Det er en rejsende!" udbrød Pantalacci.

"Det er Matakit i egen person," sagde Cyprien, som havde betragtet det sorte punkt gennem sin kikkert. "Jeg kan tydeligt skelne hans vogn og strudsen. Det er ham."

Han rakte kikkerten til Pantalacci, for at han med egne øjne kunne forvisse sig om, at det forholdt sig rigtigt.

"Hvor langt tror De, han nu er borte herfra," spurgte Cyprien.

"En mil eller to, måske," svarede neapolitaneren.

"Så må vi opgive håbet om at indhente ham i aften."

"Det må vi," svarede Pantalacci. "Om en halv time er det ganske mørkt, og vi vil ikke kunne se en hånd for os."

"Men når vi begiver os af sted tidligt i morgen, så er vi visse på at indhente ham."

"Det mener jeg med."

Rytterne havde nu nået trægruppen og steg af hesten. Efter sædvane gned og striglede de først hestene, før de tøjrede dem på engen, mens Li antændte ilden.

Mørket faldt snart på, og middagsmåltidet forløb under en langt fornøjeligere stemning end i de tre foregående dage. Men så snart det var til ende, svøbte de tre rejsende sig ind i deres tæpper, lagde hovedet på deres sadler og sov ind. Før de gik til ro, forsømte de dog ikke at lægge så meget til bålet, at det kunne brænde natten over. De måtte være på benene før dagen gryede og uden rast ile videre for at kunne indhente Matakit.

Cyprien og Li sov snart trygt, – de havde måske gjort bedre i at våge skiftevis –, men Pantalacci kastede sig i et par timer uroligt frem og tilbage som et menneske, der plages af pinefulde tanker. Han havde atter fået lyst til at begå en slet streg.

Til sidst blev det ham umuligt at modstå fristelsen. Han stod derfor forsigtigt op og sadlede sin hest; derpå slap han Lis hest og Templar løs og trak dem til side. Den kraftige græsvækst, som dækkede jorden, dæmpede lyden af dyrenes skridt, og Annibal Pantalacci kunne derfor uden at vække de sovende føre hestene bort og helt ned i dalen, hvor han bandt dem til et træ.

Han vendte tilbage for at medtage sit tæppe, riflen, ammunition og nogle fødemidler og overlod derpå sine ledsagere til deres skæbne.

Han havde nu sikret sig sejren ved at berøve de to andre deres heste og derved sætte dem ud af stand til at forfølge Matakit. Uden i mindste måde at føle samvittighedsnag over sit forræderi mod kammerater, som altid havde vist sig tjenstvillige over for ham, steg Pantalacci til hest, og med de to andre heste ved tøjlen, red han videre i det svage, dæmpede lys, som den opgående månes stråler kastede over egnen.

Cyprien og Li sov endnu; men da klokken var hen imod tre, vågnede Li og så, at stjernerne begyndte at blegne i øst.

"Det er nok på tide at lave kaffe," tænkte han og sprang op. Og mens han fuldførte sit morgentoilette, som blev besørget lige omhyggeligt, hvad enten han befandt sig i ørkenen eller i byen, tænkte han videre:

"Men hvor er dog Pantalacci?"

Dagen begyndte at gry, og genstandene rundt omkring i lejren trådte tydeligere frem.

"Og hvor er hestene? ... Skulle den slyngel ..." tænkte Li og ilede hen til stedet, hvor hestene havde været tøjret aftenen forud. Han så endvidere, at Pantalaccis bagage var forsvundet tillige med ham selv. Det var soleklart, at han var flygtet.

En europæer havde sandsynligvis ikke kunnet modstå sin meget naturlige trang til at vække Cyprien for straks at meddele ham den meget alvorlige efterretning. Men Li, som hørte til den gule menneskerace, mente, at man tidsnok kan få dårlige efterretninger, og gav sig derfor roligt i færd med at lave kaffe.

Da kaffen var færdig, skænkede Li den i et bæger, der var lavet af skallen af et strudsæg, og bragte den til Cyprien, som endnu sov.

"Kaffen er færdig," sagde han høfligt, idet han vækkede ham.

Cyprien slog øjnene op, strakte sig og smilede til Li, der rakte ham drikken.

I det samme blev han opmærksom på, at Pantalaccis plads var tom.

"Men hvor er Pantalacci?" spurgte han.

"Han er forsvundet," svarede Li med den roligste mine af verden.

"Forsvundet!"

"Ja, og hestene også."

Cyprien fo'r op, og et eneste blik på lejren var tilstrækkeligt til at vise ham sagernes stilling. Men han var for stolt til at ytre hverken uro eller harme.

"Den slyngel må dog ikke derfor bilde sig ind, at han skal gå af med sejren," sagde han, og gik nogle gange frem og tilbage, mens han overlagde, hvad der var at gøre.

"Vi må straks af sted," sagde han til Li. "Vi lader sadlen og alle de tunge genstande blive tilbage her, og medtager kun riflerne og fødevarerne. Når vi går rask til, kan vi komme omtrent lige så hurtigt af sted og måske skyde genvej."

Et øjeblik efter stod Li parat; alt hvad de var nødsaget til at efterlade, blev dækket til med tornegrene, og af sted gik det.

Cypriens formening, at det på en måde var bedre at gå, bekræftede sig. Ved at kravle op ad stejle skrænter, som ingen hest havde kunnet bestige, forkortede de ofte vejen, men marchen var yderst anstrengende.

Klokken et om eftermiddagen var de nået ned på bjergkædens skråning mod nord. Hvis Lopepes angivelser var rigtige, kunne de to rejsende nu ikke være langt fra Tonaias hovedstad.

Idet de steg ned af bjergets skråning, udbrød Li:

"Se, dér er giraffer!"

Og Cyprien fik virkelig øje på en snes stykker af disse dyr, som græssede nede i dalen. Med yndefulde bevægelser løftede de deres lange hals i vejret eller lod den glide med slangeagtige bevægelser hen i græsset, 2-3 meter fra deres gulspættede krop.

"Hvad om vi tog en af disse giraffer og lod den gøre tjeneste i stedet for Templar," bemærkede Li.

"Man har da aldrig før set nogen ride på en giraf," udbrød Cyprien.

"Jeg ved ikke, om man nogen sinde før har set det," svarede kineseren, "men De kan godt få det at se, hvis De tillader mig at gøre et forsøg."

Cyprien hørte ikke til dem, som erklærer alt, hvad de ikke før har set, for umuligt, og han tilbød derfor Li at hjælpe ham med hans forehavende.

"Det er heldigt, at vinden bærer fra girafferne," sagde Li, "ellers ville de allerede have sporet os, for de have en meget fin lugtesans. Måske De vil være så god at omgå dem til højre og så skræmme dem med et skud; det er tilstrækkeligt, resten skal jeg besørge."

Mens Cyprien udførte den omgående bevægelse, ilede Li ned ad skråningen, indtil han nåede en banet sti, dybt nede i dalen. Efter de talrige fodspor at dømme, som deres hove havde efterladt, måtte det være den sti girafferne plejede at følge. Li

stillede sig bag et stort træ og oprullede den lange line, som aldrig forlod ham. Han klippede den nu midt over, så at hvert stykke kom til at indeholde omtrent tredive meter. Derpå fastgjorde han en stor sten til hvert stykke tov, som således forvandledes til en udmærket lasso, og bandt tovet godt fast til de lavere grene på træet. Til sidst rullede han de to løse ender op om sin venstre arm og stillede sig på vagt bag træet.

Fem minutter derefter faldt et skud, og en hurtig trampen som af en trop kavaleri, der nærmede sig mere og mere, tilkendegav, at girafferne tog flugten. De fulgte stien, som førte dem hen til Li, nærværelse de ingen anelse havde om, fordi vinden bar fra.

Girafferne tog sig virkelig godt ud, idet de således galopperede frem; men det ænsede Li ikke. Han havde valgt sin post ved en indsnævring af vejen, hvor der kun var plads til to dyr ad gangen, og her stod han på lur.

De tre-fire første lod han gå forbi; men da han fik øje på en, som var ualmindelig stor, kastede han sin første lasso. Tovet fo'r hvinende gennem luften og slyngede sig om halsen på dyret, som løb endnu et par skridt, men standsede så pludseligt, fordi tovet strammedes og snørede sig fast om dens hals.

Så snart Li havde fået sin første lasso lykkelig og vel anbragt, udsendte han den anden med ikke mindre held.

Det hele var endt på mindre end et minut. De opskræmte dyr flygtede til alle sider, men de to indfangede giraffer lå gispende på jorden.

"Kom herhen, lille fa'er," råbte Li til Cyprien, som ilede hen imod stedet, skønt han ikke ventede sig synderligt af Lis manøvre.

Han fik imidlertid et andet syn på sagen ved at opdage de to prægtige giraffer. De forekom ham meget smukke, men til ridedyr syntes de ikke at egne sig.

"Hvor er det muligt at sidde fast på en ryg, som falder af bagtil med en hældning på mindst tres centimeter?" sagde han og lo.

"Jo, når man sætter sig oppe ved halsen og ikke midt på dyrets ryg," svarede Li. "Man kan jo desuden anbringe et sammenrullet tæppe under den bageste del af sadlen."

"Men vi har jo ingen saddel."

"Jeg skal straks hente Deres."

"Og hvilken tømme vil du lægge i munden på de dyr?"

"Det skal De nok få at se."

Li var aldrig i forlegenhed for svar og altid hurtig til at handle.

Inden det endnu var tid til at spise til middag, havde han anvendt en del af rebet til grimer, som han lagde på girafferne, der var så fortumlede over deres fangenskab og desuden af et så fromt gemyt, at de ikke forsøgte at gøre modstand. De øvrige stykker af rebet blev anvendt til tømmer.

Dyrene lod sig villigt trække ved tømmen, og Cyprien og Li vendte nu tilbage til deres lejr for at hente sadlen og de andre genstande, de havde efterladt dér.

Aftenen forløb med yderligere forsøg på at udbedre ridetøjet, ved hvilken lejlighed Li lagde en sjælden dygtighed og omsigt for dagen. Han fik ikke alene Cypriens saddel omdannet således, at den kom til at ligge lige på ryggen af giraffen, men han indrettede desuden også en saddel af grene og løv til sig selv. Og sluttelig tilbragte han en del af natten med at ride

girafferne til og indprentede dem ved følelige bevisgrunde, at det var deres pligt at lystre.

17. Et afrikansk steeplechase

Da de to ryttere næste morgen begav sig af sted på ryggen af deres giraffer, kunne deres udseende nok have afgivet stos til latter, og Cyprien ville næppe have holdt af at præsentere sig i dette optog for miss Watkins i lejren ved Vandergaart. Men man må tage tingene, som de er, og i ørkenen kommer det omtrent ud på ét, om man rider på en giraf eller på en dromedar. Dyrets gang havde endog en vis lighed med dromedarens, dette såkaldte "ørkenens skib". Det stødte stærkt, og de slingrende bevægelser fremkaldte i begyndelsen et let anfald af søsyge hos rytterne.

Men efter et par timers forløb havde Cyprien og Li vænnet sig til giraffernes slingrende gang, og da dyrene for resten skridtede rask af sted og, på et par mislykkede forsøg på opsætsighed nær, viste sig meget lærvillige og fromme, havde de rejsende al grund til at være tilfredse. Det gjaldt nu kun om at indhente den forsømte tid.

Efter tre dagsrejser var rytterne nået ned i slettelandet, hvor de fulgte den højre bred af et vandløb, der ilede mod nord og sandsynligvis var en biflod til Zambezi. Takket være de lange dagsrejser og den systematiske diæt, som de var blevet underkastet, var girafferne nu aldeles tæmmede og lod sig styre blot ved et tryk af rytterens fod.

Cyprien kunne derfor uhindret overlade sig til betragtningen af landskabet, som her allerede bar spor af kultur. Jordbunden var ofte opdyrket og beplantet med maniok eller med taro, og markerne blev vandet ved hjælp af et overrislingssystem af

bambusrør, som tilførte dem vand fra floden. Vejene var brede og vel vedligeholdte, og på højderne, som begrænsede horisonten, skimtede man hvide hytter af form som en bikube, der husede den temmelig spredte befolkning.

De talrige drøvtyggere og andre vilde dyr, som befolkede sletten, vidnede dog om, at ørkenen ikke var langt borte. Talløse skarer af alle slags fugle formørkede himlen, og store flokke af gazeller og antiloper galopperede over vejen. Undertiden løftede en uhyre flodhest hovedet op af vandet, snøftede voldsomt og dukkede derpå atter under med et bulder som fra et uhyre vandfald.

Af disse betragtninger blev Cyprien udrevet ved et uventet syn, som mødte ham ved en drejning af den vej, som han og hans ledsager fulgte.

Annibal Pantalacci forfulgte i strakt karriere Matakit, som havde omtrent et par kilometers forspring for ham, hvorimod der var henved fire mellem disse to og Cyprien.

Luften var så klar og gennemsigtig, at det ikke var muligt at tage fejl af personerne.

Både Cyprien og Li blev så henrykte, at de udbrød i lydelige hurraråb og lod girafferne trave rask ud.

Det var tydeligt, at Matakit havde bemærket Pantalacci, som begyndte at hale ind på ham; derimod kunne han ikke se sin fordums herre og Li, som endnu ikke var kommet ud på sletten.

Matakit, som vidste, at Pantalacci ikke kendte til barmhjertighed og øjeblikkelig ville skyde ham ned som en hund, opmuntrede strudsen til den yderste hurtighed. Den fo'r også blindt af sted, men kom netop derved til at støde mod en stor sten, og rykket var så voldsomt, at vognstangen, som nu

var temmelig forslidt, knækkede midt over, et af hjulene løb af, og Matakit styrtede hovedkulds ud på vejen.

Skønt han havde slået sig slemt, var han straks atter på benene, og i en håndevending havde han slået strudsen løs fra vognen. Han satte sig nu op på ryggen af fuglen, som om den havde været en hest og lod den galoppere af sted.

Og nu begyndte et fortvivlet vædderidt, hvis lige aldrig er blevet set siden den gang, da strudse og giraffer opførte et lignende skuespil i det romerske amfiteater.

Annibal Pantalacci forfulgte Matakit, men Cyprien og Li søgte at indhente dem begge for at kunne straffe kafferen for tyveriet af diamanten og Pantalacci, fordi han så troløst havde ladet dem i stikken.

De ansporede derfor girafferne til den yderste anstrengelse, og de stakkels dyr fløj af sted med åben mund og fremstrakt hals og i et tempo, som ikke gav den bedste fuldblodshest noget efter i hurtighed.

End ikke den mest udmærkede væddeløbshest ville have kunnet indhente Matakits struds. Dens små, korte vinger, som er ubrugelige til flyvning, hjalp den dog godt fremad under løbet, og inden få minutters forløb havde kafferen fået et betydeligt forspring for sine forfølgere.

Pantalacci så med harme afstanden vokse mellem sig og flygtningen, for det var indlysende, at hvis Matakit uhindret kunne nå en skov af pistacier og indiske figentræer, som begrænsede majsmarken, hvor væddeløbet fandt sted, ville det være umuligt at få fat i ham.

Cyprien og Li, som imidlertid var nået ned på sletten, fulgte med spændt opmærksomhed det fortvivlede ridt.

Endelig syntes Matakits struds at blive træt, og Pantalacci var nu næppe mere end tre hundrede skridt fra ham. Men imidlertid havde Matakit nået kanten af skoven, hvor han forsvandt, mens Pantalacci ved et stød blev kastet ned af sin hest, som i fuld fart satte af sted tværs over sletten.

"Matakit undslipper," udbrød Li.

"Men vi har den slyngel af en neapolitaner," sagde Cyprien.

Og atter ansporede de deres giraffer.

En halv time senere befandt de sig næppe mere end fem hundrede skridt fra det sted, hvor Pantalacci var styrtet med hesten. De var meget længselsfulde efter at vide, om det var lykkedes ham at komme ind i pistaciekrattet, eller om han lå der endnu, måske såret – eller død.

Pantalacci befandt sig endnu på stedet, og hans fald fra hesten var forårsaget ved et uhyre net, som kafferne havde udspændt for at fange de fugle, der uafladelig plyndrer deres kornmarker.

I sin blinde iver for at forfølge Matakit styrtede Pantalacci lige løs på nettet, som var omtrent halvtreds meter langt, og hvori der allerede befandt sig flere tusinde fugle af alle mulige arter og størrelser, deriblandt fem-seks lammegribbe med vingefang på halvanden meter; disse store fugle ynder opholdet i Sydafrika.

Pantalaccis pludselige indtrængen vakte naturligvis stor uro i hele denne befjedrede verden. I begyndelsen var han lidt fortumlet af faldet, men søgte dog at rejse sig op, selv om hans fødder og hænder var fuldstændigt indviklede i nettet, og det derfor faldt ham vanskeligt at frigøre sig.

Der var imidlertid ingen tid at give bort, og han rev derfor af al magt i nettet ug rykkede de pæle op, som holdt det fast, mens fuglene gjorde deres bedste for at slippe ud.

Men jo ivrigere Pantalacci arbejdede for at slippe løs, desto fastere viklede han sig ind i nettets masker. Den værste af alle de ydmygelser, han måtte udstå, var dog, at den girafrytter, som havde indhentet ham, var ingen anden end kineseren. Li var steget ned af giraffen og gav sig nu med den største koldblodighed til at løsne den side af nettet, som vendte hen imod ham, for således at få lejlighed til end yderligere at vikle Pantalacci ind i garnet.

I dette øjeblik indtraf den højst overraskende begivenhed, at en orkan pludselig rejste sig med en sådan vælde, at den fejede alt bort foran sig og løsnede de sidste masker, som holdt nettet fast til pælene. De små fugle benyttede øjeblikket til at slippe ud, men de store, hvis kløer var viklet ind i nettet, kunne ikke slippe løs, og deres mægtige vingeslag i forening med den rasende orkan, løftede nettet med samt Pantalacci højt op i luften.

Pludselig brast nogle af maskerne, og Cyprien og Li så med rædsel, hvorledes den ulykkelige neapolitaner søgte at klamre sig fast til nettet; men kræfterne svigtede ham, han styrtede til jorden og knustes i faldet.

Da Cyprien ilede ham til hjælp, var han allerede død.

Af de fire rivaler, som i samme øjemed havde foretaget rejsen gennem Transvaal, var således nu kun Cyprien tilbage.

18. Den talende struds

Cyprien og Li havde kun én tanke: hurtigst muligt at forlade skuepladsen for denne rædselsfulde begivenhed.

De besluttede derfor at følge krattet i nordlig retning, og efter en times gang kom de til en næsten udtørret flod, som banede sig vej gennem pistaciekrattet.

De fulgte floden og opdagede til deres overraskelse, at den faldt ud i en temmelig betydelig sø, hvis bredder var dækket med en frodig plantevækst.

På den anden side af søen hævede sig et højdedrag, som sluttede sig til de længere bortliggende bjerge. Cyprien antog, at han fra bakkerne ville kunne få tilstrækkeligt overblik over egnen til derefter at kunne lægge en plan for deres videre fremrykken.

Li og han satte sig derfor i bevægelse for at komme rundt om søen, hvilket imidlertid var et temmeligt besværligt arbejde, da der ikke var spor af vej, og de ofte måtte føre girafferne frem ved at trække dem efter sig.

Først ved solnedgang ankom de trætte og udmattede til søens modsatte bred, hvor de besluttede at overnatte.

Men de manglede næsten alt, hvad de behøvede til et nogenlunde ordentligt måltid.

Da de havde spist, kom Li hen til sin herre og sagde i sin mest indsmigrende og tillige trøstende tone:

"Du er meget træt, lille fa'er! Og vi har så godt som ingen levnedsmidler tilbage. Lad mig opsøge en eller anden landsby, for at få, hvad vi behøver."

"Vil du lade mig blive ene her tilbage?" fo'r det ud af Cyprien.

"Jeg er nødsaget til det," svarede Li. "Jeg tager en af girafferne og drager nord på ... Efter hvad Lopepe sagde, kan Tonaias hovedstad ikke være langt herfra. Jeg vil forsøge at skaffe Dem en god modtagelse dér. Og så vender vi tilbage til Griqualand, hvor De ikke vil have mere at frygte af de tre uslinge, som alle er omkommet under ekspeditionen."

Cyprien overvejede den trofaste Lis forslag. Han indså, at hvis han i det hele taget kunne håbe at så fat på Matakit, måtte det være netop der på egnen, hvor han var blevet set dagen forud, og det var derfor af vigtighed ikke at forlade stedet. Men de trængte hårdt til levnedsmidler, og hvor nødig Cyprien end ville, besluttede han sig dog til, at lade Li drage af sted, efter at de først havde truffet den aftale, at han ville afvente hans tilbagekomst i to gange fireogtyve timer. I løbet af den tid kunne den rapfodede giraf have tilbagelagt et betydeligt stykke vej, og Li atter være tilbage i lejren.

Da aftalen var truffet, ville Li straks af sted; han trængte ikke til søvn, sagde han, kyssede derpå Cypriens hånd til afsked, svang sig op på giraffen og var et øjeblik efter ude af syne.

Det var første gang siden afrejsen fra Vandergaart-kopje, at Cyprien befandt sig ganske alene i en fuldstændig øde egn. Han var i en meget nedtrykt sindsstemning og så alt gråt i gråt. Hvorledes ville det vel gå ham ene og uden ammunition og levnedsmidler i et fremmed land flere hundrede mil fra ethvert spor af civilisation? Der hvilede en ulykkelig ånd over ekspeditionen, som hele tiden havde måttet kæmpe med genvordigheder. Af deltagerne var han den eneste

tilbageblevne, og måske ville han komme til at ende sit liv på en lige så ynkelig måde som alle de andre.

Under sådanne sørgelige betragtninger faldt Cyprien til sidst i søvn.

Næste morgen vågnede han styrket og forfrisket af hvilen og den kølige morgenluft, og for at fordrive tiden indtil Lis tilbagekomst, besluttede han at bestige højdedraget, ved hvis fod han nu befandt sig. Oppe på toppen af højderne kunne han måske ved hjælp af sin kikkert opdage et eller andet spor af Matakit. Men giraffen kunne ikke følge ham på denne udflugt. Han tog derfor grimen af den og tøjrede den ved foden af et træ, idet han tillige sørgede for, at tøjret var tilstrækkeligt langt til at dyret kunne have græs nok at æde.

Cyprien medtog sin riffel og et rejsetæppe og begyndte derpå opstigningen, som var temmelig besværlig. Da mørket faldt på, var han først nået halvvejs op på bjerget og måtte vente til næste dag med at nå toppen.

Ved daggry begav han sig atter på vej og nåede bjergets tinde omtrent klokken elleve. Men uheldigvis var da himlen dækket med skyer og bjergets sider skjult af en tæt tåge. Det var umuligt at skimte det allermindste.

Cyprien ventede forgæves på, at skyerne skulle fordele sig. De trak sig tværtimod sammen, og det truede med regn.

Da mørket faldt på, regnede det allerede stærkt, og Cyprien var snart aldeles gennemblødt, da der på den øde højslette, hvor han befandt sig, hverken sås et træ eller et fremspringende klippestykke, som kunne have ydet ham læ.

Hans stilling var yderst ubehagelig, men han måtte finde sig i sin skæbne og håbe, at solen næste dag ville tørre hans klæder.

Efter de foregående dages tørke forekom regnen ham endog ret behagelig og forfriskende, skønt den medførte den ulempe, at han måtte spise sin middagsmad om ikke rå, så dog i det mindste kold. Under et sådant skybrud kunne der ikke være tale om at tænde bål.

Med en stor sten til hovedpude og indhyllet i det drivvåde tæppe lagde han sig til hvile, men da han vågnede næste morgen, havde han stærk feber.

Regnen faldt endnu i strømme, og da Cyprien indså, at han frem for alt måtte se at komme i læ, stod han op og begyndte nedstigningen af bjerget, idet han snart gled, snart rullede ned af de fugtige klipper, indtil han endelig, omtrent klokken elleve, forslået og rystende af feber, atter befandt sig i lejren, hvor han havde efterladt giraffen.

Men dyret var forsvundet. Efter at have afgnavet alt græsset rundt omkring, havde sult og kedsomhed drevet det til at gnave tøjret over og derved sætte sig i frihed.

Hvis Cyprien havde befundet sig i normal tilstand, ville denne nye genvordighed sikkert have berørt ham højst ubehageligt. For øjeblikket havde han kun tanke for at iføre sig tørre klæder, som han heldigvis fandt i sin vandtætte vadsæk, hvorpå han træt og udmattet segnede ned under et baobabtræ, som ydede ham beskyttelse mod regnen.

Her tilbragte han nu natten i en døs, hvor den ene uhyggelige feberfantasi afløste den anden, og han ville sandsynligvis være omkommet, hvis der ikke var indtruffet en tilsyneladende højst besynderlig og overraskende begivenhed.

Næste morgen var regnen ophørt, og solen stod allerede højt på himlen, da Cyprien vågnede. Det første, hans blik faldt på,

var en usædvanlig stor struds, som stod stille et par skridt foran ham.

"Mon det skulle være Matakits struds?" tænkte Cyprien, som altid kom tilbage til sin stadige tanke.

Strudsen besvarede spørgsmålet og det endog på godt fransk.

"Men hvad ser jeg? ... Det er jo Cyprien Méré! ... Hvad i Guds navn vil du her, min stakkels ven?"

At en struds talte fransk og vidste, hvad han hed, ville under almindelige forhold sikkert have vakt Cypriens allerhøjeste forbavselse, men som sagerne nu stod, forekom intet ham utroligt, for den foregående nat havde hans feberdrømme foregøglet ham endnu langt mærkeligere ting, og han antog synet for en følge af hans forstyrrede åndelige tilstand.

"De er temmelig uhøflig, min gode struds," svarede han, "hvem har givet Dem lov til at sige Du til mig?"

Han talte på den korte, afbrudte måde, som er ejendommelig for feberpatienter, hvad der lod til i høj grad at forurolige strudsen.

"Min stakkels ven, du er syg og ene her i denne udørken," udbrød strudsen og knælede ned ved siden af ham.

At kunne knæle er lige så vel som ordet en gave, naturen ellers plejer at nægte strudsene. Men under febertilstanden forekom intet Cyprien unaturligt, ikke en gang det, at strudsen under sin venstre vinge fremdrog en feltflaske fyldt med vand og cognac, som den rakte den syge.

Imidlertid begyndte det dog at vække hans forundring, at dyret rejste sig op for at afkaste en slags ham af strudsfjer og derpå aftog en lang hals, som endte i et fuglehoved. Og

strudsen var nu forvandlet til en stor og stærk ung mand, som var Pharamond Barthès, den store jæger, i egen person.

"Det er jo mig," udbrød Pharamond. "Kendte du mig ikke straks på stemmen? ... Du er nok forundret over min fjerham. Det er et fif, jeg har lært af kafferne for at kunne skyde strudsene på nærmere hold ... Men hvorledes går det til, at du befinder dig her syg og alene? ... Det var et rent træf, at jeg fik øje på dig; jeg anede ikke en gang, at du var her på egnen."

Cyprien kunne imidlertid for øjeblikket kun give de allervigtigste oplysninger angående sin rejses formål; og Pharamond Barthès indså også, at foreløbig gjaldt det om at skaffe den syge den fornødne pleje.

Den dristige jæger havde stor erfaring med hensyn til livet i øde egne, og af kafferne havde han lært et meget virksomt middel mod sumpfeber, som netop var den sygdom, Cyprien led af.

Pharamond Barthès gravede først en fordybning i jorden, som han fyldte med brænde, men sørgede dog for, at luften udefra kunne trænge derind. Derpå tændte han ild i brændet, og da det var fortæret, var hullet som en varm bagerovn. Han hyllede nu Cyprien godt ind lige til halsen og lagde ham ned i hullet således, at kun hovedet var frit. Efter ti minutters forløb indfandt sig en stærk sved, som den improviserede læge yderligere forøgede ved hjælp af fem-seks kopper te, der var tilberedt af nogle urter, hvis sveddrivende kraft var Pharamond bekendt.

En vederkvægende og styrkende søvn lukkede snart Cypriens øjne.

Han vågnede ved solnedgang og følte sig så vel, at han straks forlangte noget at spise. Hans praktiske ven opvartede ham kort efter med en meget velsmagende suppe, som var kogt på de lækreste stykker af det nedlagte vildt og forskellige slags nødder. Efter suppen fulgte et delikat stykke af en trapgås og et glas grog, og måltidet havde en så heldig virkning, at det aldeles fordrev Cypriens febersyner.

En times tid efter, da Pharamond Barthès også havde forsynet sig med et godt måltid, tog han plads ved siden af Cyprien, for at meddele ham, hvorledes det gik til, at han befandt sig dér alene og i den besynderlige forklædning.

"Som du ved," begyndte han, "er jeg i stand til at gøre, hvad det skal være, når det gælder om at prøve en ny slags jagt. Og da jeg i det sidste halve år havde skudt så mange elefanter, zebraer, giraffer, løver og andet vildt med og uden fjer – for ikke at tale om en menneskeædende ørn, som udgør perlen i min samling – fik jeg for nogle dage siden lyst til at forsøge at jage på en anden måde. Hidtil har jeg altid været ledsaget af mine basutoer, en snes håndfaste karle, som jeg lønner med en sæk glasperler om måneden, og som til gengæld gerne ville gå i ilden for mig. Men for nylig, da jeg var gæst hos den store høvding Tonaia for at udbede mig tilladelse til at jage i hans land – han våger for resten med et skinsygt øje over sine jagtrettigheder – indvilligede jeg i at låne ham mine basutoer og fire rifler til en ekspedition, som han ville foretage mod en af sine naboer. Denne forstærkning har gjort ham aldeles uovervindelig, og han vandt en glimrende sejr over sin fjende. Siden den tid er Tonaia og jeg venner i liv og død og har blandet blod med hinanden, hvilket sker ved, at man gensidigt indsuger

blodet fra et stik på vennens overarm. Da jeg derfor nu er sikker på ikke at blive foruroliget inden for hans enemærker, besluttede jeg i forgårs at begive mig alene ud for at jage tigre og strudse. I går nat havde jeg den fornøjelse at skyde en tiger; dens prægtige skind hænger derhenne til tørring."

"Men hvad var da hensigten med den besynderlige forklædning, du var iført i morges?" spurgte Cyprien.

"Det var en strudseham, som jeg havde iført mig, fordi jeg fik lyst til at forsøge at jage strudsen på samme måde som kafferne gør. Og det gav anledning til, at jeg meget belejligt stødte på dig."

"Ja det var virkelig meget belejligt, for uden din hjælp havde jeg næppe mere været i live," svarede Cyprien og trykkede taknemmeligt vennens hånd.

Han var nu kommet op af det varme bad og hvilede blødt og godt på et leje af løv, som Pharamond havde redt til ham ved foden af baobabtræet.

Til gengæld gav nu Cyprien Pharamond en kortfattet fremstilling af ekspeditionens formål og de væsentligste af de tildragelser, den havde været ledsaget af. Og Pharamond lyttede med opmærksomhed.

Cypriens spørgsmål, om han ikke havde truffet på Bardik, hvis signalement Cyprien opgav ham, besvarede han benægtende, men tilføjede:

"Jeg har fundet en herreløs hest, som vistnok er den, du har mistet."

Og han vedblev:

"For to dage siden var jeg med mine basutoer på jagt i bjergene syd på, da vi pludselig i en hulvej traf på en udmærket

grå hest, som slæbte en lang tøjle efter sig. Dyret så sig om med et søgende blik, og da jeg kaldte på det og viste det et stykke sukker, kom det hen til mig og lod sig gribe. Det er et udmærket dyr, stærkt og fyrigt og "saltet" som en skinke."

"Det må være Templar," udbrød Cyprien.

"Godt, min ven!" svarede Pharamond Barthès, "så skal du få Templar igen. Men nu gør vi nok bedst i at sove, for i morgen ved daggry at kunne forlade dette fortryllende sted."

Næste morgen indfandt Li sig ganske rigtigt i lejren med nogle levnedsmidler. Cyprien sov endnu, og Li fik det hverv at våge over ham, mens Pharamond Barthès gik bort for at hente hesten, som Cyprien havde savnet så meget.

19. Den hemmelighedsfulde grotte

Da Cyprien vågnede næste morgen, stod Templar virkelig foran ham, og gensynet syntes at volde hesten ikke mindre fornøjelse end herren.

Efter at have nydt sin morgenmad, følte Cyprien sig stærk nok til at kunne fortsætte rejsen til hest. Pharamond Barthès trak hesten ved tøjlen, og således begav de sig på vej til Tonaias hovedstad.

Under vejs fortalte Cyprien de nærmere omstændigheder ved rejsen, og da han kom til den episode, hvor Matakit for sidste gang var forsvundet, svarede Pharamond Barthès smilende:

"Jeg tror nok, jeg kan skaffe dig fat på tyven, om end ikke på diamanten."

"Hvad siger du?" udbrød Cyprien yderst forbavset.

"I går," vedblev Pharamond Barthès, "fik mine basutoer fat på en ung kaffer, som flakkede om her på egnen, og de har udleveret ham som fange til Tonaia, som antog ham for en spion. Hidtil er hans liv imidlertid blevet skånet, fordi han kan gøre et par taskenspillerkunster og udgiver sig for troldmand."

"Der er ingen tvivl om, at det må være Matakit," udbrød Cyprien.

"Nå, så kan han sige, at han er sluppet godt fra det," svarede Pharamond. "Tonaia har opfundet en hel mængde pinsler til bedste for sine fjender. Men du kan for resten være ganske rolig

for din fordums tjeners vedkommende. En troldmand tør ingen røre, og vi træffer ham nok i god behold i aften."

Cyprien var nu overbevist om at have nået sit mål, for han tvivlede ikke om, at Matakit ville udlevere John Watkins' diamant, hvis han endnu var i besiddelse af den.

Samme aften fik de rejsende øje på Tonaias hovedstad, som lå amfiteatralsk op ad et bakkestrøg, som begrænsede horisonten mod nord. Det var en virkelig by med henved femten tusinde indbyggere, regelmæssigt anlagte gader og rummelige, næsten elegante huse. Alt tydede på velstand og lykke. Kongens palads, som indtog omtrent en fjerdedel af byens udstrækning, var omgivet af høje palisader og bevogtet af sorte krigere, der var bevæbnet med lanser.

Så snart Pharamond Barthès viste sig, faldt imidlertid alle skranker, og han blev sammen med Cyprien straks ført gennem en række rummelige gårde til audienssalen, hvor den "uovervindelige erobrer" opholdt sig, omgivet af en talrig forsamling, deriblandt både officerer og livvagt.

Tonaia var en høj og svær mand på omtrent fyrre år. På hovedet bar han et diadem af vildsvinetænder og var for øvrigt iført en rød tunika uden ærmer og et kort, rødt skørt, rigt broderet med perler. Hans arme og ben var smykkede med talrige kobberringe. Han så ud til at være opvakt, men tillige listig og grusom. Pharamond Barthès, som han ikke havde set i et par dage, fik en yderst forekommende modtagelse, og Cyprien, som ven af hans allierede, blev ikke mindre ærbødigt behandlet.

"Min vens ven er også min ven," sagde Tonaia med jævn ligefremhed.

Og da han hørte, at den nye gæst ikke befandt sig vel, lod han ham straks anvise et af de bedste værelser i paladset og forsyne med et udmærket aftensmåltid.

Ifølge Pharamond Barthès' råd blev forhandlingen angående Matakit opsat til næste dag.

Cyprien var da atter fuldstændig vel og i stand til at fremstille sig for kongen. Hele hoffet var forsamlet i paladsets store sal, hvor Tonaia og hans to gæster indtog hæderspladsen midt i kredsen. Pharamond Barthès, som talte de indfødtes sprog temmelig flydende, indledede nu forhandlingerne angående Matakit.

"Mine basutoer," henvendte han sig til kongen "har for nylig bragt dig en ung kaffer, som de havde taget til fange. Men kafferen tilhører min ledsager, den store vismand Cyprien Méré, som beder dig vise den ædelmodighed at give ham sin tjener tilbage, og jeg, der er din ven ikke mindre end hans, anmoder dig om at opfylde hans retmæssige begæring."

Straks ved de første ord påtog Tonaia sig en meget diplomatisk mine.

"Den store hvide vismand er mig velkommen," svarede han. "Men hvad byder han som løsepenge for fangen?"

"En udmærket riffel, ti gange ti patroner og en pose glasperler," svarede Pharamond Barthès.

En bifaldsmumlen lød fra forsamlingen, som fandt tilbuddet meget glimrende. Men som god diplomat lod Tonaia dog, som om han betænkte sig.

"Tonaia er en stor fyrste," svarede han og rettede sig stolt på sin kongelige træstol, "og guderne beskytter ham. For en måned siden sendte de ham Pharamond Barthès og hans tapre krigere

med deres geværer for at de skulle hjælpe ham at overvinde sine fjender. Hvis derfor Pharamond Barthès ønsker det, skal tjeneren blive givet tilbage til sin herre."

"Men hvor er han?" spurgte Pharamond.

"I den hellige grotte, hvor han bevogtes nat og dag," svarede Tonaia majestætisk, som det sømmede sig for en af de største høvdinge i kaffernes land.

Pharamond Barthès udbad sig nu tilladelse til i forening med Cyprien at afhente fangen fra den omtalte grotte.

Men hans ord vakte hele forsamlingens mishag. Europæernes fordringer gik alt for vidt. Under intet som helst påskud havde en fremmed nogen sinde fået tilladelse til at betræde den hemmelighedsfulde grotte. I følge et gammelt sagn ville Tonaias rige gå til grunde, så snart de hvide mænd lærte hemmeligheden at kende.

Kongen holdt imidlertid ikke af, at hoffet søgte at indvirke på hans beslutninger, og forsamlingens mishagsytringer blev således årsagen til, at han i et anfald af tyrannisk lunefuldhed gav den tilladelse, som han uden tvivl ellers ville have nægtet.

"Tonaia har blandet blod med sin allierede Pharamond Barthès," svarede han i en bydende tone, "og han har derfor ingen hemmeligheder for ham. – Kan du og din ven bevare en hemmelighed?" henvendte han sig nu til Pharamond, som nikkede bekræftende.

"Så sværg da," vedblev negerkongen, "at I ikke vil røre ved, hvad I se i grotten, og når I har forladt den, da aldrig at omtale dens tilværelse eller nogen sinde oftere forsøge på at trænge derind."

Da Pharamond Barthès og Cyprien havde aflagt den forlangte ed, blev de bundet for øjnene, hvorpå de sammen med kongen tog plads i en bærestol af kurvefletning, som blev båret af en halv snes kaffere, og toget satte sig da i bevægelse.

Således drog de af sted i omtrent to timer, og af bærestolens ujævne bevægelser sluttede Pharamond og Cyprien sig til, at vejen gik gennem et bjergland.

Luftens større kølighed, og genlyden af dragernes skridt lod dem formode, at de befandt sig i en underjordisk gang, og deres formodning bestyrkedes ved en stærk lugt af tjære, som tydede på, at toget bevægede sig frem ved fakkelskin.

Endnu et kvarter gik det således fremad, da blev bærestolen sat ned på jorden, og Tonaia og hans gæster steg ud, hvorpå man tog bindet fra deres øjne.

Det syn, som nu viste sig for Cyprien og Pharamond Barthès, var så glimrende og uventet, at de et øjeblik antog det for et blændværk, fremkaldt ved den pludselige overgang fra mørke til lys. De befandt sig midt i en umådelig stor grotte, hvis gulv bestod af guldsand. Loftet hvælvede sig som i en gotisk kirke, men så højt, at blikket ikke kunne trænge gennem hele rummet. Væggene bestod af drypsten, som i fakkelskinnet spillede i alle regnbuens og nordlysets farver, hvorved klippemurens højst afvekslende og ejendommelige former endnu mere blev fremhævet. Her fandtes vægge af ametyster og onyx, hele bjerge af rubiner og smaragder, søjler af safirer, klipper af beryller, lysekroner af turkiser, spejle af opaler, hele vægsider af rosenrødt gibs eller lapislazuli med guldårer. Alt det skønneste og mest glimrende, som mineralriget kan opvise, var samlet på dette sted. Endog planteverdenens former var

repræsenteret her i den af naturen opførte sal, hvis herlighed overstrålede ethvert værk af menneskehænder. Gulvet var dækket med et moslignende mineral, der var lige så blødt som det fineste grønsvær, og træer af krystaller hang fulde af frugter, men frugterne var ædelstene. Lidt længere borte sås en kunstig sø, hvis spejlblanke overflade bestod af en eneste diamant, som var tyve meter lang og ville have afgivet en ypperlig skøjteløberbane. Så langt øjet rakte, funklede, strålede og spillede lyset i alle regnbuens farver, og en mere harmonisk forening af lys og farve har det menneskelige øje aldrig skuet.

Cyprien fandt her bekræftelse på sin længe nærede formodning om, at naturen har sine hemmelige beholdere, hvor den opbevarer i masse de kostbare ædelstene, som den kun brudstykkevis afgiver til menneskene.

Tonaia havde ingen anelse om de uhyre skatte, som her stod til hans rådighed. Han anså sig kun som ejer af en naturmærkværdighed, som den traditionelle overtro forbød ham at gøre fremmede bekendt med.

Dette syntes så meget desto mere sandsynligt, som Cyprien fik øje på store bunker menneskeben, der lå opstablet flere steder i grotten. Måske tjente den til begravelsesplads for stammen eller – og det var det rimeligste – til menneskeofringer.

Det var i det mindste Pharamond Barthès' mening, som han hviskende meddelte sin ven.

"Tonaia har rigtignok forsikret mig, at der ingen menneskeofringer har fundet sted, siden han kom på tronen, men synet af alle disse menneskeben bringer mig til at drage hans ord i tvivl," sagde Pharamond Barthès og pegede på en

meget stor dynge, som bar tydelige spor af at benene havde været stegt. Dette indtryk blev kun alt for godt bekræftet, da kongen og hans to ledsagere kort efter standsede foran indgangen til en fordybning i den yderste ende af grotten. De fandt her en fange i et træbur, som var netop stort nok til, at han kunne sidde på hug i det, og hensigten med dette var kun alt for åbenbar: han blev fedet i anledning af et eller andet forestående festmåltid.

Og fangen var – Matakit.

"Lille fa'er!" udbrød den ulykkelige kaffer, så snart han fik øje på Cyprien, "befri mig! Tag mig med! Jeg vil hellere vende tilbage til Griqualand, selv om strikken venter mig dér, end blive siddende i dette hønsebur i forventning om de pinsler, Tonaia har tiltænkt mig, før han æder mig."

Hans stemme lød så bønfaldende, at Cyprien blev ganske blød om hjertet.

"Jeg skal skaffe dig fri," svarede han, "men ikke før du har bragt diamanten til veje."

"Jeg har ikke diamanten, lille fa'er! Jeg har aldrig haft den, det sværger jeg dig til," udbrød Matakit.

Tonen, han sagde dette i, lød så oprigtig, at Cyprien ikke drog sandheden af hans ord i tvivl.

"Men hvis du ikke har taget diamanten, hvorfor flygtede du da?" spurgte han.

"Fordi de beskyldte mig for at have taget den, og i Griqualand, ved du nok, er der ikke langt fra beskyldning til galgen. Så blev jeg bange og flygtede."

"Jeg tror gerne, at du er uskyldig i tyveriet," svarede Cyprien, "men i Vandergaart-kopje ville folk måske være af en anden

mening. Tør du vove dig tilbage dertil?"

"Jeg vover, hvad det skal være, når jeg blot kan slippe herfra," svarede Matakit, der syntes grebet af rædsel.

"Min ven Pharamond Barthès er allerede i færd med at underhandle med Tonaia om den sag," sagde Cyprien.

"Sig frem," sagde Pharamond Barthès til negerkongen, "hvad forlanger du i løsepenge for fangen?"

Efter et øjebliks betænkning svarede Tonaia:

"Jeg forlanger fire rifler, ti gange ti patroner til hver riffel og fire poser glasperler. Det er da ikke for meget."

"Det er meget for meget, men Pharamond Barthès er din ven og vil gøre alt for at glæde dig."

Han lod nu også til at betænke sig og sagde derpå:

"Tonaia, du skal få fire rifler, fire hundrede patroner og fire poser glasperler, men så må du til gengæld skaffe os en vogn og okser til at befordre os alle tilbage til Griqualand, og desuden de fornødne levnedsmidler og en æresvagt."

"Det er et ord," svarede Tonaia med synlig tilfredshed.

Derpå hviskede han fortroligt til Pharamond;

"Vi har allerede okserne ... Det er den hvide mands egne dyr, som mine folk fandt og tog hjem med til min kraal."

Fangen blev nu øjeblikkelig sat i frihed, og efter at have kastet endnu et blik på grottens herligheder, lod Cyprien, Pharamond og Matakit sig atter binde for øjnene og vendte således tilbage til Tonaias palads, hvor traktatens afslutning fejredes med et festmåltid.

Man var imidlertid blevet enige om, at Matakit ikke straks skulle vise sig i Vandergaart-kopje, men opholde sig i nærheden

og først tiltræde sin tjeneste hos Cyprien, når der ikke mere var noget at frygte.

Det følgende vil vise, at denne forsigtighedsregel ikke var overflødig.

Næste dag afrejste Cyprien, Pharamond Barthès, Matakit og Li til Griqualand. Men desværre, *Sydstjernen* måtte betragtes som uigenkaldelig tabt, og mr. Watkins ville ikke kunne sende den til London for at lade den glimre mellem den engelske krones skønneste juveler.

20. Hjemkomsten

Efter at de fire prætendenter havde sat sig i bevægelse for at forfølge Matakit, blev John Watkins' humør slettere end nogen sinde. Og det forværredes yderligere med hver uge, der forløb, uden at det dyrebare klenodie kom tilbage. Han savnede også sine daglige gæster, James Hilton, Friedel og Annibal Pantalacci, ja endog Cyprien, som jævnligt besøgte ham. Han trøstede sig i ensomheden med at drikke gin, hvilket just ikke bidrog til at mildne hans sind.

I avlsgården var man højst urolig over ekspeditionens skæbne. Bardik, som var flygtet fra kafferne, der havde taget ham til fange, var vendt tilbage til Griqualand, hvortil han bragte efterretningen om Friedels og James Hiltons død. Det varslede ikke godt for de øvrige deltagere i ekspeditionen.

Alice var meget bekymret. Hun hverken sang eller spillede mere, og skænkede næppe sine strudse en tanke; Dada kunne i uforstyrret ro sluge de mest forskelligartede ting.

Hun levede i en bestandig frygt for, at Cyprien skulle sætte livet til på den afskyelige ekspedition, og Annibal Pantalacci vende tilbage med *Sydstjernen* og forlange den lovede belønning. Det drejede hendes tanker sig om nat og dag, og hendes kinder mistede deres friske farve, og øjnene deres strålende glans.

I tre måneder havde hun nu med angst og bekymring ventet på udfaldet. Tavs og nedslået sad hun en aften beskæftiget med et håndarbejde ved siden af faderen, som var faldet i søvn over sit krus gin. Der hørtes en let banken på døren.

"Kom ind," sagde hun og undrede sig over, hvem den sildige gæst vel kunne være.

"Det er mig, miss Watkins," sagde en stemme, hvis bekendte klang fik hende til at fare op med et udråb af overraskelse og glæde. Der stod Cyprien, bleg, mager og solbrændt, med et mange uger gammelt skæg og i sin forslidte rejsedragt, men som sædvanlig høflig, munter og livlig.

Idet Cyprien greb den hånd, hun rakte ham, vågnede mr. Watkins og spurgte, hvad der var på færde.

I første øjeblik skod situationen ikke ret klar for ham, men så snart han var kommet til besindelse, var hans første ord:

"Hvor er diamanten?"

Ja, den var desværre ikke kommet til veje.

Cyprien gav nu en kort fremstilling af ekspeditionens forskellige tildragelser og sluttede sin beretning med at rose Tonaia, som nøjagtigt havde overholdt sine forpligtelser og udstyret dem rundeligt til tilbagerejsen, som de lykkeligt havde tilendebragt på fyrre dage.

"Men hvorfor flygtede egentlig Matakit?" spurgte mr. Watkins, som med levende interesse havde lyttet til Cypriens beretning, uden at det dog lod til, at han tog sig de tre forulykkedes død synderlig nær.

"Matakit flygtede, fordi han var bange," svarede Cyprien. "Men da det er aldeles vist, at han ikke har stjålet diamanten, håber jeg, han får lov at være i fred."

"Hm!" sagde mr. Watkins lidt vantro, "hans foregivne skræk var måske kun en list for at undgå politiet."

"Nej! ... Han er uskyldig, det er jeg aldeles overbevist om," svarede Cyprien temmelig kort.

"Hver bliver salig i sin tro," udbrød mr. Watkins.

Alice, som mærkede, at samtalen tog en farlig vending, bragte nu et andet tema på bane.

"Har De hørt," spurgte hun Cyprien, "at mens De var borte, har Deres grube betydelig forbedret sig, og at Thomas Steel snart er en af de rigeste minegravere i kopjen?"

"Nej, det har jeg ikke hørt," svarede Cyprien. "Mit første besøg gjaldt Dem, miss Watkins! og jeg ved slet ikke, hvad der er foregået under min fraværelse."

"Og De har vist ikke en gang spist til middag," udbrød Alice, der var en betænksom lille husmoder.

"Nej, jeg har ikke," svarede Cyprien og rødmede, skønt det egentlig ikke var noget at rødme over.

"Men De må ikke gå herfra, før De har fået noget at spise. De er endnu kun rekonvalescent og kommer lige fra den lange og besværlige rejse ... og klokken er allerede elleve."

Uden at låne øre til hans indvendinger løb hun ud i spisekammeret og vendte kort efter tilbage med en bakke, hvorpå der stod nogle fade med kold steg og en ferskenpie, som hun selv havde bagt.

Bordet var snart dækket, og det improviserede måltid smagte Cyprien fortræffeligt.

Efter at have styrket sig med en tilstrækkelig portion af de fremsatte retter og dertil nydt et tilsvarende kvantum gin, var mr. Watkins atter slumret ind.

"Og hvad har De taget Dem for i disse tre måneder?" spurgte Cyprien Alice. "De har vel rent glemt Deres kemi?"

"Nej, det har jeg rigtignok ikke," svarede Alice med et let anstrøg af bebrejdelse. "Jeg har tværtimod læst flittigt og et par

gange endog taget mig den frihed at foretage et eksperiment i Deres laboratorium. Kemi interesserer mig meget, og jeg kan, ærligt talt, ikke begribe, at De har kunnet give afkald på videnskaben for at blive diamantgraver."

"Men De ved jo godt, hvorfor jeg forlod kemien."

"Jeg ved slet ingen ting," svarede miss Watkins og blev meget rød. "Men i Deres sted ville jeg foretrække at fabrikere diamanter frem for at lede efter dem i jorden."

"Befaler De mig det?" spurgte Cyprien, og hans stemme skælvede let.

"På ingen måde," svarede miss Watkins smilende. "Det er i det højeste en opfordring ... Ja, hr. Méré!" vedblev hun alvorligt og som en slags undskyldning for den spøgende tone, hun lige havde talt i, "De kan ikke tænke Dem, hvor bekymret jeg har været over alle de farer og besværligheder, som De har måttet udstå. En videnskabsmand som De bør ikke således sætte sit liv på spil uden mindste nytte for videnskaben eller menneskeheden ... Det var jo næsten en synd at lade Dem rejse ... Og det er jo virkelig et Guds under, at De er kommet her tilbage ... Uden deres ven Pharamond Barthès, som vi må være inderligt taknemmelige ..."

Hun tav pludselig, men tårerne, som stod hende i øjnene, talte tydeligere end ord.

"Disse tårer i Deres øjne," sagde Cyprien alvorligt, "er mig mere dyrebare end al verdens diamanter."

Der påfulgte en kort tavshed, men med sin sædvanlige takt førte Alice straks samtalen tilbage til kemien.

Klokken var over tolv, før Cyprien kunne beslutte sig til at gå hjem, hvor der ventede ham en stor pakke breve fra Frankrig.

Til hans store glæde indeholdt brevene kun lutter gode efterretninger, og da han den aften gik til hvile, var han lettere om hjertet, end han havde været i lang tid.

Næste formiddag tilbragte han med at besøge sine venner, først og fremmest Thomas Steel, som virkelig havde gjort særdeles heldige fund i den fælles grube. Cyprien og han blev enige om, at Li og Bardik skulle optage arbejdet på ny, og hvis de var heldige i deres søgen, ville han sikre dem en andel og derved skaffe dem en lille kapital.

For sit eget vedkommende ville han ikke oftere forsøge sin lykke i minen, hvor han aldrig havde haft held med sig, men derimod efter Alices ønske på ny optage sine kemiske forsøg.

Hans samtale med den unge pige havde kun tjent til at bekræfte, hvad han længe selv havde tænkt, nemlig at videnskaben burde være den egentlige mark for hans virksomhed.

Han genoptog derfor arbejderne i sit laboratorium, og fortsatte de forsøg, som allerede havde givet et så smukt resultat.

En af de vægtigste bevæggrunde hertil var håbet om, at mr. Watkins ville give sit samtykke til en forbindelse mellem ham og Alice, såfremt det atter lykkedes ham at fremstille en diamant til en værdi af flere millioner.

Derfor gav han sig uopholdeligt i færd med arbejdet og lagde ikke skjul på det over for minegraverne i Vandergaart-kopje, hvad der måske havde været det klogeste.

Han anskaffede sig et nyt rør, som var meget stærkt og lagde så hånd på værket.

"Men," sagde han til Alice, "for at kunne fremstille krystalliseret kul, dvs. en diamant, må jeg have et passende opløsningsmiddel, som kan fremkalde kullets krystallisation ved fordampning efter afkøling. For lerjordens vedkommende har man et sådant opløsningsmiddel i svovlkulstoffet. Det gælder nu om at finde et tilsvarende til kulstoffet og de dermed beslægtede stoffer som bor og kiseljord."

Skønt han altså manglede opløsningsmidlet, drev han dog rask på værket, og i mangel af Matakit, der som en klog general endnu ikke havde vist sig i lejren, fik Bardik det hverv at holde ilden ved lige nat og dag. Og han røgtede sin dont med ikke mindre iver end sin forgænger.

Da Cyprien imidlertid forudså, at han snart måtte vende tilbage til Europa, ville han dog først tilendebringe et arbejde, som hørte med til den ham af Akademiet foresatte opgave, men som han endnu ikke havde fundet tid til. Opgaven bestod i nøjagtigt at angive beliggenheden af en sænkning i terrænet i den nordøstlige del af sletten, som man antog, at vandet havde haft sit afløb gennem i den længst forsvundne periode, hvor distriktets diamantlejer var blevet dannet.

En uges tid efter sin hjemkomst fra Transvaal begyndte han derfor med sin sædvanlige nøjagtighed at bestemme sænkningens beliggenhed. Efter at have arbejdet en times tid og afsat sine mærker på et meget udførligt kort, som han havde anskaffet sig i Kimberley, opdagede han til sin store forbavselse, at hans tal slet ikke stemmede med kortets, og en nøjagtig undersøgelse viste da, at længde- og breddegraderne var fejlagtigt angivet på kortet, idet nord var afsat omtrent i

nordvest, og stedbestemmelserne derfor også i samme forhold urigtige.

"Å, nu ser jeg, hvori fejlen ligger," udbrød pludselig Cyprien, "de ærkedosmere, som har optaget kortet, har glemt at tage magnetnålens misvisning med i beregningen. Den er her ikke mindre end niogtyve grader vestlig, og følgelig burde alle længdegraderne have beskrevet en bue på niogtyve grader fra vest mod øst. Det har just ikke været Englands dygtigste landmålere, som have optaget det kort."

Og i sit stille sind morede han sig over deres fejltagelse.

"Nå, *errare humanum est*! og ingen af os er ufejlbarlig," tænkte han.

Han havde imidlertid ingen grund til at holde sin berigtigelse hemmelig og omtalte den derfor endnu samme dag, da han traf sammen med Jacobus Vandergaart.

"Det er i grunden besynderligt, at en så betydelig fejl ikke er blevet påtalt. Det er absolut nødvendigt, at kortet over egnen bliver optaget på ny."

Den gamle diamantsliber så spørgende på ham.

"Er det, De dér siger, aldeles vist?" spurgte han.

"Aldeles vist."

"Og vil De aflægge ed på det for retten?"

"Lige så ofte De ønsker."

"Og det er ikke muligt at modbevise Deres udsagn?"

"Nej. Jeg behøver blot at påvise fejlen, den er tydelig nok. Ved opmålingen er der ikke blevet taget hensyn til magnetnålens misvisning."

Jacobus Vandergaart forlod ham nu, og Cyprien havde snart glemt den påfaldende opmærksomhed, som den gamle

diamantsliber skænkede meddelelsen om, at kortet over egnen var fejlagtigt optaget.

Men da han et par dage efter ville aflægge Jacobus et besøg, var døren aflåset, og på den udhængte tavle stod:

"Bortrejst i forretningsanliggender."

21. Den hemmelige ret

De følgende dage var Cyprien ivrigt beskæftiget med at iagttage gangen i det nye forsøg. Ved hjælp af nogle forbedringer i reverbérovnens konstruktion håbede han at kunne fremskynde fabrikationen af diamanten.

Miss Watkins interesserede sig i høj grad for det nye forsøg, som hun jo for en del havde givet impulsen til. Hun ledsagede derfor ofte Cyprien på de besøg, han flere gange om dagen aflagde ved ovnen, og det morede hende at betragte ilden, som flammede derinde.

Mr. Watkins var lige så spændt på udfaldet som Alice, men rigtignok af en helt anden grund. Han længtes ivrigt efter atter at eje en diamant, hvis værdi beløb sig til millioner. Han frygtede kun for, at forsøget ikke lykkedes anden gang, og at det første heldige udfald til dels skyldtes en tilfældig omstændighed.

Diamantgraverne i Griqualand var derimod alt andet end tilfredse med Cypriens forsøg på at fremstille kunstige diamanter. Annibal Pantalacci, James Hilton og hr. Friedel fandtes vel ikke mere iblandt dem, men de tilbageblevne delte ganske deres anskuelser, og diamanthandler Nathan ophidsede uophørligt ejerne af de andre gruber mod Cyprien. Blev det almindeligt at fremstille kunstige diamanter, ville handelen med naturlige ædle stene gå aldeles til grunde. Man havde allerede fabrikeret hvide safirer, ametyster, topaser ja endog smaragder, da disse ædelstene ikke bestå af andet end korund eller ren krystalliseret lerjord, som har antaget forskellige

farver ved at indgå forbindelse med metalliske syrer. Disse sten var derfor også dalet betydeligt i værdi, og på samme måde ville det forholde sig med diamanten.

Alt dette var blevet fremført allerede den gang, da Cyprien havde gjort sit første forsøg, og det kom nu atter frem, men i et heftigere og bitrere sprog, og minearbejderne holdt rådslagninger, som ikke spåede Cyprien noget godt. Han lod sig imidlertid ikke afskrække, men fortsatte roligt sit arbejde og var aldeles bestemt på at offentliggøre sin opdagelse, som hovedsagelig dog ville komme almenheden til gode.

Alice derimod, som kendte befolkningens fjendtlige sindelag mod Cyprien, begyndte at ængste sig for hans skyld og bebrejdede sig, at hun havde opmuntret ham til at slå ind på den vej. Politiet i Griqualand var at regne for så godt som intet. En forbrydelse er snart begået, og Cyprien kunne måske komme til at bøde med livet for den skade, hans forsøg måske ville kunne tilføje diamantgraverne i Sydafrika.

Alice var derfor meget urolig og kunne ikke skjule sin bekymring for Cyprien. Han søgte at berolige hende, så godt han kunne og følte sig tillige lykkelig over dette bevis på hendes kærlighed, som han nu var overbevist om at besidde.

Han drev derfor modigt på arbejdet og sagde til Alice: "Vi vil dele udbyttet, frøken Alice!"

Diamantgravernes ophidselse tiltog imidlertid for hver dag, og truslerne gik snart over til handling.

En aften, da Cyprien kom for at se til sit apparat, fandt han det aldeles ødelagt. Beskyttet af mørket havde en flok mænd i Bardiks fraværelse slået ovnen i stykker, slukket ilden og kastet de sønderbrudte redskaber rundt omkring på marken. Cyprien

måtte nu atter begynde forfra, hvis han da ikke ville vige for overmagten og opgive forsøget.

"Jeg viger ikke for de uslinge," udbrød han. "Jeg vil føre klage mod dem, der har ødelagt min ejendom. Der må jo være lov og ret i Griqualand."

Der var en domstol i Griqualand, men det var ikke den, som Cyprien stolede på.

Han omtalte ikke det passerede til nogen, ikke en gang til miss Watkins for ikke yderligere at forurolige hende, men gik hjem og til sengs med det faste forsæt næste dag at føre klage over det forefaldne, og om det skulle gøres fornødent, endog til guvernøren i Kap.

Han havde sovet omtrent et par timer, da han pludselig blev vækket ved, at døren gik op.

Fem maskerede mandspersoner, bevæbnede med geværer og revolvere, trængte ind i værelset. De var alle forsynet med blindlygter og opstillede sig i tavshed omkring hans seng.

Cyprien anså i begyndelsen det hele for en plump spøg, men blev snart revet ud af sin vildfarelse ved, at en hånd greb ham hårdt i skulderen, og en stemme, som lød alt andet end lystigt, begyndte at oplæse det følgende:

> "Cyprien Méré!
> Vi giver dig herved til kende, at Vandergaart-kopjes hemmelige ret, som består af toogtyve medlemmer, der har det hverv at påsé kommunens bedste, i nat klokken tolv enstemmigt har dømt dig til at lide døden.
>
> Du er anklaget for og kendt skyldig i en uhæderlig og ubetimelig opdagelse, hvorved enhver, i Griqualand som

andet steds, der giver sig af med at udgrave, slibe eller sælge diamanter, trues med ødelæggelse og død.

Den hemmelige ret har derfor viseligen besluttet, at en sådan opdagelse burde tilintetgøres, og at det er bedre, en enkelt dør, end at mange tusinde skal omkomme i nød og elendighed.

Rådet indrømmer dig ti minutter til at berede dig til døden, samt tilladelse til at vælge dødsmåden. Det befaler endvidere, at alle dine papirer skal brændes med undtagelse af, hvad du i åbent brev vil meddele dine slægtninge, og at din bolig skal jævnes med jorden.

Gid samme skæbne ramme enhver forræder!"

Efter at Cyprien havde hørt denne dom oplæse, begyndte han at frygte for, at under de lovløse forhold der på egnen, var det langtfra spøg, men bitter alvor.

Manden, hvis hånd hvilede på Cypriens skulder, betog ham enhver tvivl.

"Stå straks op," sagde han bydende. "Der er ingen tid at spilde."

"Det er jo mord," udbrød Cyprien, og sprang ud af sengen for at iføre sig nogle klæder.

Han var snarere opbragt end bange, og overvejede det forefaldne med den samme rolige, anspændte opmærksomhed, han ville have grundet over en matematisk opgave med. Hvem var disse mænd? Han kunne ikke genkende dem på stemmen, da de iblandt dem, som var ham personligt bekendte, formodentlig forholdt sig tavse for ikke at røbe sig.

"Har De truffet Deres valg med hensyn til dødsmåden?" spurgte den maskerede.

"Jeg har ikke i sinde at træffe noget valg desangående, og jeg protesterer på det bestemteste mod den afskyelige forbrydelse, De har i sinde at begå," svarede Cyprien med fast stemme.

"Protestér De kun, hvis De har lyst; De bliver dog hængt alligevel. Er der et eller andet, De ønsker at nedskrive?"

"Der er intet, jeg vil betro mordere."

"Afsted!" kommanderede anføreren.

To af de maskerede tog Cyprien imellem sig, og toget bevægede sig hen imod døren.

Men da indtraf det højst uventede tilfælde, at en person pludselig trængte sig midt ind iblandt Vandergaart-kopjens hemmelige ret.

Den indtrædende var Matakit, der som oftest om natten sneg sig om i nærheden af lejren, og som en indskydelse bragte til at følge de maskerede personer, da de tog vejen hen imod Cypriens hus for med magt at trænge derind. Han havde hørt alt, hvad der var blevet sagt, og så den fare, der truede hans herre. Uden at ænse, hvorledes det ville gå ham selv, stødte han diamantgraverne til side og kastede sig for Cypriens fødder.

"Af hvilken grund vil disse mennesker dræbe dig?" råbte han og klyngede sig fast til sin herre, skønt de maskerede personer søgte at fjerne ham.

"Fordi jeg har fabrikeret en kunstig diamant," svarede Cyprien.

"Å, lille fa'er! Jeg er så ulykkelig og skamfuld over, hvad jeg har gjort," sagde Matakit hulkende.

"Hvad mener du?" udbrød Cyprien.

"Ja, jeg vil tilstå alt, siden de vil dræbe dig," hulkede Matakit ... "Det er mig, som fortjener at hænges ... for jeg puttede den store

diamant i ovnen."

"Før den skrålhals ud," sagde anføreren for banden.

"Jeg siger jo, at det var mig, som lagde diamanten i apparatet," råbte Matakit og slog om sig for at slippe løs. "Jeg narrede lille fa'er og fik ham til at tro, at eksperimentet var lykkedes."

"Er det sandt?" spurgte Cyprien, som følte sig overrasket og skuffet ved Matakits ord.

"Ja, det er ... Det er sandt."

Han havde sat sig ned på gulvet, og de omstående hørte nu opmærksomt til, fordi hans udtalelser væsentlig forandrede sagernes stilling.

Matakit vedblev:

"Den dag, da den store sammenstyrtning fandt sted, havde jeg fundet den store diamant, kort før jeg blev begravet under den nedfaldende jord. Jeg holdt den i hånden og tænkte på, hvorledes jeg skulle kunne skjule den, da muren styrtede ned over mig til straf for min slette hensigt. Da jeg atter var kommet til live, fandt jeg diamanten i den seng, lille fa'er havde lagt mig i ... Jeg ville give ham stenen, men skammede mig over at tilstå, at jeg havde stjålet den, og ventede på en gunstig lejlighed ... Så var det netop nogen tid derefter, at lille fa'er fik lyst til at lave en kunstig diamant og lod mig passe ilden ... Men allerede dagen efter, mens jeg var ene i laboratoriet, sprang apparatet med et frygteligt knald, og jeg var nær blevet dræbt af de omflyvende stykker af kanonen ... Så tænkte jeg, at lille fa'er ville blive ked af, at eksperimentet var mislykket, og derfor tog jeg den store diamant og puttede den inden i en klump jord ind i kanonen, og lagde så alt til rette igen, for at lille fa'er ikke

skulle mærke noget ... Og så ventede jeg utålmodigt på den dag, da eksperimentet var tilendebragt, og lille fa'er blev så glad, da han fandt diamanten,"

Matakit havde næppe udtalt de sidste ord, før de maskerede personer brød ud i en skraldende latter.

Cyprien derimod lo ikke, men bed sig harmfuld i læben.

Der var ingen tvivl om, at Matakit talte sandt. Cyprien fandt intet, han kunne modbevise ham med.

Han søgte forgæves at overtale sig til at tro, at en naturlig diamant, der udsattes for en sådan hede som den, der havde været i ovnen, måtte være forflygtiget.

Den sunde fornuft sagde ham, at diamanten, som havde ligget beskyttet i lerlaget, godt kunne være forblevet uberørt af varmen eller i det mindste kun delvis være blevet påvirket af den. Måske skrev dens mørke farve sig netop fra den uhyre hede.

Cyprien vidste slet ikke, hvad han skulle tro.

"Jeg erindrer meget godt, at jeg så jordklumpen i kafferens hånd den dag, da sammenstyrtningen fandt sted," bemærkede en af mændene, da den almindelige munterhed begyndte at sætte sig lidt. "Han holdt endog så godt fast på den, at det var umuligt at vriste den fra ham."

"Det er jo desuden umuligt at fabrikere diamanter," tilføjede en anden. "Det var meget dumt af os at lade os det bilde ind ... Man kunne jo lige så godt fabrikere en stjerne."

Og så lo hele banden på ny.

Deres munterhed pinte åbenbart Cyprien langt mere end deres grovheder.

Efter at de fem mænd hviskende havde holdt en kort rådslagning, tog anføreren atter ordet:

"Vi finder, at der er grund til at opsætte udførelsen af den udtalte dom. Du er fri, Cyprien Méré! Men glem ikke, at dommen ikke er tilbagekaldt. Hvis du blot med et eneste ord til politiet hentyder til det forefaldne, vil dommen uden skånsel blive udført ... Nu ved du, hvad du har at rette dig efter."

Og hermed forlod han og hans ledsagere værelset.

Cyprien kunne godt have antaget det hele for en hæslig drøm, hvis ikke Matakit, der lå på gulvet og hulkede som et barn, havde overtydet ham om, at han ikke drømte.

Det var altså sandt, at han havde måttet redde sit liv ved den dybe ydmygelse, at han, der var civilingeniør, elev af den polytekniske skole, dygtig kemiker og allerede berømt som geolog, havde ladet sig føre bag lyset af en ussel kaffer, eller vel egentlig af sin egen forfængelighed og dumme indbildskhed ... Men mon ikke enhver havde ladet sig føre bag lyset under samme forhold? ... Han håbede på et heldigt udfald, havde taget alle mulige forholdsregler for at nå målet, og efter alt at dømme havde han også nået det.

Endog diamantens ualmindelige størrelse bestyrkede ham i denne tro ... Og sådanne fejltagelser indtræffer så ofte selv for de dygtigste videnskabsmænd.

På denne måde søgte Cyprien at trøste sig, indtil det pludselig faldt ham ind, at de maskerede personer muligvis havde bemægtiget sig hans indberetning til Akademiet.

I en fart fik han tændt lys og så da til sin lettelse, at manuskriptet endnu lå på bordet, hvor ingen havde lagt mærke

til det. Han kastede det ind i kaminen og fik først ro i sindet, da det var fortæret af luerne.

Matakit vedblev imidlertid at hulke så gudsjammerligt, at Cyprien følte medlidenhed med ham og forsøgte at trøste ham, hvad der just ikke var synderlig vanskeligt, for et par venlige ord bragte straks smilet tilbage på hans ansigt. Cyprien underrettede ham imidlertid tillige om, at han kun ville tilgive og glemme på den betingelse, at han aldrig senere ville indlade sig på sligt.

Matakit lovede bod og bedring, hvorpå herre og tjener atter begav sig til ro.

Således endte det natlige optrin, som nær havde kostet Cyprien livet.

For Matakits vedkommende var sagen dog ikke dermed endt, for da det rygtedes næste dag, at *Sydstjernen* virkelig var en naturlig diamant, som Matakit havde fundet, og hvis værdi han altså kendte, vågnede hele mistanken mod ham på ny. John Watkins påstod højt og lydeligt, at det var Matakit, der havde stjålet den den aften, den var udstillet ved festmåltidet. Det var højst sandsynligt, eftersom han allerede en gang tidligere havde bemægtiget sig den. Det var til ingen nytte, at Cyprien gjorde indsigelser og lovede at indestå for Matakit. Alle anså ham for skyldig og beviste derved, at kafferen, skønt han var sig sin uskyldighed bevidst, havde båret sig meget fornuftigt ad ved at flygte fra Griqualand, men derimod udvist en høj grad af uforsigtighed ved atter at vende tilbage dertil.

Cyprien, som ikke ville give tabt, rykkede nu frem med et argument, der efter hans mening måtte redde Matakit ud af forlegenheden.

"Jeg tror, han er uskyldig," sagde han til John Watkins, "men selv om han ikke er det, så angår den sag kun mig. Hvad enten diamanten er naturlig eller kunstig, så tilhørte den mig, før jeg gav den til miss Alice ..."

"Så den tilhørte Dem?" svarede mr. Watkins med en lidt spottende betoning.

"Naturligvis," svarede Cyprien, "Matakit, som er i min tjeneste fandt den jo i min grube."

"Det er fuldstændig rigtigt," sagde mr. Watkins.

"Og følgelig tilhører den mig, eftersom kontrakten lyder på, at de tre første diamanter, som blev fundet i Deres grube, skulle tilfalde mig."

Cyprien var stum af forbavselse.

"Er min fordring ikke berettiget?" spurgte mr. Watkins.

"Aldeles berettiget," svarede Cyprien.

"Måske De da er så god at give mig en skriftlig tilståelse for det tilfælde, det lykkes os at få den slyngel til at komme frem med diamanten."

Cyprien skrev derfor på et ark papir:

> "Jeg tilstår herved, at den diamant, som er fundet i min grube af mit tjenestetyende Matakit, i følge kontraktens lydende tilhører mr. John Stapleton Watkins.
>
> *Cyprien Méré.*"

Men denne omstændighed tilintetgjorde Cypriens sidste håb, for hvis diamanten nogen sinde mere kom for dagen, tilhørte den John Watkins, og de mange millioner, den repræsenterede, dannede et nyt, uoverstigeligt svælg mellem Alice og Cyprien.

Den mest ulykkelige af dem alle var dog Matakit. John Watkins forfulgte ubønhørligt sagen mod den, som han var overbevist om havde stjålet diamanten.

Den stakkels fyr blev arresteret, kastet i fængsel og inden dagen var omme, dømt til at hænges, med mindre han skaffede *Sydstjernen* til veje.

Da dette var ham aldeles umuligt, eftersom han slet ikke havde taget den, var han hjemfalden til galgen, og Cyprien var aldeles utrøstelig over ikke at kunne frelse staklen, hvis uskyldighed han var overbevist om.

22. En ny slags diamantgrube

Imidlertid havde Cyprien underrettet miss Watkins såvel om optrinnet med de maskerede mænd som også om hans eget uheldige selvbedrag.

Hun søgte at trøste ham over hans mislykkede forsøg. Med hensyn til Matakit var hun derimod meget bekymret, især da hun fik at vide, hvor meget hendes fader havde bidraget til hans domfældelse.

Hun anså heller ikke den stakkels kaffer for skyldig, og ligesom Cyprien gjorde hun alt, hvad der stod i hendes magt for at frelse ham. Men John Watkins syntes ubønhørlig.

Det var ikke lykkedes ham at få Matakit til at gå til bekendelse hverken ved at true ham med galgen eller ved at love ham benådning, og da han altså havde måttet opgive alt håb om nogen sinde mere at genfinde *Sydstjernen*, var hans onde lune steget til det højeste. Han var ikke til at komme nær. Imidlertid havde Alice dog besluttet at gøre et sidste forsøg til gunst for Matakit.

Dagen efter at dommen var faldet, følte mr. Watkins sig lidt mindre besværet end ellers af de pinefulde gigtsmerter og besluttede at benytte øjeblikket til at ordne sine papirer.

Alice havde taget plads bag ved ham og broderede ivrigt uden at agte synderligt på sin struds Dada, som spadserede gravitetisk rundt i stuen, mens den med et næsten menneskeligt udtryk i sine store øjne iagttog mr. Watkins og hans datters bevægelser.

Et udråb fra mr. Watkins bragte pludselig Alice til at se op.

"Det er da et utåleligt dyr!" udbrød mr. Watkins. "Nu har den taget min kontrakt! ... Giv mig den straks igen ... hører du, Dada!"

Men på disse ord fulgte øjeblikkelig en strøm af skældsord.

"Å, det forbandede bæst har slugt den! ... Et så vigtigt dokument! ... Det er genparten af kontrakten angående diamantminen ... Men det er for galt, ... og jeg vil have det igen, om jeg så skal dreje halsen om på den."

Ildrød i hovedet og ude af sig selv af raseri styrtede han af sted efter strudsen, som fo'r ud af den åbentstående havedør.

"Kære fader!" sagde miss Watkins, som var meget ulykkelig over sin yndlings nye udåd, "tag dig det ikke så nær! ... Hører du ... Du bliver syg."

Men mr. Watkins var rasende, især over at strudsen var flygtet.

"Nej," sagde han med hæs stemme, "det er for galt, og det skal have en ende ... Jeg vil have det dokument igen, om jeg så skal skyde bæstet ned på stedet."

Alice fulgte ham grædende.

"Skån det stakkels dyr, kære fader!" bad hun. "Det papir er måske i grunden ikke så vigtigt ... Kan du ikke få en anden genpart ... For en så ubetydelig forseelse vil du da vel ikke skyde min stakkels Dada?"

Men mr. Watkins var ubønhørlig og spejdede til alle sider for at opsøge sit offer.

Endelig fik han øje på strudsen henne ved Cypriens hus. Han greb øjeblikkelig sin bøsse og sigtede på den; men ved at se denne bevægelse syntes Dada at ane hans skumle hensigt og forsvandt bag huset.

"Vent blot lidt, så skal jeg nok få fat på dig, dit fordømte bæst!" råbte mr. Watkins og ilede efter den.

Og den forskrækkede Alice fulgte ham for om muligt at redde sin yndling.

Da de nåede huset, var Dada forsvundet. Den kunne imidlertid ikke være gået ned af bakken, uden at de havde måttet se den. Den var altså formodentlig flygtet ind i huset gennem en bagdør.

Mr. Watkins bankede nu på, og Cyprien lukkede selv op.

"Hvor det glæder mig at se Dem begge," udbrød han lidt overrasket ved det uventede besøg.

Glødende af harme meddelte mr. Watkins ham i få ord hensigten med deres komme.

"Lad os da opsøge synderen," svarede Cyprien og lod John Watkins og Alice træde indenfor.

"Og den skal snart få sin bekomst, det kan De stole på," sagde mr. Watkins og hævede truende sin bøsse.

Imidlertid læste Cyprien kun alt for tydeligt i Alices ansigt, hvor meget den forestående eksekution var hende imod, og han greb til det simple middel ikke at finde strudsen.

"Li," sagde han på fransk til kineseren, som netop kom ind i værelset, "strudsen er vist flygtet ind til dig. Se til at skaffe den bort, mens jeg beskæftiger mr. Watkins med at lede i den modsatte retning."

Imidlertid havde Cyprien gjort regning uden vært, og strudsen befandt sig uheldigvis netop i det værelse, hvor mr. Watkins begyndte sin søgen. Med hovedet skjult under en stol sad den og krøb sammen henne i en krog.

Mr. Watkins fo'r hen imod den.

"Nu skal du få løn som forskyldt," sagde han.

Alice vendte sig grædende bort.

Hendes smerte indgav Cyprien en lys idé.

"Mr. Watkins!" udbrød han pludselig. "De behøver ikke at dræbe Dada for at få Deres dokument; det ligger sandsynligvis endnu i dyrets kro, som jeg godt kan åbne, hvis De tillader. Jeg har gennemgået et kursus i zoologi, og jeg tror nok, at jeg kan udføre den lille operation."

Mr. Watkins gik ind på forslaget, enten fordi denne vivisektion forekom ham som en slags hævn over Dada, eller måske fordi det dog gjorde ham ondt at bedrøve sin datter.

"Men jeg vil have dokumentet, og er det ikke i kroen, skærer vi dyret helt op," forsikrede han.

Operationen var imidlertid ikke så let, som det så ud til ved første øjekast på Dadas resignerede holdning. Selv en mindre struds er i besiddelse af en temmelig betydelig muskelkraft. Så snart den følte berøringen af den improviserede kirurgs kniv, ville den uden tvivl sætte sig til modværge. Li og Bardik blev derfor hidkaldt for at hjælpe til at holde den.

De bandt den stakkels Dadas fødder og næb, og for at dyret ingen smerte skulle føle, svøbte Cyprien et klæde, som var vædet med kloroform, om dets hoved.

Han begyndte derpå operationen, ikke uden en vis tvivl med hensyn til udfaldet.

Ligbleg og forskrækket over alle disse indledende bevægelser havde Alice trukket sig tilbage til det tilstødende værelse.

Cyprien befølte nu dyrets hals for at være fuldstændig sikker på kroens beliggenhed. Det var ikke vanskeligt at sinde stedet,

som var hårdt og fast at føle på i modsætning til de omliggende bløde dele.

Med en pennekniv løsnede Cyprien nu skindet på halsen. Det sad temmelig løst, omtrent som på en kalkun og var dækket med grå dun, som let lod sig fjerne. Der flød kun lidt blod ud, som blev aftørret med et fugtigt klæde.

Ved hjælp af små ståltrådskroge løftede Cyprien nu et par pulsårer, som Bardik måtte holde på. Derefter gjorde han et indsnit i en hvidagtig kødmasse, som dækkede en stor hulhed oven over nøglebenene, og nu lå strudsens kro blottet.

Hvis man tænker sig en hønsekro forstørret henved hundrede gange med hensyn til omfang, tykkelse og vægt, har man en temmelig nøjagtig forestilling om Dadas spisekammer.

Kroen lignede en stor, brun lomme, som var stærkt udspilet af fødemidlet og de forskellige ting, som det forslugne dyr havde fortæret i løbet af dagen eller måske for længere tid siden. Man behøvede blot at kaste et blik på dette muskuløse, kraftige og sunde organ for at være forvisset om, at man uden fare turde angribe det.

Med sin jagtkniv gjorde Cyprien et dybt indsnit i denne faste kødmasse og kunne nu med lethed føre hånden ind i kroen.

Det første, han traf på og bragte for dagen, var mr. Watkins' så dybt savnede dokument. Det var rullet sammen til en kugle og følgelig en del krøllet, men for resten uskadt.

"Der er mere endnu derinde," sagde Cyprien og kom nu frem med en elfenbenskugle.

"Men det er jo miss Watkins' stoppekugle," udbrød han, "og det er over fem måneder siden, at Dada slugte den ... Den har været for stor til at komme igennem den indre åbning i kroen."

Han rakte kuglen til Bardik og fortsatte sine undersøgelser.

"En messinglysestage!" udbrød han forbavset og fremdrog derpå dette nyttige husgeråd, som vel var temmelig forklemt og anløbent, men dog endnu ganske genkendeligt.

Nu steg Lis og Bardiks munterhed til en sådan højde, at Alice, der atter var kommet ind i værelset, uvilkårligt kom til at smile.

"Pengestykker! ... En nøgle! ... En lille kam," vedblev Cyprien og fremviste efterhånden de nævnte genstande.

Men pludselig blegnede han. Hans fingre var kommet i berøring med en genstand, der havde en ganske ejendommelig form ... Kunne det være muligt! ... Han vovede næppe at tro på et sådant spil af skæbnen.

Imidlertid trak han sin hånd ud og fremviste den genstand, han havde fundet.

"*Sydstjernen*!" udbrød mr. Watkins.

Det var virkelig *Sydstjernen*, aldeles uskadt og lige så strålende som før, kun med den forandring at den nu var rød i stedet for sort, men den rosenrøde farve forhøjede om muligt dens glans.

"Det skulle da vel ikke forringe dens værdi?" spurgte mr. Watkins ivrigt, så snart han kunne komme til orde for glæde og overraskelse.

"Ikke i mindste måde," svarede Cyprien. "Det er tværtimod endnu én mærkværdighed ved den, at den kan regnes blandt de såkaldte *kamæleon-diamanter* ... Der må sikkert være godt varmt i Dadas kro, for det er som oftest en pludselig temperaturforandring, der fremkalder sådanne farveskift hos diamanterne."

"Nå, Gud være lovet! Så har jeg den da igen!" udbrød mr. Watkins og tog diamanten i sin hånd som for at overbevise sig

om, at han ikke drømte.

Han holdt den op for lyset, så på den med et lykkeligt smil og havde gerne slugt den, hvis han blot havde kunnet.

Med en grov tråd syede imidlertid Cyprien atter strudsens kro og huden på dens hals sammen og løste derpå de bånd, den var bundet med.

Dada, som følte sig meget medtaget, hang med næbbet og viste ingen lyst til at flygte.

"Tror De, den overlever det?" spurgte Alice, som var mere betaget over sit yndlingsdyrs lidelser end over diamantens genkomst.

"Ja, det er jeg overbevist om, ellers havde jeg ikke vovet at foretage operationen," svarede Cyprien. "Om tre dage vil det ikke være til at se, og jeg er vis på, at om et par timer begynder Dada atter at fylde den kro, hvis snurrige indhold jeg netop bragte for dagens lys."

Alice følte sig beroliget ved hans ord og takkede ham med et blik, som rigeligt lønnede ham for al hans ulejlighed.

Det var imidlertid lykkedes mr. Watkins at overbevise sig selv om, at han ikke drømte. Han forlod nu vinduet og kom hen imod Cyprien.

"De har bevist mig en stor tjeneste, hr. Méré! Hvorledes skal jeg nogen sinde kunne gengælde Dem den?" sagde han meget højtideligt.

"Det vil ikke være vanskeligt," tænkte Cyprien. "Han behøver jo blot at give mig sin datter, som han har lovet den, der bragte ham *Sydstjernen*."

Men Cyprien var for stolt til at sige, hvad han tænkte, og antog næsten, at Watkins ville falde på det af sig selv.

John Watkins sagde imidlertid intet om det, men vinkede ad sin datter, hvorpå de begge begav sig hjem.

Matakit blev naturligvis straks sat i frihed. Den stakkels fyr var nær kommet til at bøde med sit liv for Dadas slugvornhed, og han måtte prise sig lykkelig over at være sluppet så godt fra det.

23. Kommandantens statue

Den lyksalige John Watkins, som nu var den rigeste mand i hele Griqualand, følte en uimodståelig lyst til at fejre *Sydstjernen*s genkomst med en storartet fest. Han traf imidlertid denne gang alle mulige sikkerhedsforanstaltninger for, at festens *stjerne* ikke skulle forsvinde – og Dada blev selvfølgelig ikke indladt i festsalen.

Festen blev afholdt næste dags eftermiddag. Gæsterne indfandt sig klokken seks og tog plads om det velbesatte bord. Klokken syv var samtalen allerede så livlig, at det næppe var muligt at høre et ord af, hvad der blev sagt.

Cyprien havde ikke kunnet undslå sig for at modtage en indbydelse fra Alice, som selv var nødsaget til at overvære festen. Men de var begge meget bekymrede, for det var kun alt for indlysende, at John Watkins, ejeren af halvtreds millioner, ikke ville gå ind på at lade sin datter ægte en ubetydelig ingeniør, "som ikke en gang forstod at fabrikere diamanter." Således udtalte den snæverhjertede John Watkins sig om den mand, han i virkeligheden skyldte den netop erhvervede formue.

Måltidet fortsattes under gæsternes stadig tiltagende munterhed.

Sydstjernen, som hvilede på en lille blå fløjlspude og var beskyttet ikke blot af en glaskuppel, men tillige af et ståltrådsgitter, udfoldede i det stærkt oplyste værelse hele sin strålepragt – denne gang ikke bagved, men lige foran dens lykkelige ejer.

Der var blevet tømt ikke så få glas til ære for den og dens uforlignelige glans.

Miss Watkins, der sad hensunken i sig selv og ligesom ufølsom for de støjende omgivelser, betragtede med tårefyldte øjne Cyprien, der var lige så bekymret som hun.

Tre stærke slag på døren til festsalen afbrød som ved et trylleslag den højrøstede samtale og glassenes klirren.

"Kom ind!" råbte mr. Watkins med tykt mæle. "Hvem du så end er, er du velkommen, hvis du vil drikke et glas med."

Døren åbnedes, og Jacobus Vandergaarts høje, magre skikkelse viste sig på tærsklen.

Gæsterne så forbavsede på hinanden, og en dump mumlen løb rundt om ved bordet, for årsagen til fjendskabet mellem John Watkins og Jacobus Vandergaart var dem velbekendt, og alle følte, at øjeblikket var alvorligt.

Samtalen var forstummet, og alles blik henvendt på den gamle, hvidhårede diamantsliber, som med korslagte arme, hatten på hovedet, og indhyllet i sin lange, vide overkjole, trådte frem i døren som en hævnens genius.

Mr. Watkins følte en ubestemt frygt, og det løb ham koldt ned ad ryggen, men han søgte at bekæmpe denne usædvanlige og uforklarlige følelse.

"Det er længe siden, jeg havde den fornøjelse at se Dem her, nabo!" henvendte han sig til Jacobus. "Hvad fører Dem herhen i aften?"

"Lov og dom," svarede Jacobus koldt. "Jeg kommer for at sige Dem, at retten endelig har sejret efter tålmodigt at have ventet i syv år. Jeg forkynder Dem, at gengældelsens time har slået, og at jeg atter gør min ejendomsret gældende over den kopje, som

endnu bærer mit navn, og som i følge lov og dom for fremtiden tilhører mig, som den i virkeligheden altid retmæssigt har tilhørt ... De har berøvet mig min lovlige ejendom, John Watkins! ... Nu er det Dem, som loven fratager det ranede gods og tvinger til at give mig det tilbage."

Skønt John Watkins i første øjeblik ved Jacobus Vandergaarts pludselige fremtræden syntes at have en ubestemt forudfølelse af en truende fare, drev hans opfarende og heftige natur ham dog til at trodse den, da den viste sig i en bestemt skikkelse.

Han lænede sig derfor tilbage i sin stol og lo hånligt.

"Manden er gal," sagde han henvendt til gæsterne. "Jeg har altid anset ham for at have en skrue løs, og nu lader det til, at han er aldeles forrykt."

Gæsterne lo, men Jacobus Vandergaart forandrede ikke en mine.

"Den ler bedst, som ler sidst," sagde han og tog et papir frem af sin lomme. "Som De ved, John Watkins, er der ved en lovformelig dom, som end ikke dronningen kan tilbagekalde, tilkendt Dem her i distriktet de jordlodder, som ligger vest for den femogtyvende længdegrad østen for Greenwich, mens de, som ligger øst for samme længdegrad, tilfalder mig."

"Ja, den sag er klar, dit gamle vrøvlehoved! Og derfor gjorde du bedre i at gå hjem og i seng end komme her og forstyrre vort glade lag."

Jacobus Vandergaart havde nu foldet sit papir ud.

"Her er en erklæring fra grundejerforeningen," vedblev han med mildere stemme, "den er kontrasigneret af guvernøren og indregistreret i Victoria og bekræfter, at der hidtil har været en betydelig fejl i alle kortene over Griqualand. Fejlen skriver sig

fra, at landmålerne, som for ti år siden optog kort over egnen, glemte at tage magnetnålens misvisning med i deres beregning, og følgelig blev alle de af dem optagne kort fejlagtige. Fejlen er nu officielt berigtiget, og Vandergaart-kopje, som blev tilkendt Dem, tilfalder derfor nu mig, for rettens kendelse er uomstødelig. Det var det, jeg ville meddele Dem, John Watkins!"

John Watkins forstod enten ikke eller ville ikke forstå, hvad Jacobus sagde, og svarede ham kun ved at le hånligt.

Men denne gang var hans latter ikke naturlig og den fandt heller ingen genklang blandt gæsterne.

De tilstedeværende stirrede forbavset på Jacobus Vandergaart, hvis alvor og urokkelige ro imponerede dem i høj grad.

Diamanthandler Nathan tog først ordet:

"Det, hr. Vandergaart dér siger, er højst sandsynligt," begyndte han. "En sådan fejltagelse ved angivelsen af længdegraden kan meget godt have fundet sted, og det var vel derfor bedst først at indhente nærmere oplysninger."

"Oplysninger!" udbrød mr. Watkins og slog med knyttet næve i bordet. "Hvad bryder jeg mig om oplysninger? ... Jeg giver Deres oplysninger en god dag ... Den gamle hykler indrømmer jo selv, at dommen, som tilkender mig kopjen, er gyldig ... Hvad kommer så det øvrige mig ved? ... Hvis han forsøger på at gøre mig min ejendomsret stridig, henvender jeg mig atter denne gang til domstolene, og så skal vi se, hvem der får ret."

"Dommen er faldet i sidste instans," svarede Jacobus roligt. "Det hele drejer sig nu kun om, hvorvidt den femogtyvende længdegrad er rigtigt eller urigtigt ansat på kortet over

distriktet. I følge offentlig kundgørelse har der her fundet en fejltagelse sted, og det er derfor uomtvisteligt, at kopjen atter falder tilbage til mig."

Og hermed fremviste Jacobus Vandergaart den officielle kundgørelse, som var forsynet med de lovbefalede stempler og segl.

John Watkins blev mere og mere urolig. Han rokkede frem og tilbage på stolen og gjorde et mislykket forsøg på at le ad det hele. I det samme faldt hans blik på *Sydstjernen*, og synet af den lod til at berolige ham.

"Og selv om så var," udbrød han, "selv om jeg, trods lov og ret, skulle blive nødsaget til at give afkald på min retmæssige ejendom, hvad gør så det? ... Jeg har jo her en ædelsten, som er mere værd end alt det andet, og som jeg kan tage med mig i min vestelomme."

"Der tager De atter fejl," svarede Jacobus Vandergaart temmelig barsk. "*Sydstjernen* tilhører for fremtiden mig med samme ret som alt, hvad De har. Deres hus, Deres møbler, Deres vin og bordet her med alle dets retter ... Det tilhører mig alt sammen, eftersom alt hidrører fra den svig, der er begået imod mig ... De kan for øvrigt være vis på, at jeg har taget mine forsigtighedsregler."

Og så klappede Jacobus Vandergaart i hænderne.

I samme nu viste opsynsbetjentene sig i døren, og en af sheriffens embedsmand trådte hurtigt ind og lagde sin hånd på ryggen af en stol.

"I lovens navn," sagde han, "lægger jeg foreløbig beslag på alt, hvad her findes af møbler og andre genstande af værdi i dette hus."

Alle havde rejst sig med undtagelse af John Watkins, der som lynslået var sunket sammen i sin stol.

Alice talte kærligt og trøstende til ham.

Jacobus Vandergaart tabte ham dog ikke af syne, mens han samtidig holdt øje med *Sydstjernen*, der strålede med uformindsket glans midt i al denne sorg og elendighed.

"Ødelagt! ... Ødelagt i bund og grund!" var alt, hvad mr. Watkins kunne få over sine skælvende læber.

Da rejste Cyprien sig op og sagde alvorligt:

"I den fuldstændige ødelæggelse, der truer Dem, mr. Watkins, ser jeg en mulighed for at nærme mig Deres datter, og jeg tillader mig derfor at anholde om Hendes hånd."

24. Et stjerneskud

Uagtet John Watkins' gæster ikke hørte til de synderligt fintfølende, gjorde Cypriens uegennyttige handlemåde dog et dybt og overraskende indtryk på dem alle.

Alice, som måske var den eneste, der ikke var overrasket over hans optræden, stod tavs, med nedslagne øjne og bankende hjerte, ved siden af sin fader.

Den ulykkelige Watkins, som var aldeles betaget af det uventede omslag i sin skæbne, begyndte at fatte nyt mod. Han kendte Cyprien tilstrækkeligt til at vide, at han ved at give ham sin datter sikrede både hendes fremtid og hendes lykke; men alligevel ville han ikke med en stavelse tilkendegive, at der intet var til hinder for deres ægteskab.

Cyprien, som var lidt flov over at have ladet sig rive hen af sine følelser til at foretage et sådant skridt offentligt, begyndte også at bebrejde sig ikke at have vist mere selvbeherskelse.

Da brød Jacobus Vandergaart den pinlige tavshed, idet han henvendte sig til John Watkins:

"Jeg vil ikke misbruge sejren og træde min fjende i støvet, men en mand skylder sig selv at hævde sin ret. Jeg ved imidlertid af erfaring, at retten, strengt taget, undertiden ikke er langt fra at være uretfærdighed, og det er ikke min hensigt, at lade uskyldige undgælde for, hvad de ikke har forbrudt ... Desuden er jeg ene i verden og står på gravens rand. Til hvilken nytte og glæde ville al den rigdom vel være mig, hvis jeg ikke kunne dele den med andre ... Hvis De derfor vil giver Deres samtykke til disse to unge menneskers ægteskab, vil jeg bede

dem modtage *Sydstjernen* som brudegave ... Jeg forpligter mig dernæst til at indsætte dem som mine arvinger og således, så vidt muligt, gøre den uret god igen, som jeg mod min vilje har tilføjet Deres elskværdige datter."

Disse ord vakte, hvad der i referater om parlamentariske forhandlinger kaldes "forsamlingens levende bifald". Alles øjne hvilede på John Watkins. Han rejste sig og sagde bevæget:

"De er en hædersmand, Jacobus Vandergaart! Og ved at bidrage til disse to unge menneskers lykke tager De en ædelmodig hævn for alt det onde, jeg har øvet mod Dem."

Alice og Cyprien var alt for bevægede til at kunne svare med ord, men deres blikke talte tydeligt nok.

Den gamle mand rakte sin modstander hånden, som John Watkins trykkede hjerteligt.

Han syntes på samme tid ligesom forvandlet, og udtrykket i hans ansigt var nu ikke længere ondt og hårdt, men derimod mildt og venligt.

"Lad alt være glemt," udbrød Jacobus Vandergaart med sit sædvanlige alvorlige men hjertensgode smil, "og lad os tømme et glas på det unge pars lykke."

Skålen blev drukken under almindelig deltagelse, og snart herskede der atter en livlig og fornøjet stemning blandt gæsterne.

Jacobus Vandergaart, som havde taget plads på højre side af John Watkins, lagde planer for fremtiden.

"Vi vil sælge alt og følge de unge til Europa," sagde han, "og bosætte os på landet i nærheden af dem. Således kan vi tilbringe en lykkelig alderdom."

Imidlertid samtalede Alice og Cyprien sagte på fransk.

Endskønt vinduer og døre stod åbne, blev heden dog mere og mere trykkende; ikke et vindpust rørte sig, og luften var opfyldt med elektricitet.

Alle følte, at et uvejr var i anmarch, og længtes efter den forfriskende regn, selv om den, som næsten altid i Sydafrika, mere ligner et skybrud.

Kort efter flammede et lyn op på himlen, og et voldsomt tordenskrald rystede huset, mens et pludseligt vindstød slukkede alle lysene, og regnen styrtede ned i strømme.

"Var der nogen, som lagde mærke til en besynderlig knasende lyd, som fulgte umiddelbart efter tordenskraldet?" spurgte Thomas Steel, mens man skyndte sig at lukke vinduerne og tænde lysene igen. "Det lød som en glaskuppel der sprang."

Alle så øjeblikkelig hen til *Sydstjernen* ... men ... diamanten var forsvundet.

Ståltrådsgitteret og glaskuplen stod imidlertid på deres plads; det var derfor aldeles umuligt, at nogen skulle have taget diamanten.

Hvorledes var den da forsvundet?

Cyprien, som var ilet til, så i stedet for diamanten en slags gråt støv på den blå fløjlspude. Han kunne ikke tilbageholde et udbrud af forbavselse, som gav nøglen til gåden.

"*Sydstjernen* er sprunget," udbrød han.

Denne ejendommelighed ved de afrikanske diamanter er vel bekendt i Griqualand, men bliver sjældent omtalt, fordi den betydeligt forringer stenenes værdi. Det er imidlertid en hidtil uforklaret kendsgerning, at de skønneste diamanter undertiden springer som ganske almindelige sværmere i et

fyrværkeri. De efterlader i så tilfælde kun en smule støv, som i det højeste er anvendeligt til slibning.

Cyprien var øjensynligt langt mere optaget af den videnskabelige side af sagen end af det umådelige tab, han derved led.

"Det besynderligste er dog," sagde han til de forbavsede gæster, "ikke at stenen er sprunget under de forhåndenværende omstændigheder, men at det først er sket i dag. Diamanterne plejer at springe tidligere, som oftest i løbet af de første ti dage, efter at de er blevet slebet. Forholder det sig ikke således, hr. Vandergaart?"

"Det er aldeles rigtigt, og dette er første gang, jeg har oplevet, at en diamant er sprunget tre måneder efter, at den blev slebet," svarede Jacobus med et lille suk. "Nå, det stod altså skrevet i skæbnens bog, at ingen skulle eje *Sydstjernen*," vedblev han. "Og uheldet kunne godt være undgået, hvis jeg blot havde indgnedet stenen med lidt fedt."

"Nej virkelig!" udbrød Cyprien fornøjet over at have fundet gådens løsning. "Så er det hele let at forstå. Den skrøbelige stjerne er blevet overtrukket med fedt, mens den lå i Dadas kro, og det er det, som hidtil har bevaret den. Det havde været meget bedre, om den var sprunget for fire måneder siden, så havde vi kunnet spare os rejsen gennem Transvaal."

"Hvor kan De tale så letsindigt," udbrød nu John Watkins, blussende af vrede. "Man fristes til at tro, at en diamant til en værdi af halvtreds millioner ikke betyder mere i Deres øjne end en almindelig cigaret."

"Tag mig det ikke ilde op," svarede Cyprien med et lykkeligt blik på miss Watkins' nydelige ansigt, "jeg har i aften erhvervet

en så kostbar ædelsten, at tabet af hvilken som helst anden diamant forekommer mig betydningsløst."

Beretningen om den største slebne diamant i verden endte således med en knaldeffekt, som var dens korte, bevægede tilværelse værdig; men dens pludselige forsvinden bestyrkede naturligvis kafferne og minegraverne i Griqualand i deres overtro, at en så stor sten kun bringer ulykke med sig.

Jacobus Vandergaart, som var stolt af at have slebet den, og Cyprien, som havde tænkt på at forære den til et museum, var i grunden mere ærgerlige over den uventede slutning, end de skøttede om at indrømme. Men verden gik sin gang alligevel og tabte vel heller ikke stort ved *Sydstjernen*s forsvinden.

John Watkins' helbred var imidlertid blevet alvorligt rystet ved sindsbevægelsen over tabet både af hans formue og af *Sydstjernen*. Han blev syg og sengeliggende, og hverken Alices og Cypriens utrættelige pleje eller Jacobus Vandergaarts opmuntringer formåede at mildne hans sorg. Jacobus søgte forgæves at oplive ham ved at tale om deres fremtidsplaner og spørge ham til råds angående kopjen, som om den var deres fælles ejendom. John Watkins var såret i sin stolthed og egenkærlighed; han følte, at hans liv var forspildt, og at det var forbi med ham.

En aften kaldte han Alice og Cyprien hen til sig, lagde deres hænder i hinanden og slumrede så blidt ind. Han overlevede næppe fjorten dage tabet af den så højt elskede *Sydstjerne*.

Og det syntes virkelig også, som om John Watkins' livslykke stod i så nøje forbindelse med den mærkelige sten, at det nok kunne bestyrke folk i Griqualand i deres overtro, for *Sydstjernen* havde virkelig bragt sin ejermand ulykke, for så vidt nemlig at

hans lykke begyndte at dale i samme øjeblik, som den skønne og uforlignelige diamant kom for dagens lys.

Men sladderen i lejren glemte at medtage den omstændighed, at John Watkins' karakterfejl var den egentlige kilde til hans ulykke, der påfulgte som en skæbnesvanger nødvendighed. På samme måde forholder det sig med mange andre genvordigheder, som tilskrives en ulykkelig skæbne; men kunne man gå ret til bunds i sagen, ville det snart vise sig, at de skriver sig ene og alene fra de pågældendes egne handlinger. Mange ulykker er ganske vist ikke selvforskyldte, men største parten af menneskenes genvordigheder indfinder sig med samme logiske ubønhørlighed som konklusionen i en syllogisme følger præmisserne. Havde John Watkins været mindre vindesyg og ikke overdrevet sin lyst til at eje de små stykker krystalliseret kul, som verden kalder diamanter, ville han have taget *Sydstjernen*s forsvinden lige så roligt som Cyprien tog den, og følgelig ikke taget sin død over det. Men han havde sat hele sit liv ind på diamanterne, og de blev derfor også årsagen til hans død.

En månedstid derefter fejrede Cyprien Méré og Alice Watkins i al stilhed deres bryllup. Glæden over det var almindelig i lejren, og Alice havde fået sit højeste ønske opfyldt: Hun var nu Cypriens hustru.

Hans formuesomstændigheder var i øvrigt bedre end både hun og han selv troede.

Opdagelsen af *Sydstjernen* havde betydeligt forøget hans grubes værdi. Mens han foretog sin rejse gennem Transvaal, havde Thomas Steel fortsat udgravningen med et så heldigt resultat, at Cyprien før sin afrejse til Europa havde så mange

købere til sin grube, at han for sin andel fik over hundrede tusind francs kontant.

Alice og Cyprien vendte nu tilbage til Frankrig; men forinden de forlod Griqualand, sikrede de Lis, Bardiks og Matakits fremtid, og Jacobus Vandergaart støttede dem efter bedste evne.

Han solgte senere sin kopje til et selskab, som blev dirigeret af diamanthandler Nathan.

Efter at denne sag var bragt i orden, drog også han til Frankrig for at leve i nærheden af sine adopterede børn. Ved sin hjemkomst fandt Cyprien en meget anerkendende modtagelse i den videnskabelige verden. Han og Alice var lykkelige, og ved arbejde og dygtighed forøgede han betydeligt sin formue.

Thomas Steel vendte tilbage til Lancashire med en formue på henved tyve tusind pund sterling. Han er gift, går på rævejagt, som det anstår en gentleman, og tømmer hver aften sin flaske portvin, skønt han gjorde bedre i at lade være.

Vandergaart-kopjen er endnu ikke udtømt, og den yder hvert år omtrent en femtedel af alle de diamanter, der udføres fra Kap; men hidtil har endnu ingen diamantgraver haft det held eller uheld at finde en ny *Sydstjerne*.

Om "Sydstjernen"

Forfatter: Jules Verne (1828-1905).
Org.udgave: *L'Étoile du sud – Le Pays des diamantes*, føljeton i bladet *Magasin d'éducation et de récréation* januar-oktober 1884, bogudgave J. Hetzel & Cie, Paris 1884

Romanen er egentlig skrevet af politikeren og forfatteren Paschal Grousset (1844-1909), som også leverede manuskripter til et par andre romaner, som blev udgivet med Verne som forfatter: Les Cinq Cent Millions de la Begum, hvor Verne er angivet som eneforfatter af udgiveren, og L'Épave du Cynthia, som blev udgivet med Jules Verne og Paschal Grousset (under hans pseudonym André Laurie) på titelbladet..

Denne udgave baseret på: Jules Verne: *Sydstjernen og Diamanternes Land*. Andr. Schous Forlag, København 1885. Oversætteren er ikke kendt.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Léon Benett (1839-1916): "*Alors commença un steeple-chase*" fra den franske førsteudgave.

ISBN 978-87-7628-190-8
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-427-6.

www.ebib1800.dk

Note 1:

Af fransk herkomst: Mange af boerne, eller de hollandske bønder i Sydafrika, nedstammer fra franske huguenotter, som efter ophævelsen af det nantiske edikt flygtede til Holland og senere til Kaplandet.